

Úvod.

1.1. Účel správy o stave ochrany osobných údajov.

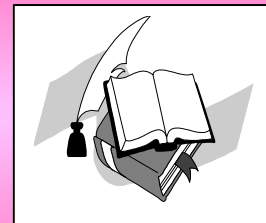
Účelom správy o stave ochrany osobných údajov je poskytnúť vláde Slovenskej republiky, Národnej rade Slovenskej republiky a najmä celej verejnosti podrobný pohľad na dodržiavanie zákona o ochrane osobných údajov. Správa zachytáva činnosť splnomocnenca na ochranu osobných údajov, činnosť útvaru inšpekcie ochrany osobných údajov (ďalej len „útvár inšpekcie“), dáva prehľad o finančných prostriedkoch minutých na plnenie úloh štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov a ponecháva na zváženie občanov či finančné prostriedky minuté na túto činnosť boli efektívne použité. Účelom správy je aj ďalšie pozdvihnutie právneho vedomia občanov v oblasti ochrany osobných údajov tým, že majú možnosť zoznámiť sa s konkrétnymi prípadmi porušovania ochrany osobných údajov. Získané vedomosti potom môžu využiť pri bežnom živote, kde dochádza stále k masovejším spracúvaniam osobných údajov a hlavne pri zvažovaní či budú poskytovať svoje osobné údaje v takých prípadoch, ktoré umožňujú spracúvať osobné údaje so súhlasom dotknutých osôb. Doterajšie skúsenosti a prieskumy verejnej mienky ukazujú, že v mnohých prípadoch sme sa ešte nenaučili vážiť si svoje osobné údaje a tak si chrániť svoje práva a slobody.

1.2. Organizačná štruktúra štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov.

V priebehu popisovaného obdobia nedošlo k zmene organizačnej štruktúry štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov. Plánovaný stav zamestnancov je stále 12. Skutočný stav zamestnancov je však iba 8 a ani v priebehu roka 2001 sa nepodarilo dosiahnuť plánovaný stav. Je to spôsobené nedostatkom finančných prostriedkov v rozpočte v položke Mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania, kde pri stave zamestnancov 12 vychádza priemerná mesačná mzda na jedného zamestnanca 13.402,-Sk. Návrh rozpočtu, ktorý sme predložili Úradu vlády Slovenskej republiky bol niekde na trase Úrad vlády-Ministerstvo financií-vláda-NRSR upravený tak, že položka mzdy, platy a osobné vyrovnania bola znížená o 426 000,-SK. Túto skutočnosť sme si všimli až v priebehu roka, čo bola aj chyba z našej strany. Nepredpokladali sme však, že napriek ustanoveniu §27 ods.2 (Návrh rozpočtu sa predkladá ako súčasť kapitoly Úradu vlády Slovenskej republiky a meniť ho môže iba Národná rada Slovenskej republiky) by mohlo dôjsť k takémuto zásahu.

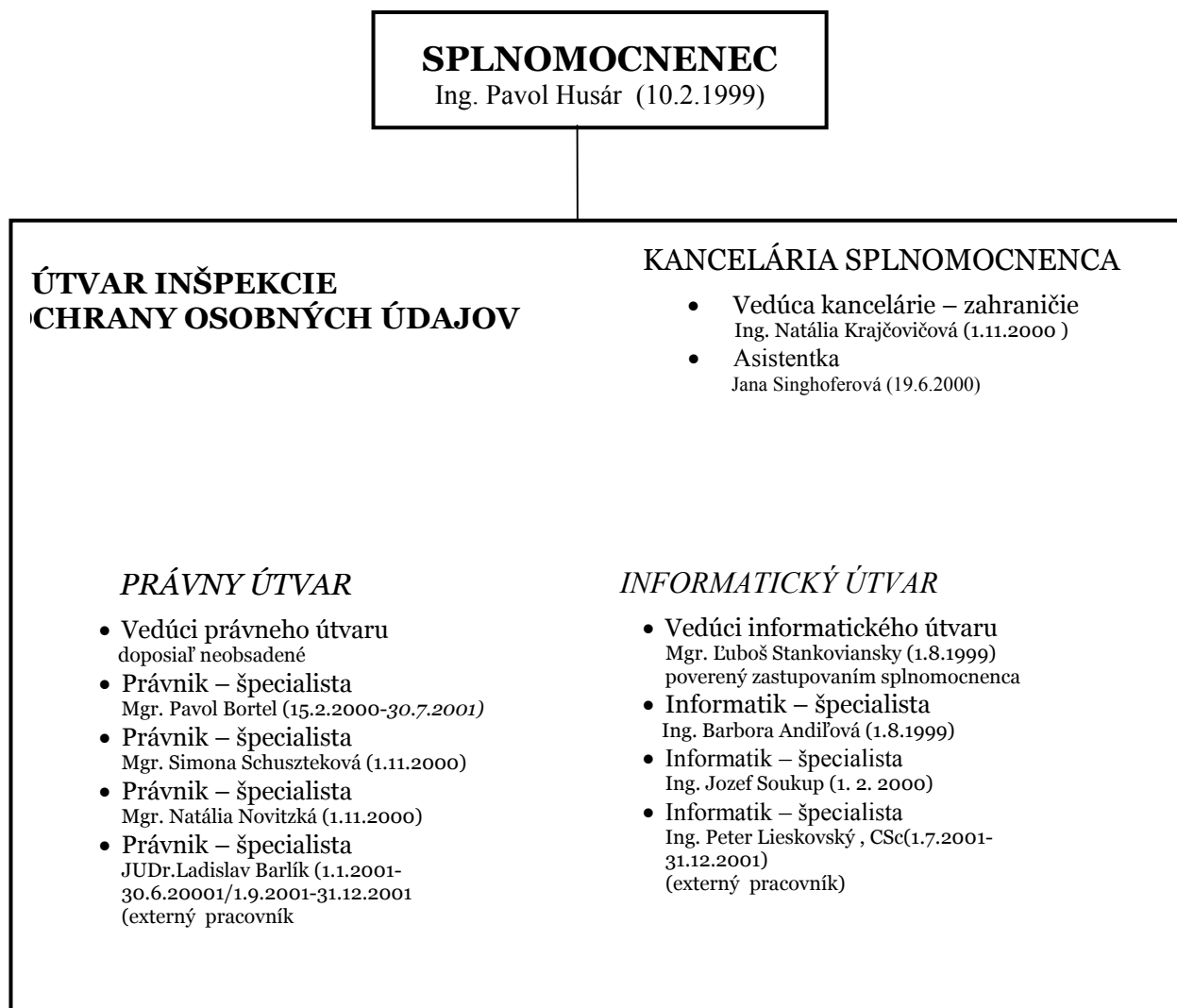
Z uvedeného dôvodu sa v r.2001 nemohol dosiahnuť plánovaný stav pracovníkov. Dokonca ani valorizácia miezd platná od júla 2001 nemohla byť u zamestnancov útvaru inšpekcie v plnej miere realizovaná. Stanovenie priemernej mesačnej mzdy zamestnancov na úrovni cca o 4000,-SK nižšej ako je priemerná mesačná mzda zamestnancov Úradu vlády SR je stavom neudržateľným. Na základe osobného listu splnomocnenca na ministerku financií sa v návrhu rozpočtu na r.2002 priemerná mesačná mzda

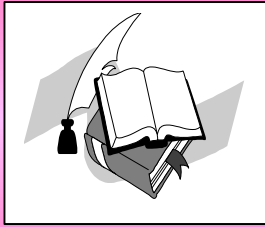
zamestnancov upravila a v r.2002 by mohlo dôjsť k doplneniu stavu tak, aby plánovaný stav bol dosiahnutý. Čiastočne sa nám podarilo uvedený nedostatok eliminovať prijatím dvoch externých spolupracovníkov, ktorí boli poverení úlohami v oblasti prípravy návrhu novely zákona a úlohami v oblasti informatiky

Nasledovná schéma znázorňuje súčasnú organizačnú štruktúru štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov aj s konkrétnym uvedením osôb a ich postov v útvere inšpekcie :

1.3. Stratégia uplatňovania ochrany osobných údajov a plán činnosti na rok 2001.

Koncom roka 2000 (október až december) sme pri plnení úloh štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov postupovali v súlade s plánom práce na rok 2000. Záver októbra a začiatok novembra sme venovali náležitú pozornosť vypracovaniu prvej správy o stave ochrany osobných údajov. Táto bola predložená vláde SR a NR SR na prerokovanie. Základným strategickým zámerom do budúceho roka bolo zvýšiť podiel riešenia úloh v oblasti prevencie pri ochrane osobných údajov oproti riešeniu sťažností a podnetov na porušenie ochrany osobných údajov. Je naším presvedčením, že najlepšou prevenciou je zdvihnúť právne vedomie občanov SR v oblasti ochrany osobných údajov. Ak si totiž každý dokáže chrániť svoje práva sám, prípadov porušenia ochrany osobných údajov bude podstatne menej. Za tým účelom sme si stanovili, že v priebehu r.2001 budeme všetkými dostupnými prostriedkami vplývať na dvíhanie právneho vedomia občanov (masmédia, prezentácia prostredníctvom internetu, tlačenej informácie a konzultácie). Tak isto sme si vzali do vienka pôsobiť na prevádzkovateľov informačných systémov tak, aby rešpektovali platný zákon a ešte pred započatím prevádzkovania svojho informačného systému konzultovali podmienky spracúvania osobných údajov so štátnym dozorom nad ochranou osobných údajov.

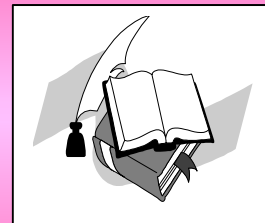
Vypracovali sme plán činnosti štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov a tento sme poskytli výboru NR SR pre ľudské práva a národnosti. Plán sme však nezverejnili z dôvodov, že obsahuje aj konkrétny harmonogram a postup pravidelných kontrol u prevádzkovateľov. Nie je vhodné ak má byť kontrola účinná zverejňovať konkrétne mená prevádzkovateľov u ktorých má byť kontrola vykonaná. Čo sa nám podarilo z pripravenej stratégie uplatniť v praxi a ako plníme stanovený plán dokumentuje aj táto správa.

Čiastočným prekvapením oproti predpokladu bolo stanovenie účinnosti novely zákona o ochrane osobných údajov v informačných systémoch na termín, ktorý bol o jeden rok kratší ako sme predpokladali a uviedli ešte v predchádzajúcej správe. Vláda SR sa zaviazala a splnomocnencovi uložila pripraviť tento návrh novely zákona do 30.6.2001 s navrhovanou účinnosťou od 1.1.2002. Táto zmena nebola s nami konzultovaná a ani v pripomienkovom konaní sme nemali možnosť k nej zaujať stanovisko. Takýto prístup považujeme za nesprávny. To bol takisto faktor, ktorý v nemalej miere ovplyvnil nami pripravenú stratégiu a plán činnosti na rok 2001. Pripravu návrhu novely zákona však považujeme za najväznejšiu úlohu, pretože od kvality zákona sa odvíja aj činnosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov.

1.4. Prerokovanie predchádzajúcej správy vládou SR, NR SR a jej sprístupnenie verejnosti.

Vláda SR na svojom zasadnutí ..... vzala na vedomie prvú správu o stave ochrany osobných údajov v Slovenskej republike. Trochu prekvapujúce bolo, že sa tak udialo v neprítomnosti splnomocnenca na ochranu osobných údajov, ktorý na rokovanie vlády SR nebol prizvaný.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnosti prerokoval správu dňa.....Svojím uznesením č.....vyjadril aj poďakovanie splnomocnencovi za kvalitne vykonávanú prácu.

Následne po prerokovaní správy v oboch orgánoch bola táto zverejnená na internete a v tlačenej forme poskytnutá všetkým masmédiám na tlačovej besede zvolanej splnomocnencom. Tlačená verzia správy bola poskytnutá všetkým Ústredným orgánom štátnej správy, Krajským a Okresným úradom a v neposlednom rade všetkým občanom, ktorí prejavili záujem o ňu. Aj takúto formu prezentácie výsledkov práce štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov považujeme za príspevok k dvíhaniu právneho vedomia občanov. Doposiaľ získané ohlasy na správu naše úvahy len potvrdili. Je len samozrejme, že sme správu poskytli aj všetkým partnerským orgánom v zahraničí. Za tým účelom sme vypracovali aj skrátenú verziu a túto v anglickom jazyku priložili k správe.

Materiálno-technické zabezpečenie

Náklady spojené s plnením úloh splnomocnenca a útvaru inšpekcie ochrany osobných údajov sú hradené z prostriedkov štátneho rozpočtu. Rozpočet štátneho dozoru je súčasťou rozpočtovej kapitoly Úradu vlády SR a rozpočet podľa článku zákona č. 52/1998 Z. z. môže meniť len NR SR.

Komplexné účtovníctvo, nákup, fakturáciu a skladové hospodárstvo v zmysle článku 8 Štatútu splnomocnenca zabezpečuje pre splnomocnenca a útvar inšpekcie Úrad vlády SR.

Z rozpočtu sa čerpajú prostriedky na krytie bežných výdavkov, ktoré zahŕňajú mzdy zamestnancov štátneho dozoru, odvody zamestnávateľa do poisťovní a Národného úradu práce a výdavky na bežnú operatívnu činnosť štátneho dozoru, a kapitálové výdavky na nákup hmotného a nehmotného majetku dlhodobej spotreby.

Na rok 2000 bol schválený rozpočet v celkovej výške 7 709 000,- Sk, z toho 4 829 000,- Sk na bežné výdavky a 2 880 000,- Sk na kapitálové výdavky. Stav čerpania rozpočtu k 31. 12. 2001 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

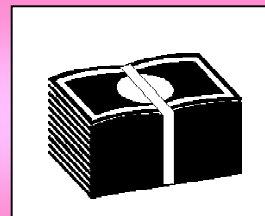
	Rozpočet v roku 2000	Čerpanie rozpočtu v roku 2000	Úspora
Spolu	7 709 000,-	6 670 000,-	1 039 000,-
Bežné výdavky	4 829 000,-	3 790 000,-	1 039 000,-
Kapitálové výdavky	2 880 000,-	2 880 000,-	0,-

Mzdové prostriedky pre splnomocnenca na ochranu osobných údajov boli schválené vo výške 1 869 000,- Sk, z čoho bolo v priebehu roka celkovo vyčerpaných 1 572 000,- Sk.

Úspora mzdových prostriedkov, ktorá vznikla nevyčerpaním pridelených finančných prostriedkov bola dôsledkom nenaplnenia celkového stavu pracovníkov útvaru inšpekcie, ktorý bol plánovaný na 12 zamestnancov. Do novembra roku 2000 bolo v útvaru inšpekcie vedených 8 pracovníkov, z toho jeden bol na neplatenom voľne (študijný pobyt v zahraničí). V novembri nastúpili ďalší traja zamestnanci, takže stav k 31. 12. 2000 bol 11 zamestnancov. V štruktúre podľa veku bola viac ako polovica zamestnancov mladšia ako 28 rokov, čo predpokladá zaradenie do 8 – 9 platovej triedy a 1 – 2 platového stupňa. Pritom útvar inšpekcie nemá žiadny obslužný personál a v štruktúre jeho zamestnancov je okrem asistentky so stredoškolským vzdelaním všetok ostatný personál s vysokoškolským vzdelaním.

V roku 2000 bol predložený návrh rozpočtu na rok 2001 vo výške 7 560 000,- Sk. Oproti pôvodnému návrhu, ktorý predložil štátny dozor, však bola položka mzdy a ostatné osobné vyrovnania znížená o 426 000,- Sk. Výška navrhnutého objemu

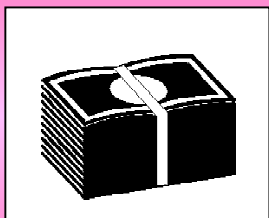
mzdových prostriedkov bola určená pre 12 zamestnancov, čo je plánovaný stav pracovníkov v organizačnej štruktúre štátneho dozoru, tak ako bol schválený NR SR. Z dôvodu zníženia mzdových prostriedkov bol však počet zamestnancov na plný pracovný úväzok 8. Schválený rozpočet na rok 2001 uvádza nasledujúca tabuľka.

<i>Položka</i>	<i>Ročné výdavky v Sk</i>
600 - Bežné výdavky	6 109 000,-
v tom:	
610 – Mzdy, platy a osobné vyrovnania	1 930 000,-
620 – Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovní a Nár. úradu práce	672 000,-
630 – Tovary a ďalšie služby	3,507 000,-
631 – Cestovné výdavky ¹⁾	490 000,-
631 01 – Náhrada cestovných výdavkov – tuzemské	10 000,-
631 02 – Náhrada za ubytovanie – tuzemské	30 000,-
631 03 – Stravné – tuzemské	30 000,-
631 04 – Náhrada potrebných vedľajších výdavkov – v tuzemsku	5 000,-
631 31 – Náhrada cestovných výdavkov – zahraničné	130 000,-
631 32 – Náhrada za ubytovanie – zahraničné	
631 33 – Stravné – zahraničné	80 000,-
631 34 – Náhrada potrebných vedľajších výdavkov – zahraničné	150 000,-
631 35 – Vreckové –	20 000,-
632 – Energie, voda a komunikácie	35 000,-
632 01 – Elektrická energia	838 000,-
632 03 – Plyn	150 000,-
632 06 – Vodné, stočné	80 000,-
632 07 – Telefón, fax	8 000,-
632 08 – Rozhlas a televízia	200 000,-
632 10 – Poštové služby	15 000,-
632 17 – Dátové spojovacie siete	185 000,-
	200 000,-

tabuľka pokračovanie

<i>Položka</i>	<i>Ročné výdavky v Sk</i>
633 – Materiál a služby	773 000,-
633 01 – Nábytok	250 000,-
633 05 – Rôzne vybavenie kancelárií a prevádzkových priestorov	100 000,-
633 06 – Kancelárske potreby a materiál	80 000,-
633 07 – Papier	75 000,-
633 08 – Čistiace, hygienické a dezinfekčné	

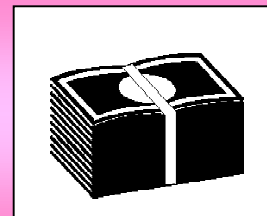

potreby	5 000,-
633 09 – Tlačivá a tlačiarske služby	80 000,-
633 10 – Knihy, časopisy, noviny	46 000,-
633 25 – Monočlánky	5 000,-
633 27 – Upratovanie	42 000,-
633 33 – Stravovanie	70 000,-
633 34 – Nosiče dát pre výpočtovú techniku	10 000,-
633 35 – Videokazety, audiokazety a iné	10 000,-
634 – Dopravné	259 000,-
634 01 – Palivo	140 000,-
634 02 – Mazivá, oleje, špeciálne kvapaliny	12 000,-
634 03 – Servis, údržba, opravy a výdavky s tým spojené	50 000,-
634 08 – Poistenie vozidiel zákonné	12 000,-
634 09 – Poistenie vozidiel havarijné	25 000,-
634 12 – Parkovacie karty, parkovné, diaľničné známky	20 000,-
635 – Rutinná a štandardná údržba	167 000,-
635 24 – Výpočtovej techniky	40 000,-
635 26 – Rozmnožovacích strojov	17 000,-
635 28 – Zvukovej a obrazovej techniky	5 000,-
635 29 – Telefónnych ústrední a telefónov	5 000,-
635 43 – Softvéru	40 000,-
635 44 – Počítačových sietí	60 000,-
636 – Nájomné za prenájom	400 000,-
636 01 – Administratívnych budov	400 000,-
637 – Ostatné tovary a služby	580 000,-
637 01 – Školenia, kurzy, semináre, porady	200 000,-
637 03 – Reprezentačné výdavky	15 000,-
637 04 – Propagácia a reklama	100 000,-
637 07 – Inzercia	35 000,-
637 09 – Štúdie, expertízy, posudky	90 000,-
637 10 – Tlmočnicke a prekladateľské služby	100 000,-

tabuľka pokračovanie

<i>Položka</i>	<i>Ročné výdavky</i>
637 21 – Poplatky banke	5 000,-
637 25 – Vecné dary	10 000,-
637 29 – Prídely do sociálneho fondu	25 000,-
700 – Kapitálové výdavky	1 025 000,-
710 – Obstarávanie kapitálových aktív v tom:	1 025 000,-
711 – Nákup pozemkov a nehmotných aktív v tom:	200 000,-

711 03 – Nákup softvéru	200 000,-
713 – Nákup kancelárskeho vybavenia kancelárskeho strojov, prístrojov a zariadení	730 000,-
v tom:	
713 01 – Nábytku	50 000,-
713 02 – Výpočtovej techniky	600 000,-
713 03 – Zvukovej a obrazovej techniky	80 000,-
714 – Nákup dopravných prostriedkov všetkých druhov	70 000,-
v tom:	
714 01 – Osobných automobilov	70 000,-_???
715 – Nákup prevádzkových strojov, prístrojov a zariadení	25 000,-
v tom:	
715 01 – Telefónnych ústrední a aparátov	25 000,-

Koncom roku 2000 boli dokončené práce na pripojení lokálnej siete štátneho dozoru do siete Govnet a Internet, čím sa značne zjednodušila a zefektívnila komunikácia štátneho dozoru s orgánmi ochrany údajov v zahraničí ako aj so všetkými ústrednými orgánmi štátnej správy a samosprávy na území SR. V roku 2001 pokračovali práce na rozvíjaní vnútornej infraštruktúry siete a vnútorného informačného systému. Uskutočnila sa dodávka programového vybavenia umožňujúceho automatizované spracovávanie korešpondencie a sledovanie kolobehu a stavu vybavenia písomností.

Z prostriedkov určených na bežné výdavky v roku 2000 boli čerpané financie na nákup kancelárskeho materiálu, tovarov a služieb potrebných na zabezpečenie každodenného plynulého chodu a vykonávania úloh štátneho dozoru. Prostriedky boli použité na školenia zamestnancov zameraných na oboznámenie sa s prácou s počítačovými programami, nákup dennej a odbornej tlače a publikácií, na realizáciu domácich služobných ciest za účelom vykonania kontroly u prevádzkovateľov informačných systémov so sídlom mimo Bratislavy a zahraničných služobných ciest, údržbu kancelárskych zariadení, údržbu a prevádzku dvoch služobných osobných automobilov, nájomné za užívané priestory, pretože kancelárie štátneho dozoru sú umiestnené mimo priestorov Úradu vlády v budove Štatistického úradu SR, a pod. Väčší objem finančných prostriedkov bol využitý na nákup kancelárskeho nábytku do ešte nezariadených kancelárií resp. vybavených nábytkom, ktorý poskytol do prenájmu Štatistický úrad SR. Z objemu kapitálových prostriedkov boli použité financie na nákup aplikačného a súborového servera.

Vzhľadom na vzrastajúci objem úloh, ktorý je spojený s riešením problematiky ochrany osobných údajov budú prijatí ďalší pracovníci, pre ktorých je nutné dokúpiť pracovné prostriedky, medzi nimi aj pracovné stanice so základným programovým

vybavením a administratívnym balíkom. Realizácia obstarania pracovných staníc je plánovaná do konca roku 2001.

Príprava návrhu novely zákona č.52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

3.1. Ciele návrhu novely.

Návrh novely zákona o ochrane osobných údajov v informačných systémoch je pripravovaný tak, aby výsledok zohľadňoval splnenie troch čiastkových cieľov , a to:

- a) zosúladiť návrh novely zákona so Smernicou EP a Rady č.95/46/EC o ochrane jednotlivcov pri spracovaní osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov (ďalej len „Smernica EP a Rady č.95/46/EC“).
- b) zohľadniť pripomienky expertov EK, ktorí posudzovali ochranu osobných údajov v Slovenskej republike
- c) zakomponovať do návrhu novely zákona skúsenosti z jeho praktickej aplikácie, ktoré získal štátny dozor nad ochranou osobných údajov počas dvojročného výkonu úloh vyplývajúcich zo súčasne platnej verzie zákona.

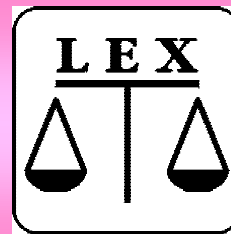
k bodu a

Smernica EP a Rady č.95/46/EC je síce záväzná iba pre členské štáty EU, ktoré boli povinné zabezpečiť podľa článku 32 Smernice zosúladenie svojej vnútroštátnej legislatívy s jej znením do 24.10.1998, ale keďže aj Slovenská republika vyvíja nespochybniteľnú snahu stať sa členským štátom EÚ, je našou povinnosťou dosiahnuť taktiež úplný súlad so Smernicou. Dosiahnutie súladu so Smernicou zabezpečí predovšetkým zjednotenie princípov ochrany osobných údajov v rámci Európy. Síce pre štáty nepatriace do EÚ, ktoré pristúpili k Dohovoru Rady Európy o ochrane jednotlivca pri automatizovanom spracovaní osobných údajov č.108/1981 (ďalej len „Dohovor RE č. 108“) a predovšetkým k Dodatkom k tomuto Dohovoru RE č. 108 a dodatkovému protokolu k Dohovoru RE č. 108 sú záväzné ustanovenia tohto Dohovoru RE č. 108 dohovoru, predsa len možno nájsť určité odlišnosti medzi dohovorom Dohovoru RE č. 108 a Smernicou EP a Rady č.95/46/EC.

Najvýraznejšie rozdiely medzi Smernicou EP a Rady č.95/46/EC a súčasne platným zákonom sú v oblasti spracovania osobných údajov a slobodou prejavu. Doposiaľ platný zákon neumožňuje spracúvať osobné údaje bez súhlasu dotknutých osôb pre potreby žurnalistiky. Teda ak má mať verejnosť právo byť prostredníctvom médií správne a pravdivo informovaná doposiaľ sa vyžadoval súhlas dotknutých osôb so spracúvaním ich osobných údajov. Tu bol derogovaný princíp práva na informácie princípom ochrany osobných údajov. Duch Smernice EP a Rady č.95/46/EC však hovorí o opačnej derogácii.

Ďalej nie je dostatočne akceptované právo dotknutej osoby na prístup k jej osobným údajom v zmysle článku 10 Smernice EP a Rady č.95/46/EC. Dotknutá osoba má síce podľa súčasne platného zákona právo na informácie o priebehu spracúvania jej osobných údajov ale v žiadnom prípade nemá právo na opis osobných údajov. Ťažko potom môže

kontrolovať prevádzkovateľa či spracúva správne osobné údaje, ťažko môže požadovať opravu nesprávnych alebo neaktuálnych údajov, keď nevie aké údaje o nej vlastne prevádzkovateľ spracúva.

V súlade so Smernicou EP a Rady č.95/46/EC sa v návrhu novely zákona posilňuje aj nezávislosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov. Navrhuje sa, aby komisára pre ochranu osobných údajov menoval prezident republiky na návrh vlády a so súhlasom parlamentu. Zároveň sa navrhuje, aby sa k závažným prípadom porušenia ochrany osobných údajov vyjadrovala Rada na ochranu osobných údajov ako poradný orgán komisára. Navrhuje sa, aby komisár a útvar inšpekcie ochrany osobných údajov mohli rozhodovať o ukladaní sankcií za porušenie zákona.

k bodu b

Súčasný stav ochrany osobných údajov v Slovenskej republike posudzovala aj misia EK (program Phare) v dvoch termínoch(21.2.-25.2.2000 a 15.5.-18.5.2000) vedená pánom Alexom Turkom, francúzskym senátorom a členom komisie vykonávajúcej dozor nad ochranou osobných údajov vo Francúzsku(CNIL). Misia bola síce zameraná predovšetkým na uplatnenie "acquis Schengen" vo vzťahu k ochrane osobných údajov v policajných informačných systémoch ale venovala aj náležitú pozornosť zákonu o ochrane osobných údajov. V písomnej správe v ktorej sú zhrnuté výsledky misie sú aj viaceré podnety k vylepšeniu zákona o ochrane osobných údajov. Tak isto posudzovali úroveň ochrany osobných údajov pracovníci delegatúry Európskej komisie v Bratislave. Výsledky ich zistenia sú uvedené v hodnotiacej správe Európskej komisie v kapitole "spravodlivosti a vnútorne záležitosti". Toto posúdenie však viac smerovalo k uplatňovaniu zákona v praxi ako k zákonu samotnému.

k bodu c

V neposlednom rade sme pri návrhu novely zákona o ochrane osobných údajov vychádzali aj z vlastných skúseností získaných pri praktickej aplikácii zákona. Množstvo podnetov na porušenie ochrany osobných údajov (viac ako 200), pravidelné kontroly spracúvania osobných údajov u veľkých prevádzkovateľov ukázali na niektoré nepresnosti v platnom zákone. Ich odstránenie je taktiež cieľom návrhu novely zákona. Pomerne veľký vplyv na novelu zákona malo aj prijatie iných zákonných úprav dotýkajúcich sa osobných údajov. Nedá nespomenúť v tejto súvislosti prijatie zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov . Ďalej sú to závažné zmeny pri nasadzovaní automatizovaných prostriedkov spracúvania údajov, konkrétne vývoj hardwaru, softwaru a telekomunikačných služieb a s tým spojených novovyvíjaných prostriedkov na zvýšenie bezpečnosti dát. Nasadzovanie monitorovacích kamier, snaha vytvoriť zákonom upravenú databázu DNA mali taktiež vplyv na návrh novely zákona o ochrane osobných údajov.

V poslednom období sa začína na Slovensku diskutovať v súvislosti s ostatnými teroristickými útokmi na USA o určitej forme obmedzenia práv a slobôd v oblasti ochrany

osobných údajov vo vzťahu k zvyšovaniu bezpečnosti štátu a jeho občanov. Aj tieto faktory môžu dodatočne vplyvať na návrh novely zákona.

3.2. Hlavné zmeny návrhu novely zákona oproti súčasne platnému zákonu

V ďalšom texte poukážeme na najzásadnejšie zmeny a úpravy, ktoré prináša návrh novely zákona o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

- V prvej časti zákona ide o spresnenie definícií a pojmov, ktoré sú kľúčové pri ochrane osobných údajov. Zavádzajú sa nové definície ako napr. poskytovanie osobných údajov, sprístupňovanie osobných údajov, zverejňovanie osobných údajov, anonymizácia osobných údajov, biometrické osobné údaje a ďalšie.

- V druhej časti zákona ide o nanovo upravený §4-súhlas dotknutej osoby so spracúvaním jej osobných údajov. Tu ide o veľmi závažné spresnenia, ktoré reagujú predovšetkým na články 6 a 9 Smernice EP a Rady č.95/46/EC ako aj na odstránenie nepresností, ktoré sa preukázali pri aplikácii zákona v praxi.

- Nanovo sa upravuje aj súhlas dotknutej osoby pri spracúvaní osobných údajov v rozsahu takých údajov, ktoré sa využívajú výhradne na účely evidencie alebo poštového styku (titul, meno, priezvisko, adresa). Režim narábania s týmito údajmi sa zosúladuje aj s odporúčaním RE v oblasti priameho marketingu.

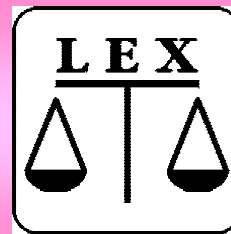
- Úplne nanovo sa upravujú aj ustanovenia §7-spracúvanie, poskytovanie, zverejňovanie a likvidácia osobných údajov.

- Tak isto sa v súlade s článkom 8 Smernice EP a Rady č.95/46/EC mení aj §8 zákona - osobitné kategórie osobných údajov, kde sa jednoznačne definuje, ktoré osobné údaje patria do tejto kategórie a jednoznačne sa vymedzujú podmienky spracúvania týchto kategórií osobných údajov. Do osobitnej kategórie osobných údajov sme zaradili aj biometrické údaje, pretože sme toho názoru, že napr. DNA patrí bezosporu medzi citlivé osobné údaje.

- Návrh novely zákona zásadným spôsobom rozširuje povinnosti prevádzkovateľov pri zabezpečení ochrany osobných údajov pri rozsiahlych informačných systémoch prevádzkovaných pomocou výpočtovej a prenosovej techniky ako aj pri spracúvaní osobitných kategórií osobných údajov alebo pri cezhraničnom toku osobných údajov. V týchto prípadoch budú musieť prevádzkovatelia informačných systémov vypracovávať bezpečnostné projekty svojich informačných systémov.

- Cezhraničný tok osobných údajov je upravený tak, aby pri splnení všetkých podmienok zabezpečenia nebolo zbytočne bránené výmene osobných údajov medzi štátmi, čo je úplne v súlade s článkom 26 Smernice EP a Rady č.95/46/EC.

- Zásadná zmena v návrhu novely zákona sa predpokladá pri registrácii informačných systémov obsahujúcich osobné údaje. Podľa platného zákona registráciu vykonáva Štatistický úrad SR. Návrh novely zákona ustanovuje, že registráciu bude vykonávať priamo orgán štátneho dozoru. Mení sa aj rozsah a obsah registrácie informačných systémov, ktoré budú podliehať registračnej povinnosti. Centrálnu registráciu navrhujeme vykonávať iba pri takých informačných systémoch, ktoré buď obsahujú osobitné kategórie osobných údajov alebo sa pri nich predpokladá cezhraničný tok osobných údajov. Ostatné informačné systémy podliehajú iba povinnosti viesť o nich evidenciu priamo u prevádzkovateľa. Je samozrejmé, že ako údaje z registrácie tak aj údaje z evidencie budú verejne prístupné všetkým dotknutým osobám.

- Ďalšia zásadná zmena v návrhu novely zákona o ochrane osobných údajov sa dotýka dozorného orgánu nad ochranou osobných údajov. Premenovanie splnomocnenca na komisára je iba formálnou úpravou, ktorá je potrebná vzhľadom na nejednoznačnosť používania takéhoto pomenovania v Slovenskej republike

- Závažnejšia zmena pri dozorovaní ochrany osobných údajov je v posilnení nezávislosti tohto orgánu, v jeho väčšom odčlenení od Úradu vlády SR a v konštituovaní Rady na ochranu osobných údajov ako poradného orgánu komisára. Zároveň sa navrhuje ustanoviť aj Inšpektorov na ochranu osobných údajov, ktorí svojim postavením a právomocami posilnia nezávislosť výkonu dozorného orgánu. S tým súvisí samozrejme aj možnosť ukladania sankcií za porušenie povinností uložených zákonom. Sankcie bude môcť ukladať orgán štátneho dozoru priamo, bez súčinnosti s Úradom vlády SR. Mení sa aj výška sankcií tak, že navrhujeme ich až 10-násobné zvýšenie. Tým sa Slovenská republika dostane na porovnateľnú úroveň s európskymi krajinami.

3.3. Postup prác a popis súčasného stavu

Už počas výkonu úloh štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov, teda od októbra 1999, sme postupne zachytávali nepresnosti v platnom zákone a poznamenávali si, čo bude potrebné pri vypracovávaní návrhu novely v nej zohľadňovať. Samozrejme sme mali poznatky o nesúlade či priamom rozpore so Smernicou, ktorý bolo treba pri návrhu novely zákona odstrániť. Na niektoré nedostatky sme boli upozornení zo strany EK.

Samotné práce na konkrétnom návrhu novely začali s náležitou intenzitou až začiatkom roka 2001. V útvare inšpekcie sa v tom čase nenachádzal žiadny pracovník s právnickým vzdelaním, ktorý by mal požadované praktické skúsenosti s legislatívnou prácou. Z toho dôvodu sme do procesu tvorby na novele zákona zapojili erudovaného legislatívca s dostatočnou praxou, JUDr. Ladislava Barlíka.

Celý prvý polrok sme intenzívne pracovali na novom znení návrhu zákona. Po vypracovaní prvej verzie návrhu novely zákona sme túto postúpili začiatkom júla 2001 na pripomienkovanie všetkým relevantným orgánom štátnej správy. Zároveň sme vystavili túto prvú verziu na našej internetovej stránke a ponúkli ju širšej verejnosti na diskusiu.

Prvú verziu návrhu novely zákona sme zaslali aj na posúdenie pánovi Cesar Alonso-Iriarte, ktorý nám sám ponúkol spoluprácu pri posudzovaní návrhu. Doposiaľ však jeho pripomienky nemáme. Po ukončení pripomienkového konania sme vypracovali druhú verziu návrhu novely zákona a túto postúpili do obligatórneho legislatívneho procesu.

Je viac ako pravdepodobné, že účinnosť novely nebude od 1.januára 2002 ale dá sa očakávať, že v priebehu prvého polroka 2002 by novela mohla nadobudnúť účinnosť.

Uplatňovanie zákona č. 52/1998 Z. z. v praxi

4.1. Osveta štátneho dozoru v oblasti ochrany osobných údajov

1. marca 2001 uplynuli tri roky od doby, keď zákon č. 52/1998 Z. z. nadobudol účinnosť. Teraz už tri a pol ročné skúsenosti z uplatňovania zákona v praxi ukazujú, že ten sa postupne hlbšie dostáva do povedomia prevádzkovateľov IS obsahujúcich osobné údaje. V poslednom období zaznamenávame ich zvýšený záujem o konzultácie a odporúčania štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov na zabezpečenie ochrany osobných údajov v IS. Splnomocnenec a zamestnanci útvaru inšpekcie ochrany osobných údajov vykonali za posledný rok cca 400 konzultácií s prevádzkovateľmi IS. Tieto možno rozdeliť do štyroch skupín:

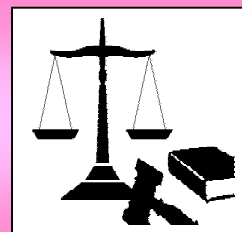
- a) konzultácie prevádzkovateľov IS k ustanoveniam zákona č. 52/1998 Z. z. a k osobitným zákonom, na základe ktorých prevádzkovatelia IS spracúvajú osobné údaje bez súhlasu dotknutých osôb,
- b) konzultácie prevádzkovateľov IS k ustanoveniam zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o slobode informácií“),
- c) rady a odporúčania pre prevádzkovateľov IS, ktorí iniciovali konzultácie o možnostiach, formách a spôsoboch bezpečného spracúvania osobných údajov v IS,
- d) prednášky na tému ochrana osobných údajov.

4.1.1. *Konzultácie prevádzkovateľov IS k ustanoveniam zákona č. 52/1998 Z. z. a k osobitným zákonom, na základe ktorých prevádzkovatelia IS spracúvajú osobné údaje bez súhlasu dotknutých osôb.*

Zverejňovanie osobných údajov v obchodnom registri

Zákon č. 52/1998 Z. z. chráni základné práva a slobody fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov. Zrejme ešte nejakú dobu potrvá, kým sa v širokej verejnosti udomácní presvedčenie, že zákon sa netýka spracúvania údajov právnických osôb. Tu sa otvára široký priestor na polemiky o zverejňovaní údajov o firmách v obchodnom registri, keď treba priznať, že predmetom zverejnenia sú aj niektoré osobné údaje fyzických osôb, napr. rodné číslo a adresa ich trvalého bydliska. Adresa v spojení s menom a priezviskom danej fyzickej osoby sa stáva jej osobným údajom, pretože na základe tohto súboru údajov je dotknutá osoba určiteľná. Ak k tomu priradíme rodné číslo, osoba je jednoznačne

určená. Často sa stretávame s námietkami, či je vôbec potrebné, resp. vhodné uvádzať v obchodnom registri, ktorý sa týka výhradne podnikateľských aktivít právnickej osoby, osobné údaje fyzických osôb, ktoré sú samozrejme jej neoddeliteľnou súčasťou. Námietky najčastejšie súvisia s nedostatočnou ochranou rodinných príslušníkov, ktorí bývajú na rovnakej adrese, a takýmto spôsobom sú nepriamo vystavení istým rizikám. Podľa nášho názoru sú tieto námietky oprávnené v takom prípade, ak súkromná adresa fyzickej osoby nie je zároveň adresou podnikateľského subjektu. Vhodným spôsobom bola vec vyriešená v oblasti poskytovania údajov zo živnostenského registra, keď sa register člení na verejnú a neverejnú časť. Neverejnú časť registra tvoria osobné údaje fyzickej osoby (živnostníka) a zodpovedného zástupcu. Každý má právo nahliadnuť len do verejnej časti registra, prípadne z neho požadovať výpis. Potrebné je upraviť spracúvanie osobných údajov vedených aj v obchodnom registri, a to tak, aby sa v maximálnej možnej miere eliminovalo ich zverejňovanie. Táto požiadavka je o to naliehavejšia, keď vieme, že predmetom verejne prístupného obchodného registra sú aj rodné čísla osoby alebo osôb, ktoré sú štatutárnym orgánom právnickej osoby alebo jeho členmi a spoločníkov obchodnej spoločnosti, pričom zverejnené osobné údaje fyzických osôb nepodliehajú ochrane podľa zákona č. 52/1998 Z. z. Bude potrebné explicitne vymedziť údaje týkajúce sa právnickej osoby a oddeliť od nich osobné údaje fyzických osôb. Znamená to prijať riešenie, ktoré nenaruší princípy zakotvené v Smernici EP a Rady 46/95EC o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov a v zákone č. 52/1998 Z. z., ktorý z týchto princíпов vychádza. Ak je podnikateľom fyzická osoba, potom koná osobne alebo prostredníctvom zástupcu. Právnická osoba koná prostredníctvom štatutárneho orgánu alebo za ňu koná zástupca. Konanie štatutárneho orgánu je konaním podnikateľa. Vychádzajúc z podmienky, že podnikateľom, resp. štatutárnym orgánom právnickej osoby je vždy fyzická osoba a jej konanie priamo súvisí s predmetom činnosti podnikateľa, je nevyhnutné umožniť uvedenie údajov v rozsahu titul, meno a priezvisko vo verejnej časti obchodného registra. Ďalšie osobné údaje tejto fyzickej osoby, ako napr. súkromná adresa alebo rodné číslo, bude potrebné viesť v neverejnej časti obchodného registra. V diskusii s Ministerstvom spravodlivosti SR na túto tému bude potrebné ďalej pokračovať a predmetnú vec čo najskôr doriešiť v naznačenom smere.

Kopírovanie občianskych preukazov

Inou, veľmi vážnou oblasťou, je porušovanie ustanovení niektorých osobitných zákonov prevádzkovateľmi IS, ktoré úzko súvisia so spracúvaním osobných údajov. Ako príklad treba uviesť zákon NR SR č. 162/1993 Z. z. o občianskych preukazoch, keď prevádzkovatelia IS, najmä z privatej sféry, často a nekompromisne vyžadujú od dotknutých osôb okrem poskytnutia osobných údajov uvedených v občianskom preukaze a ich následného overenia aj skopírovanie celého občianskeho preukazu. Pretože takéto konanie zo strany prevádzkovateľov IS je neprijateľné, oslovil splnomocnenec gestora zákona o občianskych preukazoch, Ministerstvo vnútra SR, aby ku kopírovaniu občianskych preukazov prevádzkovateľmi IS zaujalo stanovisko. Odbor poriadkovej polície Prezídia Policajného zboru SR, ktorý bol poverený vypracovaním stanoviska, okrem iného, ku kopírovaniu občianskych preukazov uviedol, citujeme:

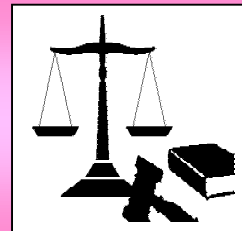
„Pri preukazovaní skutočnosti zapísanej v občianskom preukaze nie je občan povinný predkladať ďalší doklad, ak tento zákon neustanovuje inak. (Pozn.: myslí sa zákon č. 162/1993 Z. z. o občianskych preukazoch v znení neskorších predpisov). Ako vyplýva aj zo stanoviska Generálnej prokuratúry SR č. III Gn 2015/93-9 zo dňa 7. 1. 1994 občiansky preukaz je listina, ktorá zakladá určité práva (povinnosti), resp. osvedčuje existenciu určitých skutočností, bol vydaný na základe zákona príslušným štátnym orgánom, dotýka sa otázok, ktoré sú významné z hľadiska záujmov a úloh štátu (teda nielen tých, ktoré sú významné len z hľadiska osôb, na ktoré doklad znie) a obsah dokumentu sa podľa práva považuje, ak v predpísanom konaní nie je dokázaný opak, za pravdivý a záväzný pre všetky subjekty práva, nielen pre tie, ktorých sa listina bezprostredne dotýka. Citovaný zákon o občianskych preukazoch neumožňuje fotokopírovanie občianskeho preukazu a predkladanie fotokópií iným subjektom. Vzhľadom na to, že občiansky preukaz obsahuje aj bezpečnostné prvky, ktoré pri vyhotovení kopírovacími strojmi nie sú obsiahnuté, nie je možné považovať fotokópiu tohto dokladu za hodnovernú. Ako už bolo uvedené, pri preukázaní údajov občana jeho občianskym preukazom, subjekt, ktorému sa občan preukazuje, nie je oprávnený požadovať od občana fotokópiu dokladu, resp. ďalšie doklady, ktorých údaje sú predmetom zápisu do občianskeho preukazu.“

Z citovaného je zrejmé, že takéto nakladanie s občianskym preukazom, na základe ktorého je vytvorená jeho kópia, treba považovať za nezákonné, nakoľko samotné predloženie občianskeho preukazu je dostatočné na preukázanie skutočností zapísaných v ňom. Úplne sa stotožňujeme s cit. stanoviskom a podotýkame, že takýmto konaním prevádzkovatelia IS porušujú nielen ustanovenia príslušného osobitného zákona, ale aj ustanovenia zákona č. 52/1998 Z. z. Do občianskeho preukazu je možné na žiadosť dotknutej osoby, ktorej je občiansky preukaz vydávaný, zapísať do časti „osobitné záznamy“, osobné údaje o závažných chorobách osoby, ktoré za určitých okolností vyžadujú okamžité podanie lieku alebo poskytnutie špeciálnej prvej pomoci a údaje o krvnej skupine a podskupine. Tieto osobné údaje sú podľa § 8 zákona č. 52/1998 Z. z. považované za osobitné kategórie osobných údajov (zdravotné údaje), ktoré sa vo všeobecnosti spracúvať zakazujú. Okrem toho, ak prevádzkovateľ IS vyžaduje kópiu občianskeho preukazu od osoby, ktorej predáva určitú obchodnú komoditu, napr. mobilný telefón, a po skopírovaní celého občianskeho preukazu sa tak do IS dostane aj osobný údaj dotknutej osoby o zdravotnom stave, potom takto získaný údaj je spracúvaný v rozpore s § 7 ods. 3, resp. § 9 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. Ak prevádzkovateľ IS tak koná bez výslovného súhlasu dotknutej osoby, potom sa dopúšťa porušenia aj § 8 cit. zákona.

Nosenie menoviek príslušníkmi policajného zboru na rovnošatách

Špecifickým prípadom bolo riešenie podnetu dotknutej osoby, ktorý sa týkal Rozkazu ministra vnútra SR č. 6/2001, ktorým bolo vydané opatrenie na predchádzanie korupcie v Policajnom zbore (nosenie menoviek na rovnošatách policajtov počas výkonu služby). Dotknutá osoba, ktorá podnet podala, považovala toto rozhodnutie za porušenie ochrany osobných údajov s podozrením, že rozkaz ministra vnútra č. 6/2001 je v rozpore s § 16 zákona Národnej rady SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších

predpisov. Podľa § 28 písm. g) zákona č. 52/1998 Z. z. bolo povinnosťou štátneho dozoru podanú vec prešetriť a v prípade zistenia porušenia ochrany osobných údajov vydať opatrenia.

Súčasnne platný zákon o Policajnom zbore vyníma informačné systémy prevádzkované Policajným zborom zo zákona č. 52/1998 Z. z. V tejto súvislosti bolo potrebné konštatovať, že neprišlo k porušeniu cit. zákona. Inou otázkou zostalo posúdenie súladu vydaného rozkazu ministra vnútra č. 6/2001 s ustanovením § 16 zákona o Policajnom zbore. Dikcia tohto paragrafu ustanovuje právo policajta *expressis verbis* neoznámiť svoje meno, priezvisko, hodnosť ani funkciu pri preukazovaní svojej príslušnosti k Policajnému zboru, inými slovami povedané, dáva právo policajtovi, čo pri preukazovaní príslušnosti k Policajnému zboru nesmie a nemusí vykonať.

Celú vec bolo potrebné posudzovať komplexne z pohľadu práva dotknutej osoby, policajta, na ochranu svojej osobnosti a osobných údajov. Toto právo, ktoré policajtovi dáva zákon o Policajnom zbore, sa mu však cit. rozkazom upiera a nemôže ho v plnom rozsahu uplatňovať. Nie je totiž dosť dobre možné, aby na jednej strane mal policajt právo neoznámiť svoje meno a priezvisko pri preukazovaní svojej príslušnosti k Policajnému zboru a na druhej strane mal na služobnej rovnošate menovku, na ktorej je toto meno a priezvisko uvedené. Pritom z pohľadu ochrany práva dotknutej osoby (policajta) je úplne irelevantné, či sa jeho osobné údaje, v tomto prípade meno a priezvisko, dozvie verejnosť pri preukazovaní jeho príslušnosti k Policajnému zboru zo služobného preukazu alebo z menovky, ktorú má policajt na služobnej rovnošate.

Ustanovenie § 13 ods. 2 písm. a) zákona o Policajnom zbore pripúšťa preukazovanie príslušnosti k Policajnému zboru služobnou rovnošatou s identifikačným číslom, nie však menovkou s menom, priezviskom a hodnosťou policajta. To ustanovuje až nariadenie ministra vnútra SR č. 32/2001, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie ministra vnútra SR č. 92/1998 o zavedení služobnej rovnošaty 98 a jej súčasti na výkon štátnej služby príslušníkov Policajného zboru s účinnosťou od 1. mája 2001.

V každom prípade platí, že policajt nemôže uplatniť svoje právo ustanovené v § 16 zákona o Policajnom zbore, pretože menovku si nesmie zložiť ani zakryť. Na základe uvedeného vzniklo vážne podozrenie, že vydaný rozkaz nie je v súlade so súčasne platným zákonom o Policajnom zbore a dotknuté osoby, ktorých sa tento rozkaz týka, sa oprávnené dožadujú ochrany svojich práv a osobných údajov. O tejto skutočnosti splnomocnenec na ochranu osobných údajov informoval ministra vnútra SR.

4.1.2. *Konzultácie prevádzkovateľov IS k ustanoveniam zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov*

Dňom 1. januára 2001 nadobudol účinnosť zákon o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám. Postupná aplikácia zákona v praxi priniesla so sebou aj rad komplikácií, s ktorými sa povinné osoby museli vysporiadať. Je len prirodzené, že informáciou na účely tohto zákona sa rozumie aj

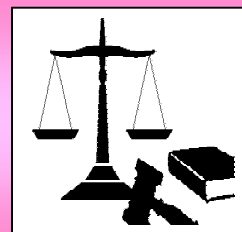
informácia o osobných údajoch fyzickej osoby. Ochrana osobnosti a osobných údajov je v zákone upravená v § 9, ktorý je zaradený do skupiny pod nadpisom „Obmedzenia prístupu k informáciám“ a čiastočne aj v § 6 ods. 3. Štátny dozor v priebehu prvého štvrtroka 2001 riešil cca 100 podaní týkajúcich sa cit. ustanovení zákona o slobode informácií vo vzťahu k ustanoveniam zákona č. 52/1998 Z. z. Riešené dotazy mali buď charakter konzultácie alebo žiadosti o stanovisko k odvolaniu podanému proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie. Splnomocnenec zaznamenal aj niekoľko žiadostí o výklad zákona o slobode informácií. Keďže splnomocnenec nie je oprávnený robiť výklad zákona o slobode informácií, v takýchto prípadoch zaujímal stanovisko len k tým ustanoveniam cit. zákona, ktoré sa týkali sprístupňovania alebo zverejňovania osobných údajov alebo s týmto aktom priamo súviseli.

Hlavným problémom prevádzkovateľov IS sa ukázal ich nedôsledný prístup pri rozlišovaní pojmov „sprístupňovanie informácií“ a „zverejňovanie informácií“, ktoré nie je možné zamieňať. Pod sprístupňovaním osobných údajov treba rozumieť umožnenie prístupu k nim alebo ich oznámenie inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe pre jej potrebu bez toho, aby sa tento úkon vykonal spôsobom, pri ktorom by prišlo k ich vystaveniu na verejnosti akýmkoľvek spôsobom. V tejto súvislosti je významné ustanovenie § 9 zákona o slobode informácií. Treba zdôrazniť, že práve v cit. ustanovení sa pracuje len s termínom „sprístupňovanie“, z čoho plynie, že podľa cit. zákona sa nepripúšťa zverejňovanie osobných údajov povinnou osobou (§ 2), a to ani vtedy, ak sú osobné údaje súčasťou materiálov, ktoré je povinná osoba povinná zverejniť podľa § 5 zákona o slobodnom prístupe k informáciám (§ 6 ods. 6 cit. zákona).

Jedinou výnimkou je zverejňovanie informácií obsiahnutých vo verejne prístupných registroch (§ 6 ods. 3 zákona o slobode informácií), keď ich zverejnenie nie je porušením zákona č. 52/1998 Z. z. Ide napríklad o Obchodný register (§ 27 až 34 Obchodného zákonníka), prípadne Katastrálny operát (§ 8 a 68 Katastrálneho zákona). V týchto prípadoch je povinná osoba oprávnená zverejniť, napr. na voľne prístupnej internetovej stránke, aj osobné údaje fyzických osôb obsiahnuté v týchto registroch s jedinou výnimkou, ktorú treba rešpektovať. Povinné osoby nie sú oprávnené zverejniť rodné čísla fyzických osôb.

Rodné číslo ako všeobecne použiteľný identifikátor fyzickej osoby je v našom právnom poriadku upravený zákonom NR SR č. 301/1995 Z. z. o rodnom čísle. Tento zákon v § 1 ustanovuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a vymedzuje práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb, ktoré sa zúčastňujú na jeho vykonávaní. Podľa § 2 ods. 1 cit. zákona je rodné číslo trvalý identifikačný osobný údaj fyzickej osoby, ktorý zabezpečuje jej jednoznačnosť v informačných systémoch. Ustanovenie § 6 zákona o rodnom čísle upravuje proces preukazovania rodného čísla obligatórne vymenovanými dokladmi. Zákon však nezakladá právo fyzickým osobám a právnickým osobám (prevádzkovateľom IS) zverejňovať ale ani sprístupňovať rodné číslo. V tejto oblasti, ako už bolo skôr uvedené, bude potrebné vykonať isté opatrenia vedúce k odstráneniu rozporov.

Ďalšou dôležitou zásadou pri sprístupňovaní samotných osobných údajov, alebo tých, ktoré sú súčasťou dokumentov, ktoré žiadateľ žiada sprístupniť, je rešpektovanie zásady konfirmácie osobných údajov. Ide o situácie, keď žiadateľ požaduje sprístupniť informáciu s tým, že povinnej osobe oznámi všetky relevantné osobné údaje a žiada od nej len potvrdenie alebo vyvrátenie domnienky, napr. či okresný úrad životného prostredia vydal stavebné povolenie Jánovi Horvátovi, bytom Kvetná 32, Bratislava, na parcele č. 1234 v k. ú. Majcichov, s tým, že ak bolo vydané, žiada jeho kópiu. V takom prípade, ak tomu nebránia ďalšie obmedzenia, je povinná osoba povinná sprístupniť informáciu o skutočnom stave, pretože nesprístupňuje osobné údaje, ale len ich konfirmuje (potvrďuje).

Ak má žiadateľ záujem o osobné údaje, na ktorých sprístupnenie je potrebný predchádzajúci písomný súhlas dotknutej osoby, potom je nevyhnutné, aby povinná osoba pred sprístupnením požadovaných osobných údajov takýmto súhlasom disponovala. Je nevyhnutné, aby prevádzkovateľ vo svojom informačnom systéme evidoval poskytnuté súhlasy, pretože štátny dozor pri kontrolách podnetov dotknutých osôb vyžaduje takéto súhlasy predložiť. V prípade sprístupňovania osobných údajov podľa § 9 preto nie je možné použiť § 11 ods. 1 písm. a), druhá a tretia veta zákona o slobode informácií.

Napokon, povinná osoba je povinná vybavovať len takú žiadosť, z ktorej je, okrem iného, zrejmé, kto ju podáva (§ 14 ods. 2 zákona o slobode informácií). Podľa nášho názoru treba pod týmto pojmom rozumieť najmä meno, priezvisko a adresu bydliska žiadateľa. Ak tieto osobné údaje žiadateľa žiadosť neobsahuje, potom povinná osoba postupuje podľa § 14 ods. 3 cit. zákona.

Sprístupňovanie (zverejňovanie) výšky platu

V priebehu roka útvar inšpekcie obdržal viacero žiadostí o stanovisko, či je možné pojem „mzda“ subsumovať pod pojem „osobný údaj“.

Vychádzajúc z ustanovenia § 3 písm. a) zákona č. 52/1998 Z. z. mzda zamestnanca, ako aj iné zložky mzdy v spojitosti s jeho menom a priezviskom vypovedajú o ekonomickej identite dotknutej osoby.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám ukladá povinnosť všetkým povinným osobám (§ 2 cit. zákona) sprístupňovať informácie, ktoré majú k dispozícii. Podľa § 9 zákona o slobode informácií však informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti, súkromia fyzickej osoby, ako aj jej osobných údajov, sa môžu sprístupniť len na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby, resp. ak tak ustanovuje osobitný zákon. Tu treba citlivo rozlišovať medzi mzdou, ktorá je stanovená na základe zákona prostredníctvom všeobecne známych tabuliek zaraďovania zamestnancov do tried a stupňov a tej časti mzdy, ktorá súvisí s osobným ohodnotením zamestnanca, jeho odmenami a pod. Napr. je všeobecne známe, že absolvent vysokej školy môže byť zaradený po nástupe do prvého zamestnania napr. na orgáne štátnej správy, do 8. platovej triedy s priznaným 25% príplatkom za nepodnikanie. Keďže nie je žiadnym problémom určiť, aká

je vysoká táto mzda pri zaradení absolventa do 1. platového stupňa, pričom ide o tabuľkové hodnoty vo všeobecnosti stanovené všeobecne záväzným právnym predpisom, takto stanovenú základnú mzdu zamestnanca nepovažujeme za osobný údaj, ktorý je povinná osoba oprávnená sprístupniť len s predchádzajúcim súhlasom dotknutej osoby. Inak treba nazerať na priznanie osobného príplatku, resp. odmeny, ktoré nie sú nárokovateľnými zložkami mzdy. V týchto prípadoch ich výška môže byť sprístupnená tretím osobám len s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby (§ 9 ods. 2 zákona o slobodnom prístupe k informáciám).

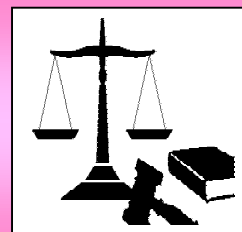
V tejto súvislosti médiami prebehlo viacero zavádzajúcich informácií, ktoré mali na svedomí aj nesprávne vyhlásenia niektorých politikov, ktorí sa hájili názorom, že zverejnením svojho platu napr. ústavného činiteľa, by sa dopustili porušenia zákona č. 52/1998 Z. z. o ochrane osobných údajov. Zákon o ochrane osobných údajov nevyklučuje a ani nezakazuje uverejnenie výšky mzdy a ani jednotlivých zložiek mzdy zamestnanca, ak na to dá samotná dotknutá osoba (ústavný činiteľ) súhlas (§ 4 ods. 6 zákona č. 52/1998 Z. z.). Závisí len a len od každého jedinca, či nájde v sebe dostatok odvahy na poskytnutie takéhoto súhlasu, resp. že sám výšku svojho platu médiám oznámi. Týmto konaním sa dotknutá osoba nedopúšťa porušenia zákona č. 52/1998 Z. z. Preto v tomto smere nie je potrebné meniť dikciu zákona o ochrane osobných údajov. Ak je však vo všeobecnom verejnom záujme, aby občania boli permanentne informovaní o platových pomeroch napr. ústavných činiteľov, potom je potrebné takúto povinnosť sprístupňovania ich plátov zakotviť do zákona NR SR č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov SR.

Osobné údaje špecialistov požiarnej ochrany

Pre názornosť bude možno zaujímavé opísať jeden z podnetov, pri ktorom štátny dozor bol požiadaný o stanovisko k rozhodnutiu štátneho orgánu v súvislosti s podaným odvolaním žiadateľa, keď žiadateľovi nebolo vyhovené a žiadané informácie o osobných údajoch mu neboli sprístupnené. Žiadosť sa týkala sprístupnenia aktuálneho zoznamu špecialistov požiarnej ochrany v rozsahu meno a priezvisko, adresa bydliska, adresa pracoviska a platnosť osvedčenia ŠPO.

Bolo potrebné konštatovať, že súbor údajov v požadovanom rozsahu je súborom osobných údajov, na základe ktorých je dotknutá osoba určiteľná, a preto je potrebné pred ich sprístupnením žiadateľovi získať od dotknutých osôb písomný súhlas alebo osobné údaje nesprístupniť. V tomto prípade išlo o niekoľko desiatok až stoviek dotknutých osôb (špecialistov požiarnej ochrany), ktorých by bolo potrebné písomne osloviť a žiadať od nich poskytnutie súhlasu v písomnej forme. Povinnej osobe tak môžu vzniknúť značné finančné náklady, na ktorých úhradu má právo (§ 21 ods. 3 zákona o slobode informácií, vyhláška Ministerstva financií SR č. 481/2000 Z. z.). V takom prípade je účelné vopred náklady vyčíslieť a oznámiť ich žiadateľovi s tým, že mu budú osobné údaje, na ktoré dajú dotknuté osoby súhlas, sprístupnené len v prípade, ak žiadateľ náklady uhradí.

Inou otázkou bola skutočnosť, že niektoré osobné údaje boli v rokoch 1993 až 1999 zverejnené v časopise Spravodajca požiarnej ochrany – Teória a prax v rozsahu meno, priezvisko a adresa bydliska špecialistov požiarnej ochrany. Zákon č. 52/1998 Z. z. nemá retroaktívnu pôsobnosť, a preto na zverejnené osobné údaje v cit. časopise pred účinnosťou zákona (1. marec 1998) a 6 mesiacov po jeho účinnosti (§ 41 zákona č. 52/1998 Z. z.) nie je možné vzťahovať cit. zákon. Osobné údaje takto zverejnené je oprávnený každý žiadateľovi sprístupniť, ak ich má k dispozícii (§ 3 ods. 1 zákona o slobode informácií) resp. žiadateľa odkázať na zdroj, v ktorom boli zverejnené (§ 7 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám). Žiadateľ v tejto súvislosti trval na sprístupnení zverejnených informácií povinnou osobou aj napriek tomu, že povinná osoba požadované informácie k dispozícii nemala. Povinnej osobe bolo odporučené nevyhovieť žiadateľovi, pretože podľa § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií má každý právo na prístup len k tým informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii. V tomto prípade by povinná osoba musela tieto žiadané údaje zadovážiť, čo však už nie je v súlade s cit. ustanovením. Tento právny názor je v súlade s ustanovením § 7 cit. zákona.

Štátny orgán teda postupoval správne, ak bez predchádzajúceho písomného súhlasu nesprístupnil žiadateľovi osobné údaje v rozsahu meno a priezvisko v spojení s adresou bydliska špecialistu požiarnej ochrany, pretože takýto súbor údajov je podľa zákona č. 52/1998 Z. z. považovaný za osobné údaje konkrétnej fyzickej osoby. Treba však zároveň poznamenať, že ak štátny orgán disponoval adresami trvalého (prechodného) pobytu niektorých špecialistov požiarnej ochrany, potom sa mohol pokúsiť získať súhlasy na ich sprístupnenie s tým, že by vec vopred konzultoval so žiadateľom, ako bolo už skôr uvedené. Ak by žiadateľ na sprístupnení trval aj napriek vysokým nákladom vynaloženým v súvislosti so získaním písomných súhlasov špecialistov požiarnej ochrany, ktoré by sa vopred zaviazal uhradiť, potom mohli byť osobné údaje tých špecialistov, ktorí by so sprístupnením svojich osobných údajov súhlasili, žiadateľovi sprístupnené.

Zverejnenie osobných údajov vrátane rodného čísla na úradnej tabuli

V priebehu apríla 2001 útvar inšpekcie riešil podnet, ktorý sa týkal vyvesenia (zverejnenia) žiadosti dotknutej osoby na úradnej tabuli obecným úradom, keď žiadosť bola podaná na obecný úrad v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Útvar inšpekcie požiadal o vysvetlenie obecný úrad, z akého dôvodu a na základe akého zákona zverejnil bez súhlasu dotknutej osoby predmetnú žiadosť, ktorá obsahovala meno, priezvisko, bydlisko ale najmä rodné číslo žiadateľa.

Po prešetrení celej záležitosti splnomocnenec vyslovil záver, že vyvesením žiadosti dotknutej osoby na úradnej tabuli došlo k porušeniu § 4 ods. 6 zákona č. 52/1998 Z. z. Opatrením bolo obecnému úradu uložené bezodkladné odstránenie predmetného dokumentu z úradnej tabule. Obecný úrad bol vyzvaný na rešpektovanie a dodržiavanie zákona č. 52/1998 Z. z.

Poskytovanie údajov komerčným poisťovňami colnými orgánmi

Začiatkom roka bola útvaru inšpekcie doručená žiadosť riaditeľa odboru likvidácie poisťných udalostí komerčnej poisťovne o zaujatie stanoviska k problematike odmietania nahliadania do spisu prerokovania colnými orgánmi na účel zistenia technického stavu dovezeného vozidla a údajov o počte najjazdených kilometrov.

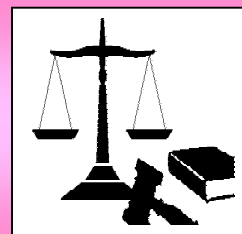
O stanovisko k uvedenej problematike sme požiadali Colný úrad v Bratislave a Colné riaditeľstvo SR. Uvedené subjekty zaujali stanovisko, že technický stav a počet najjazdených kilometrov nemôžu oznámiť, i keď ide o údaje, ktoré sa nepovažujú za osobné. Citujeme: „Žiadny právny predpis nezabezpečuje a nezaväzuje súkromné poisťovacie spoločnosti povinnosťou mlčanlivosti o poskytnutých údajoch a neznižuje tak riziko ich zneužitia. Navyše v zmysle ustanovenia § 270 zákona č. 180/1996 Z. z., ak tento zákon neustanovuje inak, platia o konaní pred colnými orgánmi osobitné ustanovenia o správnom konaní.“ Otázku nazerania do spisov colného konania upravuje § 23 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Uvedený odsek umožňuje nahliadať do spisov len účastníkom konania a jeho zástupcovi. V zmysle § 14 ods. 1 správneho poriadku je účastníkom konania ten, o koho právach a právom chránených záujmoch sa má konať, alebo koho práva a právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím správneho orgánu dotknuté. Z uvedeného vyplýva, že poisťovňa takouto osobou nie je. Podľa § 23 ods. 2 správneho poriadku môže správny orgán dovoliť nazerať do spisov aj iným osobám, ktoré preukážu odôvodnenosť svojej požiadavky. Odôvodnenosť takejto požiadavky hodnotí správny orgán v rámci správnej (voľnej) úvahy.

Správny orgán je však obmedzený pri hodnotení takejto požiadavky odsekom 3 predmetného ustanovenia, podľa ktorého je tento orgán povinný urobiť opatrenie, aby sa nazretím do spisov neporušilo štátne, hospodárske, služobné tajomstvo, alebo zákonom uložená a uznaná povinnosť mlčanlivosti.

O vyjadrenie sme požiadali Ministerstvo financií SR, odbor colný, ako najvyššieho orgánu v oblasti colnej správy. K otázke, či možno považovať technický stav automobilu a počet najjazdených kilometrov za predmet štátneho, príp. hospodárskeho tajomstva, stanovisko nezaujali. Podľa ich vyjadrenia sú colné úrady a Colné riaditeľstvo SR samostatnými povinnými osobami v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám. a Ministerstvo financií SR nie je kompetentné v tejto veci rozhodnúť, na ktoré informácie sa budú obmedzenia v § 8 až § 13 zákona o prístupe k informáciám vzťahovať.

Vzhľadom na fakt, že komerčné poisťovne od colných orgánov požadujú len údaje o dovezených motorových vozidlách a nie o ich majiteľoch (tie majú k dispozícii) nedochádza k porušovaniu ustanovení zákona č. 52/1998 Z. z., pretože údaje o technickom stave motorového vozidla nemožno považovať za osobné údaje jeho majiteľa. Zastávame názor, že informácie o technickom stave a počte najjazdených kilometrov nie sú údaje, ktoré majú byť chránené ako predmet štátneho tajomstva resp. služobného tajomstva a ich sprístupnenie inému subjektu nie je spôsobilé ohroziť záujmy štátu, najmä jeho bezpečnosť, ekonomickú stabilitu a medzinárodné styky. Naopak, uvedené informácie môžu umožniť poisťovacím subjektom eliminovať nebezpečenstvo podvodov, ktoré sú v súvislosti s dovážanými motorovými vozidlami časté.

4.1.3. *Rady a odporúčania pre prevádzkovateľov IS, ktorí iniciovali konzultácie o možnostiach, formách a spôsoboch bezpečného spracúvania osobných údajov v IS.*

Obchodný register - JASPI

Jednou so žiadostí na splnomocnenca bolo vyjadrenie sa k sprístupneniu položky rodných čísel v plných výpisoch v module obchodný register – JASPI. V tomto prípade bolo potrebné zhodnotiť jednotlivé možnosti, ktoré prichádzajú do úvahy a odporučiť ich prevádzkovateľovi, Ministerstvu spravodlivosti SR.

Zverejnením rodných čísel fyzických osôb napr. v sieti Internetu, ku ktorému má prístup široká verejnosť, by bol porušený zákon o ochrane osobných údajov, a zrejme aj zákon o rodnom čísle. Za zverejnenie rodných čísel by sa považovalo aj jeho neobmedzené vystavenie v systéme JASPI v rámci vládnej siete Govnet, ku ktorej majú prístup zamestnanci ústredných orgánov štátnej správy SR a do budúcnosti zrejme zamestnanci celej verejnej správy. V takomto prípade by sa k databáze rodných čísel dostali aj osoby, ktoré tieto osobné údaje nevyužívajú v rámci svojho pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu. Pripravovaná novela zákona č. 52/1998 Z. z. rodné číslo zaraďuje medzi osobitné kategórie osobných údajov v dôsledku zosúladenia so Smernicou EP a Rady 95/46 EC o ochrane jednotlivcov pri spracúvaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov a na jeho spracúvanie resp. ochranu pred zneužitím sa kladie zvýšený dôraz.

Bola odporučená možnosť vytvorenia dvoch súbežných modulov JASPI v rámci vládnej siete GOVNET. Prvý modul by mal súčasť charakter bez uvedenia rodného čísla a ďalších podrobností, ktorý by bol neobmedzene prístupný užívateľom GOVNET-u. Druhý modul by obsahoval kompletný obchodný register.

V takomto prípade by prevádzkovateľ musel veľmi citlivo vymedziť okruh právnických osôb a najmä u nich fyzických osôb (v spolupráci s právnickou osobou), ktoré by boli definované ako oprávnené osoby s prístupovými právami k modulu JASPI, ktorý by obsahoval kompletný obchodný register. Toto riešenie by si vyžiadalo isté finančné nároky na technické zabezpečenie bezpečnosti prenosu a prístupu do tohto modulu, stanovenie pravidiel pridelovania a obmeny prístupového hesla, mlčanlivosť oprávnených osôb (§ 12 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z.) a ich poučenie (§ 11 cit. zákona), čo by musel zabezpečiť prevádzkovateľ. Týmto spôsobom by sa zabezpečil prístup ku kompletnému obchodnému registru len osobám, ktoré takúto databázu nevyhnutne potrebujú k svojej činnosti, napr. sekcií zvlášť závažnej trestnej činnosti Ministerstva vnútra SR, vymedzeným zamestnancom daňových úradov a pod.

Informačný systém Všeobecnej zdravotnej poisťovne

Všeobecná zdravotná poisťovňa sa obrátila na splnomocnenca so žiadosťou o stanovisko, či je možné pri výbere realizátora bezpečnostného projektu IS VŠZP vzhľadom na dôverný a citlivý charakter spracúvaných osobných údajov poistencov VŠZP v danom IS použiť postup podľa § 2 ods. 3 písm. b) zákona NR SR č. 263/1999 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý ustanovuje, že obstarávatelia nie sú povinní používať metódy a postupy verejného obstarávania podľa tohto zákona pri uzatváraní takých zmlúv, ktorých predmetom je dodanie tovarov alebo uskutočnenie prác alebo poskytnutie služieb, pri ktorých sa musia použiť osobitné bezpečnostné opatrenia.

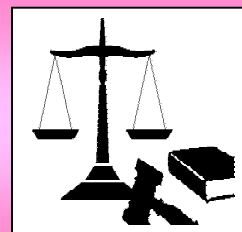
Podľa § 10 zákona č. 52/1998 Z. z. sa kladie celá ťarcha zodpovednosti za bezpečnosť osobných údajov spracúvaných v IS na prevádzkovateľa IS resp. sprostredkovateľa, ak bol spracúvaním osobných údajov poverený. Realizácia bezpečnostného projektu sa má uskutočniť počas plnej prevádzky spracúvania osobných údajov, a preto nie je možné úplne vylúčiť kontakt zamestnancov firmy zabezpečujúcej tento projekt s reálnymi osobnými údajmi spracúvanými v IS VŠZP, ktoré majú dôverný a citlivý charakter. V IS VŠZP sú bezpochyby spracúvané osobné údaje, ktoré sú definované v ustanovení § 8 zákona č. 52/1998 Z. z. ako osobitné kategórie osobných údajov. Ide najmä o údaje týkajúce sa zdravia a pohlavného života poistencov. V tejto súvislosti je potrebné pojem „primerané technické a organizačné opatrenia“ uvedený v § 10 cit. zákona, posudzovať vždy v kontinuite s charakterom spracúvaných osobných údajov. Čím je charakter spracúvaných osobných údajov dôvernejší a citlivejší, tým je potrebné použiť razantnejšie a rozsiahlejšie bezpečnostné opatrenia proti možným rizikám zneužitia pri ich spracúvaní nevynímajúc situácie, keď je prevádzkovateľ IS nútený poveriť akýmkoľvek zásahom do integrity IS iný subjekt. V takýchto prípadoch sa spravidla prevádzkovateľom IS odporúča, aby realizáciou bezpečnostného projektu poverili dôveryhodný, spoľahlivý a stabilný subjekt, ktorý sa teší všeobecnej úcte a u ktorého je zaručená vysoká miera pravdepodobnosti, že sprístupnené osobné údaje nezneužije. Inak povedané, ak má byť bezpečnostný projekt v konečnom dôsledku tým, čo systém skutočne ochráni, potom je žiaduce, aby sa už jeho realizácia diala za účasti len nevyhnutného množstva zainteresovaných. V tejto súvislosti však nebolo možné zo strany splnomocnenca vysloviť záväzné stanovisko, do akej miery je VŠZP oprávnená postupovať podľa § 2 ods. 3 písm. b) zákona č. 263/1999 Z. z. a pri výbere realizátora bezpečnostného projektu IS VŠZP využiť ponúkanú výnimku. Konečné stanovisko v tejto veci je kompetentný vysloviť Úrad pre verejné obstarávanie, nakoľko zákon jednoznačne nedefinuje termín „osobitné bezpečnostné opatrenia“ a zo samotnej dikcie nie je tiež zrejmé, čo presne mal tvorca zákona na mysli.

Pilotný projekt V4

Posúdenia bezpečnosti spracúvania osobných údajov sa týkala aj žiadosť podaná v súvislosti s realizáciou pilotného projektu V4, ktorého hlavnou úlohou bolo zmapovanie životnej úrovne a postavenia rómov na Slovensku.

V tomto prípade boli predmetom spracúvania osobné údaje týkajúce sa osôb, u ktorých je deklarovaný ich etnický pôvod (róm), pričom takéto osobné údaje podľa § 8

zákona č. 52/1998 Z. z. patria medzi osobitné kategórie osobných údajov. V tejto súvislosti bolo potrebné prevádzkovateľa IS upozorniť na skutočnosť, že tento IS podlieha registrácii podľa § 19 cit. zákona na Štatistickom úrade SR.

Ďalej bolo potrebné prevádzkovateľovi IS vysvetliť, že je oprávnený takéto osobné údaje spracúvať len vtedy, ak dotknutá osoba dala výslovný súhlas na spracúvanie týchto údajov (§ 8 ods. 2 písm. a) cit. zákona). Na predložennom formulári – zisťovanie ľudských zdrojov, vzdelania, zamestnania a sociálnej úrovne sa nenachádzalo miesto pre občana, kde vyjadrí podpisom, že osobné údaje poskytuje so svojim výslovným súhlasom a v rozpore so zákonom č. 52/1998 Z. z. (§ 4 ods. 2) bolo vyžadovanie osobných údajov o deťoch od ich rodičov bez súhlasu detí, ktoré sú staršie ako 18 rokov. V tomto prípade totiž ide o osoby, ktoré sú spôsobilé na právne úkony v plnom rozsahu (§ 8 Občianskeho zákonníka), a preto získavanie ich osobných údajov bez ich súhlasu by bolo porušením § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 52/1998 Z. z.

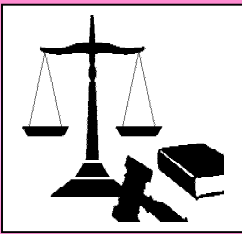
Projekt predpokladal spracúvanie (získavanie) osobitných kategórií osobných údajov prostredníctvom terénnych pracovníkov, ale neupravoval ani neodkazoval na žiadnu smernicu (príkaz, nariadenie, pokyn), na základe ktorého bude (bolo) vykonané poučenie týchto osôb podľa § 11 zákona č. 52/1998 Z. z. a zaviazanie k mlčanlivosti podľa § 12 ods. 2 a 4 cit. zákona. Projekt sa nezmieňoval o prijatí opatrení podľa § 10 cit. zákona, podľa ktorého prevádzkovateľ IS je povinný prijať primerané technické a organizačné opatrenia zodpovedajúce spôsobu spracúvania. Projekt predpokladal spracúvanie a vyhodnocovanie získaných informácií, vrátane osobných údajov, prostredníctvom výpočtovej techniky. Neupravoval však prístupové práva pracovníkov poverených spracúvaním, ich poučenie podľa § 11 a z toho vyplývajúci záväzok mlčanlivosti podľa § 12 ods. 2 a 4 zákona č. 52/1998 Z. z. Rovnako neupravoval podmienky likvidácie formulárov, prostredníctvom ktorých boli osobné údaje získané a ako bude naložené s osobnými údajmi, ktoré boli spracúvané automatizovaným spôsobom pomocou výpočtovej techniky.

Na základe uvedeného splnomocnenec prevádzkovateľovi IS uložil prijať viaceré opatrenia pred samotným začatím spracúvania osobných údajov v IS, vrátane registrácie IS, a to také, aby nevzniklo nebezpečenstvo narušenia práv a slobôd dotknutých osôb.

4.1.4. Prednášky na tému ochrana osobných údajov.

Posilňovanie právneho povedomia prevádzkovateľov IS v oblasti ochrany osobných údajov bolo predmetom štyroch prednášok, ktoré vykonali zamestnanci štátneho dozoru, spravidla na žiadosť prevádzkovateľov IS. Išlo o prevádzkovateľov IS zo štátneho aj privátneho sektoru.

4.2. Najvýznamnejšie podnety riešené útvarom inšpekcie

4.2.1. *Poisťovníctvo a bankovníctvo*

Kontrola informačného systému poisťovne)

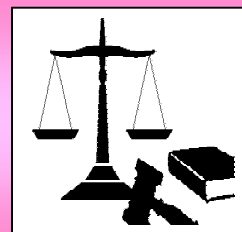
V súlade s § 28 písm. e) zákona č. 52/1998 Z. z. útvar inšpekcie začal konanie v súvislosti so zverejnením časti databázy klientov jednej z poisťovní. Pri kontrole IS, ktorú vykonal útvar inšpekcie v priestoroch poisťovne, bolo zistené a preukázané:

Ani na úrovni ústredia ani v ostatných odštepných závodov poisťovne nebola výkonom dozoru nad ochranou osobných údajov v IS písomne poverená zodpovedná osoba. Nakoľko poisťovňa má niekoľko sto zamestnancov a viaceré odštepne závody, odporučil splnomocnenec písomne poveriť zodpovedné osoby za dozor nad ochranou osobných údajov aj na týchto stupňoch. Ich činnosť by koordinovala osoba poverená výkonom dozoru na úrovni ústredia. Nepovažoval však za vhodné na takúto pozíciu nominovať osobu, ktorá je v poisťovni zodpovedná za bezpečnosť IS, pretože by sa v jej pracovnej náplni kumulovali dve protichodné kompetencie. Zároveň ale odporúčal, aby osoba poverená výkonom dozoru na úrovni ústredia mala možnosť z pozície svojho pracovného zaradenia účinne presadzovať nové prístupy v oblasti ochrany osobných údajov v IS na úrovni predstavenstva spoločnosti a razantne zasahovať v prípade zistenia porušenia alebo porušovania zákona č. 52/1998 Z. z.

Poisťovňa v personálnom IS spracúvala na základe požiadavky a súhlasu zamestnancov osobné údaje týkajúce sa ich členstva v odboroch v súvislosti s výberom členských príspevkov. Súčasťou tohto IS bolo aj vedenie záznamov o pracovných úrazoch s lekárskou správou ošetrojúceho lekára, v ktorej sa nachádzali osobné údaje týkajúce sa zdravia zamestnanca. Osobné údaje odhaľujúce členstvo v odboroch a údaje týkajúce sa zdravia sú podľa § 8 zákona č. 52/1998 Z. z. ponímané ako osobitné kategórie osobných údajov. Osobitné kategórie osobných údajov spracúvala poisťovňa aj v IS - vznik, prevádzka a likvidácia poistení o tých klientoch, ktorí s poisťovňou uzatvorili zmluvy o poistení. Najmä v súvislosti s uzatváraním zmlúv životného a úrazového poistenia boli v IS spracúvané zdravotné údaje a údaje týkajúce sa pohlavného života klientov. Ak sa v IS spracúvajú takéto osobné údaje, potom je potrebné povinnosť jeho registrácie posudzovať v nadväznosti na ustanovenie § 19 ods. 4 cit. zákona. Poisťovňa, ako prevádzkovateľ bola povinná prihlásiť dané IS na registráciu na Štatistickom úrade SR do 31. 8. 1998 (§ 41 zákona č. 52/1998 Z. z.). Poisťovňa nespĺnila povinnosť ustanovenú § 19 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z.

Poisťovňa podľa § 28a zákona č. 24/1991 Zb. v znení neskorších predpisov a § 768b ods. 3 Obchodného zákonníka vedie zoznam akcionárov poisťovne – právnických a fyzických osôb. Štruktúra výpisu z registra emitenta k 25. 9. 2000 obsahuje u fyzických osôb osobné údaje – rodné číslo, priezvisko, meno, titul, adresu, počet cenných papierov.

Zoznam akcionárov je samostatným IS. Takýto IS podlieha registrácii. Rovnako v tomto prípade si poisťovňa nesplnila povinnosť ustanovenú § 19 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z.

Poisťovňa do dňa kontroly nevykonala komplexné poučenie všetkých zamestnancov, ktorí majú prístup k IS o ich právach a povinnostiach ustanovených zákonom č. 52/1998 Z. z. a o zodpovednosti za ich porušenie. Bolo zistené, že mlčanlivosť oprávnených osôb prichádzajúcich do styku s osobnými údajmi je riešená u zamestnancov s trvalým pracovným pomerom aj u obchodných zástupcov vyhovujúcim spôsobom v pracovnej zmluve resp. v dohode o pracovnej činnosti, ďalej formuláciami o utajovaní dôverných informácií a v etickom kódexe zamestnanca. Zamestnanci podpisujú vyhlásenie, v ktorom potvrdzujú, že sa oboznámili s vnútornými predpismi poisťovne. Bolo preukázané a konštatované, že poisťovňa má veľmi dobre prepracované pravidlá týkajúce sa prístupu a používania INTERNETu a elektronickej pošty v poisťovni. Obsah tohto dokumentu profesionálnym spôsobom vymedzuje pravidlá pre používateľov, čím výraznou mierou prispieva k zvýšeniu bezpečnosti celého IS. Splnomocnenec ocenil rešpektovanie súkromia poisťovňou akejkoľvek prijatej a odoslanej elektronickej pošty svojich zamestnancov.

Útvar inšpekcie sa pri kontrole IS poisťovne zamerlal najmä na preverenie skutočnosti, akú vážnosť poisťovňa prisúdila vzniknutej situácii po incidente. Útvar inšpekcie najmä preveroval, aký súbor opatrení na zvýšenie bezpečnosti IS, v ktorých sú osobné údaje klientov spracúvané automatizovaným aj neautomatizovaným spôsobom, poisťovňa prijala a do akej miery ich aplikovala v praxi. Konštatujeme, že predmetné udalosti motivovali vedenie poisťovne k zvýšeným aktivitám v oblasti zdokonaľovania bezpečnostných atribútov tej časti IS poisťovne, ktorá zabezpečuje automatizované spracúvanie osobných údajov. Poisťovňa vypracovala podrobnú analýzu vzniknutého stavu, v ktorom veľmi jasne špecifikovala priority pri nasadzovaní konkrétnych bezpečnostných opatrení, definovala komplexné riešenie informačnej bezpečnosti IS a upozorňovala na následky podcenenia potreby posilnenia bezpečnosti a ochrany IS poisťovne. Zo strany splnomocnenca však bola vznesená podmienka, že vedenie poisťovne musí venovať rovnakú pozornosť technickému a organizačnému zabezpečeniu aj tých osobných údajov klientov, ktoré sú spracúvané v poisťovni neautomatizovaným spôsobom (zmluvy, spisy), pretože obsah týchto údajov je rovnako dôverný a citlivý ako tých, ktoré sú súbežne spracúvané prostredníctvom IT. Z obsahu materiálu a z kontrolných zistení totiž vyplynulo, že poisťovňa po incidente kladie dôraz predovšetkým na komplexné bezpečnostné opatrenia v oblasti komunikačnej a systémovej infraštruktúry prostredníctvom nasadenia nových produktov a technológií, ktoré by zaručili minimalizáciu hrozieb vniknutia do systému cez siete WAN, Internet alebo LAN. V závere bolo poisťovni odporúčané rešpektovať zásadu, že „úroveň bezpečnosti všetkých súčastí informačného systému je vždy len na úrovni bezpečnosti jeho najslabšieho článku.“

Zákonné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

V súvislosti so zaplatením zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, začala začiatkom kalendárneho roka Slovenská poisťovňa vyžadovať od motoristov uvádzanie rodného čísla na šek o zaplatení zákonného poistenia.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. je prevádzkovateľ povinný spracúvať len také osobné údaje, ktoré obsahom a rozsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania. Účelom spracúvania osobných údajov v súvislosti s úhradou zákonného poistenia za motorové vozidlá je, okrem iného, evidovať a kontrolovať splnenie si zákonnej povinnosti vlastníkov motorových vozidiel. Primárnym objektom určenia je v tomto prípade motorové vozidlo, za ktoré má byť zákonné poistenie uhradené. Až sekundárne sa určuje, ktorá fyzická osoba je povinná za toto motorové vozidlo zákonné poistenie uhradiť, ak tak v stanovenej lehote neučiní. Ďalej podľa § 4 ods. 1 cit. zákona platí, že spracúvanie osobných údajov sa smie vykonávať iba so súhlasom dotknutých osôb. Tento súhlas sa nevyžaduje, ak tak ustanovuje osobitný zákon. Zákon fyzickým osobám neukladá povinnosť uviesť svoje rodné číslo v súvislosti s úhradou zákonného poistenia za motorové vozidlo.

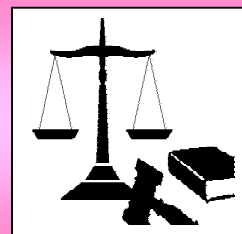
Splnomocnenec vydal opatrenie, podľa ktorého bola Slovenská poisťovňa povinná bezodkladne ukončiť spracovateľské operácie týkajúce sa získavania rodného čísla klientov v súvislosti s povinnou úhradou zákonného poistenia za motorové vozidlo v tomto kalendárnom roku. Slovenská poisťovňa bola ďalej povinná bezodkladne, na vlastné náklady, zabezpečiť dostatočnú informovanosť širokej verejnosti prostredníctvom médií a oznamov na pracoviskách Slovenskej pošty, š. p., kde sa poukážky na zákonné poistenie motorových vozidiel vydávali o tom, že klienti nie sú povinní vyplňať rodné číslo. Z opatrenia ďalej vyplývalo, že rodné čísla, ktoré klienti napriek upozorneniu Slovenskej poisťovni poskytnú, Slovenská poisťovňa nesmie ďalej spracúvať automatizovaným spôsobom a ani inak využívať alebo uchovávať okrem uchovávania na tej časti poukážky, ktorá Slovenskej poisťovni slúži na overenie úhrady zákonného poistenia za motorové vozidlo.

Aj v tejto súvislosti v priebehu októbra 2001 vykonal splnomocnenec v spolupráci s útvarom inšpekcie neočakávanú kontrolu IS Slovenskej poisťovne, pri ktorej zisťoval, do akej miery bolo toto opatrenie Slovenskou poisťovňou dodržané. Kontrola zatiaľ nebola ukončená.

Poskytovanie služieb zákazníkom prostredníctvom Internetu

Útvaru inšpekcie bol doručený podnet, ktorý sa týkal spracúvania osobných údajov bankovou inštitúciou v spojitosti s poskytovaním služieb zákazníkom prostredníctvom Internetu. Dotknutá osoba upozorňovala na skutočnosť, že banková inštitúcia vyžaduje v rámci registrácie klienta alebo uzavretia zmluvy s ním neadekvátne osobné údaje, ktoré s predmetnou vecou nemajú súvis, napr. dosiahnuté vzdelanie, rodinný stav, peňažný príjem, nákupné zvyklosti a pod.

Po preskúmaní naznačených skutočností bolo skutočne preukázané, že banková inštitúcia vyžaduje od svojich potenciálnych klientov neadekvátne osobné údaje s tým, že ak nie sú inštitúcii poskytnuté, nie je z jej strany poskytnutá ani ponúkaná služba. Zo strany splnomocnenca boli vykonané opatrenia na nápravu. Banková inštitúcia upravila spôsob získavania osobných údajov, keď na návrh splnomocnenca rozdelila získavané osobné údaje do dvoch skupín. V jednej zostali tie osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na plnenie vymedzeného účelu a boli označené ako povinné. Do druhej skupiny boli zaradené osobné údaje klienta, ktoré bankovej inštitúcii môžu napomôcť pri rozhodovaní o jeho žiadosti, pričom sú zreteľne označené ako nepovinné a ich neuvedenie nebude mať za následok neposkytnutie ponúkanej služby. Týmto opatrením sa uviedlo spracúvanie osobných údajov klientov banky do súladu so zákonom č. 52/1998 Z. z.

4.2.2. Školstvo

V priebehu februára sa na splnomocnenca obrátili s viacerými otázkami súvisiacimi s ochranou osobných údajov sekcia ZŠ, SŠ a ŠZ Ministerstva školstva SR a odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry krajského úradu v Bratislave. Položené otázky otvorili diskusiu okolo spracúvania osobných údajov v rezorte školstva v širšej rovine s poukazom na viaceré problémy, ktoré bude treba postupne doriešiť. Pri celkovej analýze bolo potrebné vychádzať z viacerých právnych predpisov (15) platných v rezorte školstva alebo súvisiacich s problematikou, ktorú nastolovali položené otázky.

Na úvod bolo potrebné zodpovedať zásadnú otázku, a to či prospech žiaka z jednotlivých predmetov a hodnotenie jeho správania je osobný údaj v zmysle zákona č. 52/1998 Z. z.

Podľa ustanovenia §11a zákona č. 542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 217/1999 Z. z. o pedagogickej dokumentácii škola je povinná viesť pedagogickú dokumentáciu, ktorú tvorí súbor písomných dokumentov, ktorými sa riadi proces výchovy a vzdelávania a súbor písomností, na základe ktorých vydáva škola verejné listiny a rozhodnutia. Pedagogickú dokumentáciu školy tvoria učebné plány, učebné osnovy, vzdelávacie štandardy, plán práce školy, triedne knihy, triedne výkazy, katalógové listy žiakov, protokoly o maturitných skúškach, protokoly o záverečných skúškach a protokoly o komisionálnych skúškach (§ 2 vyhlášky o pedagogickej dokumentácii). V týchto dokumentoch sa okrem prospechu žiaka nachádzajú aj jeho ďalšie osobné údaje, napr. meno, priezvisko, adresa bydliska, dátum narodenia, rodné číslo, údaje o zdravotnom stave (v prípade telesného handicapu alebo špecifickej vývinovej chyby konkrétna diagnóza, napr. obrna, epilepsia, dyslexia, dysortografia, porucha percepcie a motoriky, a pod.), a spravidla aj osobné údaje jeho zákonného zástupcu vrátane údajov, ktoré opisujú sociálne postavenie celej rodiny. Na základe týchto osobných údajov je žiak jednoznačne určiteľný. Neoddeliteľnou súčasťou pedagogickej dokumentácie je klasifikačný záznam, do ktorého sa zapisuje priebežné hodnotenie žiaka, ktoré vyjadruje kvalitu jeho rozumových schopností, vedomostí, zručností a návykov v jednotlivých fázach vzdelávacieho procesu za jednotlivé vyučovacie predmety. Je nespochybniteľné, že škola zabezpečuje rozumovú výchovu (§ 5 školského

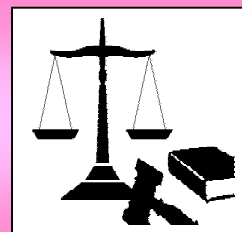

zákona) a tiež, že rozumové schopnosti žiaka charakterizujú jeho mentálnu úroveň. Výsledky žiaka z telesnej výchovy (ak je známovaná), zasa napovedajú o jeho fyzických danostiach. Nakoľko pri priebežnom hodnotení môže významnú úlohu zohrať momentálna psychická a fyzická disponovanosť žiaka, sme toho názoru, že jednotlivá známka nemusí objektívne vystihovať mentálnu úroveň jedinca v danom okamihu, aj keď platí, že učiteľ je povinný toto zohľadňovať (nemusí sa vôbec o indispozícii dozvedieť, ak je to žiakovi nepríjemné, aby o tom učiteľ vedel), a preto ju nepovažujeme za osobný údaj (uvedené sa vzťahuje aj na poznámku resp. pokarhanie, za neprístojné správanie). Ak si na pomoc vezmeme napr. Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl a tu uvedenú dikciu Čl. 2 ods. 2, „žiak základnej školy musí byť z predmetu vyskúšaný ústne, písomne alebo prakticky aspoň dvakrát v polročnom hodnotiacom období, t.j. pri klasifikácii musí mať minimálne dve známky z predmetu v každom polroku“, potom z uvedeného vyplýva, že takýto súbor známok priebežného hodnotenia už treba považovať za osobný údaj žiaka, pretože charakterizujú jeho rozumové schopnosti v danom vývojovom období a sú podkladom pre súhrnné hodnotenie žiaka. V súvislosti so známkaním správania žiaka sme toho názoru, že táto známka charakterizuje schopnosti žiaka adaptovať sa v prostredí, spolunažívať v kolektíve, jeho uvedomelosť, schopnosť podriaďiť sa istým pravidlám (vnútorný poriadok školy), inými slovami povedané jeho sociálnu identitu v danom období. Aj túto známku je preto potrebné považovať za osobný údaj (je síce jedinou, ale v tomto prípade vyjadruje súhrnné hodnotenie žiaka).

Z pohľadu zákona č. 52/1998 Z. z. je škola prevádzkovateľom informačného systému obsahujúceho osobné údaje (pedagogická dokumentácia). Zamestnanci školy, ktorí majú prístup k informačnému systému, teda k pedagogickej dokumentácii (mali by to byť len pedagogickí pracovníci, ktorých okruh vymedzuje § 50 školského zákona), sú podľa § 3 písm. i) zákona č. 52/1998 Z. z. tzv. oprávnenými osobami, ktoré sú podľa § 12 ods. 2 cit. zákona povinné zachovávať mlčanlivosť (povinnosť mlčanlivosti podľa zákona č. 52/1998 Z. z. nie je možné stotožňovať, či zamieňať s povinnosťou k mlčanlivosti podľa § 73 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce). Z uvedeného vyplýva, že všetci pedagogickí pracovníci a tí, ktorým zo zákona vyplýva právo a povinnosť nahliadať do pedagogickej dokumentácie napr. pri výkone inšpekčnej činnosti (§ 8 ods. 5 Zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve), sú oprávnení pracovať s osobnými údajmi žiakov Preto na zasadnutiach pedagogických rád, kde by mali byť prítomné len oprávnené osoby prevádzkovateľa (školy), je možné riešiť hodnotenie každého žiaka bez ohľadu na jeho vek. V tomto prípade preto nie je možné hovoriť o verejnom hodnotení. Ak však hovoríme o záväzku mlčanlivosti, nemožno opomenúť nepedagogických pracovníkov školy (tajomník školy, školník, údržbár, upratovačky a pod.), u ktorých je predpoklad, že by v rámci svojej činnosti mohli prísť do styku s osobnými údajmi, a to nielen žiakov (v zborovni voľne uložený klasifikačný záznam; triedne výkazy a vysvedčenia voľne uložené u zástupcu riaditeľa školy a pod.).

Osobitnou otázkou je poskytovanie osobných údajov žiakov, ktoré sa nachádzajú v pedagogickej dokumentácii iným fyzickým osobám alebo právnickým osobám. Vec treba posudzovať v dvoch rovinách.

Ak ide o maloletých žiakov do veku 18 rokov, ktorí sú zastúpení zákonným zástupcom, potom poskytovať osobné údaje žiaka z pedagogickej dokumentácie, vrátane prospechu, je možné len zákonnému zástupcovi, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Toto oprávnenie vyplýva rodičom z § 36 zákona č. 94/1963 Zb. Zákon o rodine v znení neskorších predpisov, ktorý ustanovuje, že „Rodičia sú oprávnení a povinní svoje maloleté deti zastupovať a spravovať ich veci“. Z ustanovenia § 37 ods. 3 v nadväznosti na § 78 a nasl. cit. zákona a § 30 Občianskeho zákonníka ďalej vyplýva, že ak nemôže dieťa zastúpiť žiadny z rodičov, môže dieťa zastúpiť opatrovník alebo osobitný zástupca, ak bol súdom ustanovený. Inú možnosť zákonného zastúpenia zákon nepripúšťa. Nie je preto v súlade so zákonom, ak triedny učiteľ na triednych schôdzkach rodičov informuje o prospechu žiaka napr. jeho staršieho súrodenca, ktorý má síce spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, ale nedisponuje plnomocenstvom podľa § 31 a nasl. Občianskeho zákonníka od zákonného zástupcu.

Ak ide o žiakov, ktorí sú spôsobilí na právne úkony v plnom rozsahu, teda žiakov, ktorí dovŕšili vek 18 rokov, tu už nenachádza rodič oporu ani v Zákone o rodine ani v zákone č. 52/1998 Z. z. V takomto prípade s poskytovaním svojich osobných údajov napr. rodičom musí súhlasiť dotknutá osoba (žiak), a len v takom prípade je škola, ako prevádzkovateľ informačného systému (pedagogickej dokumentácie), oprávnená z neho osobné údaje poskytnúť. Priechodným sa nám vidí opatrenie, ktoré by školy vykonali pri nástupe žiaka na strednú školu, keď by na pripravenom tlačive žiadali jeho súhlas s tým, že po celú dobu štúdia je škola oprávnená informovať rodičov o jeho študijných výsledkoch a správaní, vo všeobecnosti povedané, o jeho osobných údajoch. Nakoľko z ustanovenia § 25 ods. 1 školského zákona vyplýva, že žiak prestáva byť žiakom školy dňom nasledujúcim po dni, keď žiak vykonal úspešne maturitnú skúšku alebo záverečnú skúšku, odporúčame, aby takýto súhlas obsahoval aj dodatok „vrátane výsledkov o vykonaní maturitnej (záverečnej) skúšky“. Takýto súhlas by však musel byť slobodne daný a v žiadnom prípade by ho škola od žiaka nesmela vynuocovať. Vyžadovanie takéhoto súhlasu by bolo v súlade aj s ustanovením § 9 Občianskeho zákonníka, keď sa dá predpokladať, že posúdenie takejto otázky je primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti cca 15 ročného jedinca. Takéto opatrenie by zároveň upevnilo postavenie rodičov, ktorí sú povinní zo zákona plniť si voči dieťaťu vyživovaciu povinnosť, a to do toho času, pokiaľ nie sú deti samy schopné živiť sa (§ 85 ods. 1 Zákona o rodine). Ak by žiak odmietol škole súhlas dať, potom by mohla škola informovať jeho rodičov o prospechu a správaní len po dobu, kým je maloletý (§ 36 Zákona o rodine a § 12 ods. 3 vyhlášky o stredných školách) t. z. do veku 18 rokov. V tejto súvislosti stojí za zmienku poukázať na niektoré ustanovenia vyhlášky č. 152/1984 Zb. o stredných školách, ktoré tiež potvrdzujú, že už bežmála dve desaťročia stredné školy rešpektujú hranicu plnoletosti žiakov. Paragraf 12 ods. 3 cit. vyhlášky ustanovuje, citujeme: „Riaditeľ strednej školy zabezpečuje, aby o prospechu a správaní žiaka, ktorý je maloletý, bol priebežne informovaný jeho zástupca ...“. Vyhláška však riaditeľovi školy takúto povinnosť neustanovuje, ak ide o rodiča plnoletého žiaka. V podobnom duchu je aj ďalšie ustanovenie (§ 4 ods. 6), citujem: „Plnoletý žiak sa ospravedľňuje sám spôsobom uvedeným v odsekoch 2 až 4.“ Z ustanovenia je zrejmé, že plnoletý žiak má právo sám bez vedomia a súhlasu rodiča vystaviť škole svoju „ospravedľnenku“.

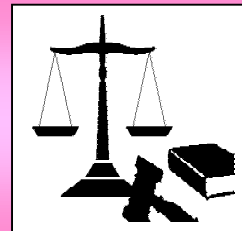

Ukazuje sa, že primárnymi, a teda relevantnými ustanoveniami na riešenie vzťahu zastúpenia dieťaťa rodičom sú najmä § 36 Zákona o rodine. Ďalej z § 37 ods. 2 cit. zákona vyplýva, že žiadny z rodičov nemôže zastúpiť svoje deti, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k stretnutiu záujmov medzi rodičmi a deťmi alebo medzi deťmi navzájom. Na účely Zákona o rodine sa „maloletým“ rozumie dieťa vo veku do 18 rokov. Z dikcie ustanovenia § 36 je potom zrejmé, že Zákon o rodine upravuje rozsah oprávnenia rodičov zastupovať a spravovať veci len svojich „maloletých detí“ a nie svojich „dospelých detí“. Po dovŕšení plnoletosti jedinca nastupuje nová kvalita vzťahov medzi dieťaťom a rodičom.

V prípade, že Ministerstvo školstva SR nepovažuje za optimálne, aby škola žiadala žiaka o súhlas so sprístupnením jeho osobných údajov rodičom, a považuje za nevyhnutné, aby rodičia dospelých žiakov boli školami informovaní o osobných údajoch svojich detí, potom najschodnejším právnym riešením by bola v tejto súvislosti novela zákona č. 542/1990 Zb. Predmetom novely by malo byť ustanovenie, ktoré by oprávňovalo školy sprístupňovať osobné údaje plnoletých žiakov ich rodičom počas štúdia na strednej škole vrátane výsledkov maturitnej (záverečnej) skúšky. To však predpokladá aj úpravu nadväzných právnych predpisov v pôsobnosti Ministerstva školstva SR, a to najmä tých ustanovení vyhlášky č. 152/1984 Zb. o stredných školách, o ktorých bola reč. Takéto riešenie ustanovené osobitným zákonom je v súlade so zákonom č. 52/1998 Z. z., ako aj s jeho pripravovanou novelou.

Ďalej treba rešpektovať, že nie je prípustné na triednych schôdzach rodičov menovite oznámiť prospech a správanie konkrétneho žiaka alebo, čo sa často deje, nechať kolovať po triede klasifikačný záznam, v ktorom sú uvedené známky všetkých žiakov v triede, pretože takto triedny učiteľ vlastne sprístupní známky o každom žiakovi každému z rodičov. Tu je potrebné zdôrazniť, že takéto vyhlásenie (konanie) triedneho učiteľa považujeme za verejné hodnotenie. Učiteľ však neporuší zákon č. 52/1998 Z. z., ak pred ostatnými žiakmi na vyučovacej hodine oznámi známku, ktorou práve ohodnotil vedomosti alebo zručnosti skúšaného žiaka, pretože ako už bolo povedané jednotlivú známku nepovažujeme za osobný údaj, prípadne, ak majú žiaci triedy prístup k známkam uvedeným v klasifikačnom zázname. Žiakov jednej triedy totiž nemožno považovať za osoby, ktorým by boli známky uvedené v klasifikačnom zázname prvotne sprístupňované, pretože ich stupeň pred žiakmi už bol oznámený, čo platí aj o hodnotení prospechu a správania žiaka pred jeho spolužiakmi v triede vrátane hodnotenia žiaka pri odovzdávaní vysvedčenia (podkladom pre známku na vysvedčení sú spravidla známky zapísané v klasifikačnom zázname). Pri celkovom hodnotení žiaka pri maturitnej skúške sa zasa zohľadňuje jeho prospech, ktorý dosahoval počas celého štúdia (§ 21 ods. 3 vyhlášky č. 102/1991 Zb.). Ak uvedené vzťahujeme na oznamovanie výsledkov pri maturitných a záverečných skúškach potom predseda skúšobnej komisie (§ 21 ods. 4 vyhlášky č. 102/1991 Zb.) je oprávnený vyhlásiť výsledky len pred spolužiakmi žiaka, o ktorom sa výsledky vyhlasujú. Takéto oznámenie výsledkov nepovažujeme za zverejnenie. Sprístupnenie (zverejnenie) výsledkov maturitnej alebo záverečnej skúšky iným fyzickým osobám s výnimkou oprávnených osôb prevádzkovateľa (školy) tak, že žiak, ktorého sa týkajú je

určiteľný, je možné len so súhlasom dotknutej osoby (žiaka). To isté platí aj pre zverejňovanie výsledkov prijatých a neprijatých uchádzačov o štúdium na strednej škole riaditeľom strednej školy, pričom zoznam obsahuje poradie uchádzačov podľa celkového počtu bodov získaných pri prijímacom konaní a informáciu, či uchádzač vykonal úspešne alebo neúspešne prijímaciu skúšku. V tejto súvislosti upozorňujeme, že § 7 ods. 2 vyhlášky č. 145/1996 Z. z. o prijímaní na štúdium na stredných školách, ktorý ustanovuje túto kompetenciu riaditeľom stredných škôl bez súhlasu dotknutých osôb je v rozpore s § 4 ods. 6 zákona č. 52/1998 Z. z. Preto odporúčame školám zverejňovať výsledky v takej podobe, ktorá nebude umožňovať priamu identifikáciu fyzickej osoby, napr. tak, že každému záujemcovi o prijímacie konanie bude pridelený a oznámený číselný kód, podľa ktorého zistí aj svoje výsledky na zverejnenom zozname.

Ak je členom maturitnej alebo inej skúšobnej komisie pedagogický pracovník inej školy, potom vystupuje ako fyzická osoba, sprostredkovateľ (§ 3 písm. h) zákona č. 52/1998 Z. z.), ktorý musí mať poverenie školy (ktorá ustanovuje komisiu) na vykonávanie tejto činnosti so stanovením rozsahu a podmienok oprávnenia (§ 7 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z.). Takéto osoby je škola povinná poučiť podľa § 11 zákona č. 52/1998 Z. z. Nakoľko fyzická osoba vystupuje v úlohe sprostredkovateľa, povinnosť mlčanlivosti jej vyplýva zo zákona (§ 12 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z.). Uvedené bezpodmienečne platí aj v prípade, ak členom komisie je iný ako pedagogický pracovník (§ 17 ods. 5 vyhlášky č. 102/1991 Zb.). Porušenie mlčanlivosti je možné vo všeobecnosti sankcionovať až do výšky 500 000 Sk podľa § 34 ods. 2 písm. b) zákona č. 52/1998 Z. z.

Maturitné vysvedčenie je jediným dokladom o ukončení štúdia na strednej škole a o úspešnom absolvovaní maturitnej skúšky. Toto vysvedčenie ale zároveň obsahuje prospech žiaka na skúške s uvedením dosiahnutého stupňa. Táto otázka sa dostáva do popredia čoraz viac práve teraz, keď veľa ľudí je postavených pred nepríjemnú udalosť hľadať si zamestnanie. Pritom nie je vôbec rozhodujúce pre prijatie do zamestnania a podmienky nekladie ani Zákonník práce, aké známky absolvent na maturitnej skúške dosiahol. Jediným predpokladom na prijatie na miesto, kde sa požaduje kvalifikácia s maturitou je úspešné absolvovanie maturitnej skúšky. A úspešne ju absolvoval každý, kto splnil podmienky podľa § 21 ods. 3 písm. a) až c) vyhlášky č. 102/1991 Zb. Takéto osobné údaje (známky) absolventa uvedené v maturitnom vysvedčení, sú nad rámec účelu, na ktorý je maturitné vysvedčenie určené (§ 7 ods. 3 zákona č. 52/1998 Z. z.). Nakoľko maturitné vysvedčenie vydáva škola na základe spracúvaných osobných údajov (známok) žiaka, ktoré sú výsledkom jeho rozumových schopností v danom období, pričom nie je vylúčené, že neskôr v praxi sa situácia môže zmeniť (v prospech alebo neprospech osoby) je žiadúce, aby absolventi stredných škôl, ktorí úspešne vykonali maturitnú skúšku obdržali okrem maturitného vysvedčenia aj, napr. Osvedčenie o úspešnom vykonaní maturitnej skúšky, ktoré by neobsahovalo prospech. V žiadnom prípade by toto opatrenie neobmedzilo právo zamestnávateľov vyžiadať si maturitné vysvedčenie, ak by oň mali eminentný záujem.

Problémom ochrany osobných údajov sme sa v prípade rezortu školstva venovali viac ako je obvyklé, nakoľko ide o dôležité otázky súvisiace s výchovou a vzdelávaním našej mládeže. Naším zámerom nebolo vnášať do spoločnosti zbytočné napätie vo forme nezhôd

medzi rodičmi a ich „dospelými deťmi“ vyplývajúce z uplatňovania zákona o ochrane osobných údajov, ale len aplikovať to, čo v krajinách vyspelej Európy štandardne platí vyše 20 rokov.

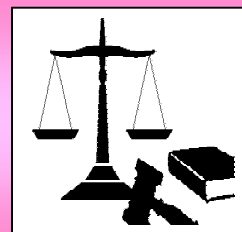
Ďalšie otázky pedagogickej verejnosti, ktoré vyplynuli z predchádzajúceho stanoviska (nadstavbové a pomaturitné štúdium).

Bola otvorená otázka, či sú základné školy a stredné školy oprávnené poskytovať prihlášky študentov na ďalšie štúdium vyšším stupňom škôl.

Prijímanie na strednú školu upravuje § 18 a 19 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov, keď sa v § 19 ods. 5 ukladá Ministerstvu školstva SR ustanoviť vyhláškou rozsah právomocí a povinností riaditeľov stredných škôl pri prijímaní žiakov a ďalších uchádzačov na štúdium na stredných školách. V tomto prípade ide o vyhlášku č. 145/1996 Z. z. o prijímaní na štúdium na stredných školách. Paragraf 2 cit. vyhlášky ustanovuje, že uchádzač alebo jeho zákonný zástupca podáva prihlášku na štúdium na tlačivo schválenom Ministerstvom školstva SR riaditeľovi základnej školy, ktorú žiak navštevuje. Riaditeľ školy túto prihlášku postúpi príslušnej strednej škole. Uchádzač, ktorý nie je žiakom základnej školy, podáva prihlášku priamo na strednú školu. Jeho prospech uvedený v prihláške (tlačivo) potvrdzuje základná škola, ktorú navštevoval. Ak to nie je možné potom k prihláške pripojí svoje vysvedčenia zo základnej školy alebo ich úradne overené kópie. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. iný ako dotknutá osoba môže poskytnúť do IS osobné údaje o dotknutej osobe len s jej súhlasom. To neplatí, ak sa osobné údaje poskytujú do IS za podmienok ustanovených osobitným zákonom. V tomto prípade ide o poskytovanie osobných údajov žiaka z IS základnej školy do IS príslušnej strednej školy. Povinnosťou však je prihlášku potvrdiť vlastnoručným podpisom, čo možno považovať za výslovný súhlas s poskytovaním osobných údajov, pretože sama dotknutá osoba (zákonný zástupca) určuje, ktorému subjektu (strednej škole) majú byť údaje poskytnuté. Základná škola sa tak stáva len sprostredkovateľom (nie však v zmysle zákona č. 52/1998 Z. z.) prihlášky medzi dotknutou osobou (zákonným zástupcom) a strednou školou, a preto je oprávnená prihlášku strednej škole odoslať. Problémom zostáva vyžadovanie osobných údajov strednou školou v rozsahu ustanovenom tlačivom bez opory v zákone, keď tlačivo nie je ani prílohou vyhlášky č. 145/1996 Z. z.

Zákon č. 542/1990 Zb. upravuje pôsobnosť, organizáciu a úlohy orgánov štátnej správy v školstve a orgánov školskej samosprávy (zákon sa netýka vysokých škôl). Podľa Čl. 2 ods. 2 Ústavy SR „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“. Pre dotknuté osoby podľa Čl. 2 ods. 3 Ústavy SR platí, že „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.“. Vychádzajúc z § 4 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z. sa spracúvanie osobných údajov smie vykonávať iba so súhlasom dotknutej osoby. Tento súhlas sa nevyžaduje, ak to ustanovuje osobitný zákon. Ak teda Ministerstvo školstva SR v súvislosti s prijímacím konaním ustanovuje prostredníctvom tlačiva, ktoré osobné údaje (vrátane známok) sú stredné školy oprávnené vyžadovať (spracúvať) bez súhlasu dotknutej

osoby (zákonného zástupcu), potom je potrebné takéto oprávnenie riaditeľom stredných škôl upraviť priamo v zákone, a to napr. tak, že rozsah požadovaných osobných údajov bude uvedený v zákone a vzor tlačiva bude prílohou vyhlášky. Tým by sa spracúvanie prihlášok uviedlo do súladu s ustanovením § 4 ods. 1, druhá veta zákona č. 52/1998 Z. z. Sem potom môžeme zaradiť aj prijímanie uchádzačov na štúdium bez prijímacích pohovorov na základe dosiahnutých výborných študijných výsledkov.

Podnet dotknutej osoby proti postupu Okresného úradu, odboru školstva, mládeže a telesnej kultúry.

V priebehu februára 2001 bol splnomocnencovi doručený podnet, v ktorom dotknutá osoba žiadala o posúdenie, či jej zamestnávateľ Okresný úrad, odbor školstva, mládeže a telesnej kultúry (ďalej len „odbor školstva“) neporušil zákon č. 52/1998 Z. z., keď žiadal od biskupského úradu doklad o odňatí jej kanonickej misie bez jej súhlasu navyše s tým, že doklad nebol žiadaný na účel preukázania kvalifikovanosti výučby náboženstva na školách.

Bolo zistené a preukázané, že dotknutá osoba uzatvorila pracovný pomer s odborom školstva pracovnou zmluvou v septembri 1999 na dobu určitú ako učiteľka 5. – 9. roč. s týždenným úväzkom 22 hod. Neoddeliteľnou súčasťou tejto pracovnej zmluvy sa v priebehu rokov 1999 a 2000 stali tri dohody o zmene pracovnej zmluvy, keď pracovné zaradenie menovanej (učiteľka 5. – 9. roč.) sa nemenilo. Odbor školstva upravil pracovný príjem dotknutej osobe dokumentom v septembri 2000, v ktorom konštatuje, že tarifný plat sa upravuje vzhľadom na vykonávanú prácu a splnenie kvalifikačných požiadaviek. Z potvrdenia o zápočte predchádzajúcich období práceneschopností dotknutej osoby vyplývalo, že tá bola v tomto čase dlhodobo práceneschopná. V decembri 2000 bolo zo strany odboru školstva pristúpené k rozviazaniu pracovného pomeru s dotknutou osobou výpoveďou zo strany organizácie z dôvodu nesplnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon dojednanej práce ustanovenej v § 4 ods. 1 vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 41/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov výpoveďou podľa § 46 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že úlohou splnomocnenca nebolo posudzovať, do akej miery boli predmetné dokumenty vypracované v súlade s platnými právnymi predpismi. Preto k tejto stránke veci sa ďalej nevyjadroval.

Dotknutá osoba uviedla, že u zamestnávateľa (odboru školstva) nikdy náboženstvo neučila a ani o to odbor školstva nežiadala. Rovnako, ani zo stanoviska odboru školstva, ktoré bolo zaslané splnomocnencovi jednoznačne nevyplývalo, že chcela pracovať ako učiteľka náboženstva. Konštatuje sa tu len toľko, že v osobnom dotazníku uvádzala ukončené katechetické vzdelanie. Nakoľko nemohla preukázať platnosť misie, požiadal odbor školstva o predmetné potvrdenie príslušný biskupský úrad. Toto konštatovanie je však v priamom rozpore s obsahom žiadosti, ktorý zaslal odbor školstva biskupskému úradu, citujeme: „Tento doklad potrebujeme na preukázanie nekvalifikovanosti výučby (pozn. dotknutej osoby) na školách.“ Z uvedeného je zrejmé, že odbor školstva nežiadal potvrdenie o platnosti kanonickej misie na účely preukázania kvalifikovanosti dotknutej osoby, ale potvrdenie o jej odňatí a na účely preukázania jej nekvalifikovanosti.

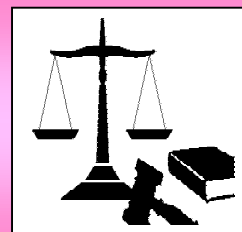
Dotknutá osoba ďalej uviedla, že o odňatí kanonickej misie pred šiestimi rokmi biskupským úradom nebola informovaná a o tejto skutočnosti sa dozvedela až od odboru školstva. V stanovisku biskupského úradu, ktorý bol zaslaný splnomocnencovi sa uvádza, citujeme: „Kanonickú misiu žiada pre svojich katechétov príslušný farský úrad. Im posielame dekrét o kanonickej misii, prípadne o jej zrušení. Farský úrad totiž vie koľko potrebuje katechétov a zaručuje sa za nich. Farskému úradu aj posielame oznámenie o odňatí misie. Takéto dokumenty posielame obyčajnou zásielkou a tak bola poslaná aj (dotknutej osobe).“.

Na základe uvedeného konštatujeme, že biskupský úrad nevie potvrdiť, že dotknutej osobe bolo vyrozumienie o Odňatí kanonickej misie dané na vedomie. Táto skutočnosť je dôležitá na posúdenie veci v prípade, ak by boli pochybnosti o tom, či dotknutá osoba uviedla do osobného dotazníka pravdivé údaje, prípadne či pravdivo informovala odbor školstva, ak tvrdila, že o odňatí kanonickej misie nebola informovaná. Zo zistení vyplýva, že sa nedá preukázať alebo tvrdiť, že dotknutá osoba poskytla do IS odboru školstva nepravdivé osobné údaje.

Ak pripustíme, že jeden zamestnávateľ (odbor školstva) žiadal pracovný posudok (dokument týkajúci sa kvalifikácie) od iného zamestnávateľa (biskupský úrad) na základe § 60 Zákonníka práce, potom by bol biskupský úrad takýto dokument oprávnený vydať. Zároveň však bol povinný zamestnanca oboznámiť s obsahom poskytnutého dokumentu (a to aj napriek tomu, či mu bol predtým v minulosti odoslaný) a na požiadanie mu vydať odpis. Tento postup však zo strany biskupského úradu nebol dodržaný, pretože menovanú o poskytnutí dokladu odboru školstva o odňatí kanonickej misie informoval až na základe jej žiadosti o vysvetlenie vo februári 2001. Na druhej strane však netreba opomenúť, že v tomto prípade nešlo o akt prijímania dotknutej osoby do zamestnania odborom školstva, pretože táto v tom čase bola v pracovnom pomere s odborom školstva, ale išlo o akt rozviazania pracovného pomeru s ňou výpoveďou zo strany odboru školstva, a preto nie je, podľa nášho názoru, možné jednoznačne podriadiť zmienený postup pod ustanovenie § 60 Zákonníka práce.

Pochybenia sa preto dopustil aj odbor školstva, keď bez súhlasu dotknutej osoby žiadal doklad o odňatí kanonickej misie v súvislosti s rozviazaním pracovného pomeru zo strany organizácie na preukázanie jej nekvalifikovanosti. Ak bolo potrebné kvalifikáciu dotknutej osoby preukázať, mal ju odbor školstva vyzvať, aby platný doklad o kvalifikácii predložila sama s upozornením, že ak tak neurobí v stanovenej lehote, bude s ňou pracovný pomer rozviazaný. V tejto súvislosti bol upozornený odbor školstva, aby sa v budúcnosti vyvaroval vyžadovania dokladov (osobných údajov) od iných právnických osôb alebo fyzických osôb bez súhlasu dotknutej osoby, ak to *expressis verbis* neustanovuje (neumožňuje) právny predpis (§ 4 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z.). Biskupskému úradu splnomocnenec odporučil prijať opatrenia v tom rozsahu, aby úradný dokument o priznaní resp. odňatí kanonickej misie dotknutým osobám doručoval doporučenou zásielkou, aby neskôr bolo možné preukázať, že doklad bol osobe skutočne odoslaný resp. doručený.

Spracúvanie osobných údajov metodickým centrom

Útvaru inšpekcie bol doručený podnet občana, ktorý namietal voči rozsahu a spôsobu spracúvania získavaných osobných údajov prostredníctvom tlačiva prihlášky na akciu Metodického centra. Osobné údaje boli vyžadované od dotknutých osôb na účely vyhotovenia osvedčenia o absolvovaní školenia.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. je prevádzkovateľ povinný spracúvať len také osobné údaje, ktoré obsahom a rozsahom zodpovedajú účelu ich spracovania. V tomto prípade prevádzkovateľ IS získaval osobné údaje, ktoré svojim obsahom a rozsahom idú nad rámec vymedzeného účelu, pretože pre potreby vyhotovenia osvedčenia nie je potrebné spracúvať rodné číslo a ani ho uvádzať na tlačivách osvedčenia.

Metodické centrum bolo vyzvané, aby v ďalšom konaní bezodkladne preukázalo orgánu štátneho dozoru nevyhnutnosť spracúvania rodného čísla na vymedzený účel, pretože v opačnom prípade je povinné bezodkladne ukončiť spracúvanie rodných čísel v IS s tým, že pri vydávaní osvedčení sa tieto už nebudú ani uvádzať na osvedčení a ani vyžadovať od dotknutých osôb.

Spracúvanie osobných údajov v akademickom IS vysokej školy

V júli 2001 začal útvar inšpekcie konanie na základe podnetu zamestnankyne jedenej z fakúlt VŠ, ktorá namietala, že došlo k porušeniu ochrany osobných údajov a to tým, že osobné údaje zamestnancov jednotlivých fakúlt VŠ, v rozsahu meno, priezvisko, dátum narodenia a rodné číslo, boli sprístupnené na vnútornej sieti Intranet. Cieľom konania bolo preveriť opodstatnenosť podnetu, a zistiť, či prevádzkovateľ AIS spracúva osobné údaje v súlade s ustanoveniami zákona č. 52/1998 Z. z. Na tento účel bola vykonaná pracovníkmi útvaru inšpekcie kontrola AIS v sídle prevádzkovateľa, rektorátu a sprostredkovateľa, fakulty. V tejto súvislosti bola kontrolná činnosť zameraná najmä na preverenie skutočností, či bolo vykonané poučenie fyzických osôb, ktoré majú prístup k AIS podľa § 11 a ich zaviazanie povinnosťou mlčanlivosti podľa § 12 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z., ich prístupové práva k osobným údajom spracúvaným v AIS a preverenie prijatých technických a organizačných opatrení na zabezpečenie dôvernosti, integrity a dostupnosti osobných údajov spracúvaných v AIS.

Kontrolou bolo zistené a preukázané, že v časti, ktorá bola spochybnená podnetom, nie sú osobné údaje spracúvané svojím rozsahom nad rámec zákona č. 52/1998 Z. z. ani formou, ktorá by bola v rozpore s ustanoveniami cit. zákona. Výpočet miezd, odvodov, ich poukazovanie na účty, ako aj štatistické zisťovania sa uskutočňujú na rektoráte centrálne za rektorát a aj jednotlivé fakulty, pričom tieto poskytujú rektorátu prostredníctvom AIS len relevantné podklady a osobné údaje na vykonanie potrebných operácií. Rozsah spracúvaných osobných údajov je adekvátny účelu ich spracúvania vo vzťahu k agende, ktorú treba viesť o každom zamestnancovi.

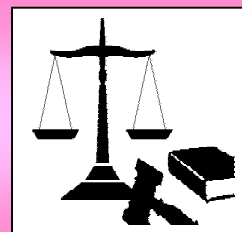

Kontrolou AIS na rektoráte a podľa vyjadrenia zodpovedných zamestnancov rektorátu má prístupové práva k osobným údajom obmedzený okruh zamestnancov, tak rektorátu, ako aj jednotlivých fakúlt. Ide najmä o pracovníkov oddelenia vývoja a správy programov, oddelenia správy sietí, ako aj o pracovníkov mzdovej učtárne rektorátu a personalistov jednotlivých fakúlt. Podľa vyjadrenia majú títo pracovníci menovaných oddelení a zamestnanci – personalisti fakúlt prístup k osobným údajom, titul, meno, priezvisko, rodné číslo, dátum narodenia, trvalé bydlisko. Ostatným užívateľom Intranetu sú sprístupnené osobné údaje, titul, meno, priezvisko a informácie o zamestnávateľovi (fakulta, adresa fakulta, telefonický kontakt, e-mailová adresa). Prístup do AIS je zabezpečený prostredníctvom prihlasovacieho mena a hesla. Príslušná osoba má pridelený okruh prístupových práv, ktorého rozsah je určený jeho pracovným zaradením a funkciou.

Pri kontrole AIS z úrovne fakulty bolo zistené a preukázané, že personalista má neobmedzený prístup k osobným údajom zamestnancov rektorátu a všetkých fakúlt v rozsahu týchto osobných údajov, vedecko – pedagogická hodnosť, akademický titul, meno, priezvisko, vedecká hodnosť, pôvodné priezvisko, rodné číslo, dátum narodenia, miesto narodenia, štátna príslušnosť, národnosť, pohlavie. Zároveň bolo zistené a preukázané, že z tejto úrovne prístupových práv bolo možné zasahovať do integrity AIS a meniť v ňom ľubovoľné z vyššie uvedených osobných údajov a to nielen u zamestnancov fakulty, ale neobmedzene aj u zamestnancov ostatných fakúlt a rektorátu. Toto zistenie rektorát nepovažoval za chybu AIS.

V záujme zabrániť zneužitiu osobných údajov a zabezpečenia ich ochrany splnomocnenec vydal opatrenie, podľa ktorého je prevádzkovateľ povinný v prvom rade písomne vymedziť účel sprístupnenia osobných údajov na vnútornej sieti Intranet a písomne označiť okruh osôb, ktoré majú prístup k týmto údajom s uvedením rozsahu ich prístupových práv. Ďalej bezodkladne obmedziť prístupové práva všetkým personalistom fakúlt na pozícii „zamestnanec – personalista“, a to tak, aby každý z nich mal prístup len k osobným údajom zamestnancov svojej fakulty a v súvislosti so zabezpečením integrity AIS umožniť im vykonávať zmeny osobných údajov v AIS len u tých zamestnancov, ktorí sú v pracovnom vzťahu k danej fakulte, pričom toto opatrenie sa primerane vzťahuje aj na správcov sietí jednotlivých fakúlt UMB; zároveň je prevádzkovateľ povinný vykonať opatrenia, ktoré zabezpečia, aby každá zmena alebo výmaz osobných údajov v AIS boli zaznamenávané v AIS v časovej chronológii tak, ako boli vykonané s identifikáciou pozície, z ktorej boli vykonané. Zároveň je prevádzkovateľ povinný vypracovať poverenie pre jednotlivé fakulty, ako sprostredkovateľov, ktorí spracúvajú osobné údaje zamestnancov svojej fakulty v rámci AIS pre potreby prevádzkovateľa, iniciovať poučenie podľa §11 zákona a poveriť zodpovednú (zodpovedné) osoby, ktoré budú dohliadať na dodržiavanie zákonných ustanovení pri spracúvaní osobných údajov podľa § 17 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z.

4.2.3. Štatistika

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

V júni 2000 požiadal splnomocnenec Štatistický úrad SR o vypracovanie a predloženie bezpečnostného projektu k sčítaniu obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 v termíne do konca septembra 2000, ktorý by rozpracoval a konkretizoval činnosti pri automatizovanom a neautomatizovanom spracúvaní získavaných údajov. Učinil tak najmä z toho dôvodu, že táto akcia sa týkala všetkých občanov Slovenskej republiky, ktorí sa v tejto súvislosti stali dotknutými osobami a u ktorých bolo potrebné zaručiť, že spracúvaním údajov nebudú porušené ich práva. Splnomocnenec vzal na vedomie oznámenie, že bezpečnostný projekt Štatistický úrad SR predloží v až decembri 2000. K predloženému projektu bolo orgánom štátneho dozoru vypracované stanovisko, v ktorom bolo Štatistickému úradu uložené upraviť postup pri niektorých úkonoch súvisiacich najmä s činnosťou sčítacích komisárov a zlepšiť bezpečnostné aspekty práce s dokumentmi.

Splnomocnenec navrhol Štatistickému úradu SR upustiť od rozhodnutia, na základe ktorého chce žiadať od blízkych osôb a osôb žijúcich v domácnosti vyplnenie údajov o národnosti a vierovyznaní za osobu, ktorá nemôže sama poskytnúť údaje. Rovnako žiadal upustiť od povinnosti sčítacích komisárov, ktorí majú byť oprávnení vyplniť List obyvateľa na základe informácií od majiteľa (správcu) domu resp. od susedov. Tieto pripomienky považoval za zásadné. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorý v Čl. 3 ods. 2 ustanovuje právo občana na slobodné rozhodovanie o svojej národnosti, pričom v tom istom duchu toto právo zakotvuje aj Ústava SR. Čl. 16 ods. 1 zákona č. 23/1991 Zb. ustanovuje právo každého slobodne prejavovať svoje náboženské vyznanie a Ústava SR zakotvuje tiež slobodu náboženského vyznania a možnosť jej zmeny. Na základe týchto skutočností je prinajmenšom diskutabilné, či je, a to najmä blízka osoba alebo osoba žijúca v domácnosti s osobou, ktorá nemôže sama poskytnúť údaje (je napr. dlhodobo v zahraničí), oprávnená určiť národnosť (etnickú príslušnosť) a vierovyznanie tejto osoby. Splnomocnenec rovnako odmietol možnosť uvedenú v Pokynoch pre sčítacích komisárov, kde sa komisárovi ukladala povinnosť vyplniť List obyvateľa podľa informácií od majiteľa (správcu) domu resp. od susedov.

Predložené Pokyny pre sčítacích komisárov a metodické pokyny v spojení s metodickým usmernením upravovali bezpečnostné aspekty práce s dokumentmi pri neautomatizovanom spracúvaní. Splnomocnenec materiál odporučil doplniť o poučenie komisárov v tom zmysle, že nemajú právo overovať pravdivosť, ale len úplnosť vyplnenia tlačív. Diskutabilná bola povinnosť sčítacieho komisára uvedená v Metodickom usmernení v časti 5.1, keď mal „dbať na správnosť a úplnosť uvádzaných údajov“. Napríklad podľa zákona č. 52/1998 Z. z. sa za správny považuje taký osobný údaj, ktorý osoba poskytla, pričom je zodpovedná za jeho pravdivosť pod hrozbou sankcie. Nie je dosť dobre možné, napr. v Liste obyvateľa, asi len okrem otázky pohlavie, posudzovať správnosť vyplnených údajov, nehovoriac o kontrole správnosti údajov uvádzaných

v Domovom liste a Bytovom liste, pretože sčítací komisár nie je oprávnený vstupovať do obydliá.

Žiadny z predložených materiálov neobsahoval príručku pre školiteľov sčítacích komisárov, ktorá by určovala jednotné pravidlá. Jej súčasťou malo byť aj poučenie komisárov o bezpečnostných pravidlách pri prenose vyplnených sčítacích tlačív, napr. že komisár je povinný mať vyplnené tlačivá stále v dosahu. Dohoda o vykonaní práce výslovne nezaväzovala sčítacieho komisára, že v dobe sčítania (pred zberom sčítacích tlačív ani počas ich prenosu) nesmie požívať najmä alkoholické nápoje. Bod 7 Dohody o vykonaní práce, v ktorom sa pripúšťa súčinnosť rodinných príslušníkov sčítacieho komisára bol nad rámec zákona, nakoľko rodinní príslušníci nie sú zo zákona zaviazaní povinnosťou zachovávať mlčanlivosť. Materiál neuvádzal, ako sa bude preverovať bezúhonnosť kandidátov na sčítacích komisárov, aké podmienky musia spĺňať. Bolo odporúčané dopracovať plány, ktoré by podrobne riešili havarijné situácie popísané v metodickom usmernení – strata časti dokumentov, strata osobitného poverenia, neoprávnený prístup k údajom, nedodržanie časového plánu, nedostatok sčítacích tlačív, ale aj ďalších situácií, s ktorými sa mohol sčítací komisár v teréne stretnúť napr. náhla nevoľnosť, úraz alebo choroba sčítacieho komisára, ignorovanie alebo inzultácia sčítacieho komisára občanom a pod.

Druhá časť bezpečnostného projektu pre Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 bola svojím obsahom v prevažnej miere orientované na bezpečnostné mechanizmy súvisiace s automatizovaným spracúvaním údajov v IS Štatistického úradu SR. Splnomocnenec vyzdvihol, že myšlienky tu obsiahnuté majú trvalú platnosť a možno ich spolu s navrhnutou koncepciou univerzálne použiť pri tvorbe bezpečnostných štúdií ľubovoľných IS, ale proces bezpečnosti údajov pri sčítaní bol spracovaný len rámcovo. Preto splnomocnenec navrhol formulované idey aplikovať na konkrétne situácie a dopracovať projekt tak, aby opisoval jednotlivé automatizované operácie detailnejšie.

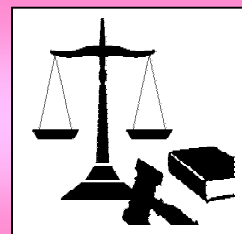
Štatistický úrad SR prijal odporúčania splnomocnenca a bezpečnostný projekt v naznačenom smere upravil. Možno konštatovať, že proces zberu údajov v súvislosti so sčítaním obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 prebehol bez väčších problémov.

Kontrola spracúvania výsledkov sčítania na digitalizačnom pracovisku Štatistického úradu SR

Dňa 15. 6. 2001 vykonal splnomocnenec a útvar inšpekcie za účasti zodpovedných pracovníkov Infostatu a Štatistického úradu SR kontrolu zabezpečenia spracúvania výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 na digitalizačnom pracovisku. Tu sa vykonávali prípravné práce na začatie ostrého spracúvania výsledkov sčítania. Počas kontroly boli zistené dva nedostatky, ktoré splnomocnenec požadoval bezodkladne odstrániť.

Na prepravu vyplnených sčítacích tlačív boli použité nevhodné papierové krabice s otvárateľným dnom. Štatistický úrad SR bol povinný bezodkladne vykonať opatrenie,

podľa ktorého bolo povinnosťou pred transportom sčítacieho materiálu prelepiť spodnú časť škatúľ pevnou páskou a tak zabezpečiť sčítacie tlačivá pred stratou a poškodením.

Ďalej bolo zistené a preverené, že doteraz neboli vykonané žiadne opatrenia na zamedzenie digitálneho spracúvania osobných údajov, mena, priezviska a adresy osôb s dočasným pobytom a cudzincov, ktorí tieto osobné údaje vpisovali do Listu obyvateľa. Ustanovenie § 14 ods. 2 zákona č. 165/1998 Z. z. nepripúšťa možnosť tieto osobné údaje zaznamenávať na technické nosiče ani ďalej v akejkoľvek forme spracúvať. Preto bol Štatistický úrad SR vyzvaný vykonať bezodkladne také opatrenia, ktoré neumožnia v digitálnej forme spracúvať osobné údaje, meno, priezvisko a adresu dotknutých osôb. Opatrenia boli bezodkladne vykonané

4.2.4. *Bytové hospodárstvo a energetika*

Zverejňovanie osobných údajov neplatičov nájomného

Dňa 9. februára 2001 bola splnomocnencovi doručená žiadosť Stavebného bytového družstva o stanovisko vo veci ochrany osobných údajov neplatičov nájomného. Predsedníčka SBD uvádzala, že vzhľadom na zvýšenie poplatkov za energiu dochádza k zvyšovaniu nájomného a v dôsledku tohto javu narastá počet neplatičov, a to najmä medzi sociálne slabšou vrstvou nájomníkov. Predstavenstvo SBD pristúpilo v záujme riešenia tejto situácie k postupnému zverejňovaniu menných zoznamov neplatičov v daných lokalitách, v ktorom uviedli aj konkrétnu výšku dlhu každej dotknutej osoby. Predstavenstvo však zároveň vyslovilo pochybnosť o správnosti zvoleného postupu, pretože v zmysle § 12 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 52/1998 Z. z. je družstvo ako prevádzkovateľ IS povinné zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch, ktoré spracúva, a nesmie ich sprístupniť bez súhlasu dotknutých osôb. Predsedníčka SBD požiadala splnomocnenca o stanovisko v tejto veci, prípadne o určenie iného postupu voči neplatičom pri zachovaní ochrany osobných údajov podľa zákona č. 52/1998 Z. z.

Konanie predstavenstva SBD, ako prevádzkovateľa IS bolo v rozpore so zákonom o ochrane osobných údajov. V záujme riešenia predmetnej veci bolo SBD odporučené osloviť platičov nájomného, podľa § 4 ods. 1 získať ich súhlas na zverejnenie ich osobných údajov v mennom zozname platičov nájomného a takýmto spôsobom poukázať na neplatičov nájomného v konkrétnej lokalite.

Zverejnenie čísel odcudzených a stratených občianskych preukazov

Koncom septembra 2001 útvar inšpekcie posudzoval súlad pripravovaného projektu „Automatizovaného prístupu verejnosti k zoznamu čísel odcudzených a stratených občianskych preukazov prostredníctvom Internetu“ so zákonom č. 52/1998 Z. z.

Konštatovali sme, že IS, ktorého obsahom sú výlučne čísla odcudzených a stratených občianskych preukazov, nie je IS obsahujúcim osobné údaje v zmysle zákona č. 52/1998 Z.

z. Na určenie dotknutej osoby na základe čísla občianskeho preukazu by bolo potrebné získať ďalšie osobné údaje. Na ich získanie by musela fyzická osoba, ktorá nie je oprávnenou osobou, vynaložiť neúmerne vysokú námahu, nakoľko kompletnú databázu vydaných občianskych preukazov vedie Policajný zbor a databáza je prístupná výlučne oprávneným osobám prevádzkovateľa. Samotné číslo občianskeho preukazu preto nie je možné považovať za osobný údaj dotknutej osoby. V tejto súvislosti sme však prevádzkovateľa upozornili, že bude potrebné prehodnotiť prístupové práva oprávnených osôb ku kompletnej databáze vydaných občianskych preukazov a posilniť opatrenia týkajúce sa najmä poskytovania osobných údajov z kompletnej databázy.

Splnomocnenec privítal navrhovanú aktivitu, ktorá ako jeden z prvkov prevencie proti existujúcej kriminalite páchanej práve pomocou odcudzených a stratených občianskych preukazov môže významným spôsobom napomôcť k jej zníženiu.

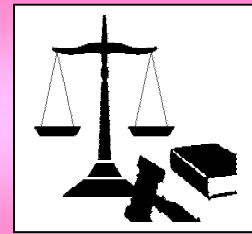
Stavebné bytové družstvo & Správcovské družstvo

V priebehu marca a apríla 2001 útvar inšpekcie obdržal dva podnety v rovnakej veci, kde sťažovatelia žiadali prešetrenie činnosti Stavebných bytových družstiev v súvislosti s ich podozrením z porušovania ustanovení zákona č. 52/1998 Z.z.

V podnetoch sa uvádzalo, že SBD v rozpore s platnými stanovami družstva ako aj príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka založili Správcovské družstvo, na ktoré mandátnou zmluvou previedli hlavný predmet činnosti SBD. V listoch sa ďalej uvádzalo, že v súvislosti s týmto prevodom poskytlo SBD Správcovskému družstvu a súčasne aj príslušnej bankovej inštitúcii rodné čísla bez súhlasu dotknutých osôb, ktoré sa uvádzali na zloženkách zálohových platieb správcovského družstva v banke.

SBD vysvetlilo, že uzatvorilo so Správcovským družstvom mandátnu zmluvu, ktorej predmetom je zabezpečenie výkonu správy nehnuteľností, a to najmä v oblasti prevádzky, údržby a opráv nehnuteľností, v súlade so zákonom č. 182/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov a v súlade s uzatvorenými zmluvami o výkone správy s jednotlivými vlastníkami (resp. budúci vlastníkami) bytov a nebytových priestorov. V danom prípade vystupuje Správcovské družstvo ako mandatár a vykonáva v mene SBD ako mandanta dohodnuté činnosti. Vo vzťahu k spracúvaniu osobných údajov potom Správcovské družstvo vystupuje v zmysle § 3 písm. h) zákona č. 52/1998 Z. z. ako sprostredkovateľ, ktorým sa rozumie právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá spracúva osobné údaje v mene prevádzkovateľa, a to na základe zmluvy alebo poverenia prevádzkovateľa, v danom prípade SBD. Na základe ďalšieho šetrenia bolo preukázané, že rodné čísla klientov neboli banke poskytnuté ani SBD ani Správcovským družstvom. K skutočnosti, ktorú sťažovatelia uviedli v svojich podnetoch v súvislosti so zriadením Správcovského družstva, že 5 členovia predstavenstva SBD spolu s ďalšími 3 fyzickými osobami a s účasťou SBD zriadili Správcovské družstvo ako samostatnú právnickú osobu, čo je údajne v rozpore so stanovami daného SBD a § 249 Obchodného zákonníka o konflikte záujmov, bolo zo strany splnomocnenca konštatované, že posúdenie tejto skutočnosti nespadá do pôsobnosti

zákona č. 52/1998 Z. z. Na základe zistených skutočností a skôr uvedeného, zastávame názor, že v predmetnej veci nedošlo k porušeniu ustanovení zákona č. 52/1998 Z. z.

Spracúvanie darovacej zmluvy energetickými závodmi a plynárenským podnikom

Podaný podnet sa týkal vyžadovania darovacej zmluvy od dotknutej osoby energetickými závodmi a plynárenským podnikom, ktorou prechádza byť novému vlastníkovi, pri zmene platu plynu a elektrickej energie.

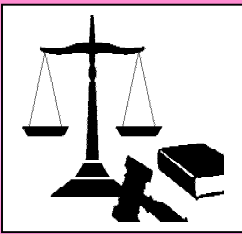
Spoločnosti, ktorých sa predmetná vec týkala, podali vysvetlenie, ktoré však nevyvrátilo pochybnosti o tom, že vyžadovaním a uchovávaním darovacej zmluvy bez súhlasu dotknutej osoby dochádza k porušovaniu ustanovení zákona č. 52/1998 Z. z., pretože ani vyhláška MH SR č. 267/1999 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o niektorých podmienkach dodávky elektriny a spôsob výpočtu škody spôsobenej dodávateľovi elektriny neoprávneným odberom elektriny, a ani zákon č. 70/1998 Z. z. o energetike neumožňuje uchovávanie takýchto dokumentov. Podľa § 14 ods. 1 písm. b) zákona č. 70/1998 Z. z. je dodávateľ elektriny povinný pripojiť na verejný rozvod odberné zariadenie odberateľa elektriny, ak tento má súhlas vlastníka dotknutej nehnuteľnosti. Ďalej z ustanovení § 4 ods. 1 a § 5 ods. 3 písm. d) vyhlášky MH SR č. 267/1999 Z. z. s odkazom na § 14 a 15 zákona č. 70/1998 Z. z. nevyplýva, že dodávateľ elektriny je oprávnený spracúvať darovaciu zmluvu.

Energetickým závodom bolo uložené prijať také opatrenia, ktoré zabezpečia, aby pri ďalšej činnosti nedochádzalo k porušovaniu § 9 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. Bol navrhnutý postup, pri ktorom by poverený zamestnanec vykonával overovanie vlastníctva nehnuteľnosti podľa predloženého originálu, alebo notárom overenej kópie príslušných dokumentov, a robil si výpisy nevyhnutných osobných údajov vlastníka a údajov potvrdzujúcich jeho vlastníctvo k nehnuteľnosti nevyhnutných na daný účel spracúvania osobných údajov v IS. Splnomocnenec obdobne postupoval pri ukladaní opatrenia plynárenskému podniku a v daných prípadoch dospel k záveru, že uchovávaním darovacích zmlúv došlo k porušeniu zákona č. 52/1998 Z. z.

4.2.5. Direktmarketing

Na základe viacerých podnetov dotknutých osôb, ktoré namietali porušenie svojich práv v súvislosti so spracúvaním ich osobných údajov niektorými členmi Slovenského združenia zásielkového obchodu (ďalej len „SZZO“), začal útvar inšpekcie v máji 2000 konanie s cieľom preveriť opodstatnenosť týchto podnetov a zistiť, či kontrolované subjekty chránia osobné údaje dotknutých osôb v súlade so zákonom č. 52/1998 Z. z. Za týmto účelom boli vykonané kontrolné akcie u niektorých členov SZZO s tým, že boli vybraní aj takí členovia, voči ktorým sa podnety nevyskytli. Podnety boli zamerané na spôsoby

získavania osobných údajov direktmarketingovými firmami. Dotknuté osoby namietali, že svoje osobné údaje spoločnostiam neposkytli, a tie ich napriek opätovným písomným žiadosťami o likvidáciu svojich osobných údajov z IS neustále obťažujú svojimi adresnými ponukami. Pri výkone kontroly sa zisťovalo viacero skutočností, a to najmä:

- poverenie zodpovednej osoby podľa § 17 ods. 2 a poučenie zamestnancov podľa § 11 zákona č. 52/1998 Z. z.,
- postup pri získavaní osobných údajov, informovanie dotknutých osôb podľa § 6 ods. 1, súhlas dotknutých osôb podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 52/1998 Z. z. a poskytovanie osobných údajov iným subjektom,
- správnosť a aktuálnosť spracúvaných osobných údajov,
- registrácia informačného systému,
- personálna agenda prevádzkovateľa,
- podnety a žiadosti dotknutých osôb.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že až na niektoré výnimky, boli direktmarketingovým firmám uložené opatrenia, na základe ktorých boli povinné :

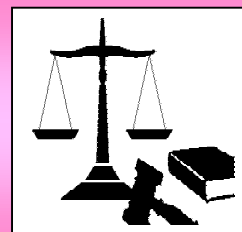
- a) poveriť osobu zodpovednú za dozor nad ochranou osobných údajov podľa § 17 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z. a zabezpečiť poučenie právnických osôb a fyzických osôb, ktoré majú prístup k informačnému systému podľa § 11 zákona č. 52/1998 Z. z.,
- b) pri získavaní osobných údajov oznamovať dotknutým osobám účel získavania osobných údajov, dobrovoľnosť ich poskytnutia a predpokladaný okruh užívateľov, a to najmä doplnením formulárov, prostredníctvom ktorých sú získavané osobné údaje dotknutých osôb podľa § 6 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z.,
- c) informovať dotknuté osoby, ktoré uplatnili svoje práva, v zákonnej lehote o vykonaných opatreniach podľa § 14 ods. 3 zákona č. 52/1998 Z. z.,
- d) zabezpečiť súhlas dotknutých osôb so spracúvaním ich osobných údajov v IS podľa § 4 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z. v určenej lehote, ak takýmto súhlasom nedisponujú, resp. zlikvidovať z IS osobné údaje tých dotknutých osôb, od ktorých nezískali súhlas na spracúvanie ich osobných údajov,
- e) rešpektovať, že môžu poskytovať osobné údaje dotknutých osôb iným fyzickým alebo právnickým osobám, iba ak s tým dotknutá osoba výslovne súhlasila podľa § 4 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z.

4.2.6. Iné

Osobné údaje hotelových hostí

Dňa 4. októbra 2001 bola útvaru inšpekcie doručená žiadosť o zaujatie stanoviska k identifikácii hotelových hostí pri poskytovaní ubytovania na základe zmluvy o ubytovaní a o usmernenie v tejto veci.

Podľa § 24 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky sú fyzické osoby a právnické osoby, ktoré poskytujú služby na základe zmluvy o ubytovaní, povinné viesť knihu ubytovaných, ktorá obsahuje údaje o mene a priezvisku ubytovaného, číslo jeho občianskeho preukazu alebo cestovného dokladu, adresu trvalého pobytu a dobu ubytovania. Keďže zákon č. 52/1998 Z. z. v § 4 ods. 1 vete druhej ustanovuje, že súhlas na spracúvanie osobných údajov sa nevyžaduje, ak to ustanovuje osobitný zákon, ktorým je v tomto prípade zákon č. 253/1998 Z. z., fyzická osoba je povinná osobné údaje, ktoré citovaný zákon vyžaduje, poskytnúť. Od hotelových hostí sa v tomto prípade spravidla vyžaduje predložiť občiansky preukaz (cestovný pas). Občiansky preukaz môže okrem údajov, ktoré sú poskytované do knihy ubytovaných, obsahovať aj údaje iného druhu, napr. zdravotné záznamy, ktoré sú podľa § 8 zákona č. 52/1998 Z. z. ponímané ako osobitné kategórie osobných údajov. Preto je potrebné zabezpečiť, aby boli z občianskeho preukazu odpisované len osobné údaje ustanovené v § 24 zákona č. 253/1998 Z. z., a to pred jeho držiteľom, pričom po ich odpísaní bude občiansky preukaz držiteľovi ihneď vrátený. Tento postup je v súlade s § 16 zákona č. 162/1993 Z. z. o občianskych preukazoch v znení neskorších predpisov.

Overovanie pravdivosti poskytnutých osobných údajov prevádzkovateľovi

Dňa 9. augusta 2001 bola splnomocnencovi doručená žiadosť prevádzkovateľa zo štátneho sektoru o stanovisko k poskytnutiu osobných údajov niektorých svojich zamestnancov, ktorí majú podpísané čestné vyhlásenie o nepodnikaní, živnostenským úradom, bez ich vedomia, na účel riešenia nezrovnalostí ohľadne ich nepodnikania. Podľa § 9 ods. 3 zákona č. 52/1998 Z. z. aktuálnosť osobných údajov je zodpovedný prevádzkovateľ a je taktiež povinný opraviť alebo likvidovať tie osobné údaje, ktoré sa v priebehu spracovania stanú neaktuálnymi. Za pravdivosť osobných údajov v IS je podľa § 5 citovaného zákona zodpovedný ten, kto ich do IS poskytol, teda zamestnanec. Ten je povinný nahlásiť aktualizovanie každého údajá. Za úmyselné poskytnutie nepravdivých údajov (teda aj nenahlásenie aktualizácie), je možné podľa § 34 ods. 1 citovaného zákona dotknutej osobe uložiť pokutu do 10.000,- Sk.

Prevádzkovateľovi bolo odporučené vydať rozhodnutie, aby zamestnanci nahlásili zmeny osobných údajov v súvislosti s ich aktualizáciou oproti tým, ktoré IS obsahuje a ak v rámci tejto aktualizácie vyplynú pre prevádzkovateľa vážne pochybnosti o tom, že poskytnuté údaje zo strany niektorého zamestnanca nie sú správne (pravdivé), v záujme zabezpečenia aktuálnosti osobných údajov spracúvaných v IS podľa § 9 ods. 3 citovaného zákona môže žiadať o overenie aktuálneho stavu živnostenský úrad. V tomto prípade prevádzkovateľ neposkytuje osobné údaje živnostenskému úradu na spracúvanie, ale iba žiada o konfirmáciu (overenie, potvrdenie) skutkového stavu. Je však v záujme prevádzkovateľa, aby vedel dostatočne zdôvodniť vážne pochybnosti, na základe ktorých pristúpil k takémuto overovaniu. V opačnom prípade by sa mohol dostať do nevýhodnej pozície, ak by sa preukázalo, že dotknutá osoba hovorila pravdu a skutočne nepodniká.

Spracúvanie osobných údajov v personálnom IS

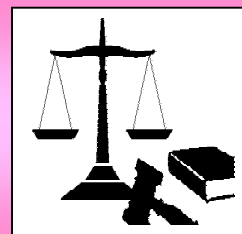
Dotknutá osoba podala sťažnosť v súvislosti s podozrením, že personálny odbor zamestnávateľa (orgánu štátnej správy), neoprávnenne poskytol jej personálnu agendu nadriadeným pracovníkom bez jej súhlasu. Ďalej bolo konštatované, že údaje týkajúce sa jej platových náležitostí sú nekontrolovateľným spôsobom zhromažďované a pozmeňované bez jej súhlasu s tým, že by mala existovať pracovníčka personálneho a právneho odboru, ktorá bude poverená a jediná oprávnená viesť komplexnú agendu zamestnancov prevádzkovateľa.

Na základe organizačného poriadku prevádzkovateľa, odbor personálny a organizačno-právny plní povinnosť, že vedie komplexnú agendu súvisiacu so vznikom, zmenami a ukončením pracovného pomeru zamestnancov a vedie osobné spisy a všetky údaje osobnej evidencie zamestnancov. Pracovníci odboru personálneho a organizačno-právneho, ako aj oddelenia mzdovej a sociálnej politiky sú osobami oprávnenými nakladať s osobnými údajmi, a sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone zamestnania. Je výhradne v kompetencii prevádzkovateľa a ním povereného personálneho a organizačno-právneho odboru, akou formou spracúva (vedie a ukladá) osobné spisy zamestnancov. Tieto otázky nerieši zákon č. 52/1998 Z. z. V prípade sťažovateľa nedošlo k poskytovaniu osobných údajov tzv. tretej osobe (inému prevádzkovateľovi) alebo k ich zverejneniu a pod., čím by boli porušené ustanovenia zákona č. 52/1998 Z. z. Ak boli osobné údaje z osobného spisu poskytnuté nadriadeným pracovníkom, potom sa tak udialo v súlade s ustanovením § 74 Zákonníka práce. Za povšimnutie stojí najmä písm. d) cit. ustanovenia, z ktorého vyplýva, že cit.: „vedúci zamestnanci sú povinní najmä zabezpečovať odmeňovanie zamestnancov podľa mzdových predpisov a kolektívnych zmlúv, prípadne vnútorných mzdových predpisov alebo pracovných zmlúv a diferencovať mzdu zamestnancov podľa ich výkonnosti a zásluh o konečné výsledky práce“. Pritom je vedúci pracovník povinný riadiť a kontrolovať prácu a pravidelne hodnotiť pomer zamestnancov k práci a k pracovnému kolektívu a ich pracovné výsledky. Originál platového dekrétu príp. ďalších platových náležitostí zamestnávateľ odovzdáva zamestnancovi spôsobom, ktorý si ustanoví vo vnútorných predpisoch.

Vydávanie platových dekrétov a iných písomností súvisiacich s platovými náležitosťami zamestnanca, napr. preraďovanie do platovej triedy, priznávanie osobného príplatku, či hodnotenie plnenia kritérií pre poskytovanie osobného príplatku, nespadá do pôsobnosti zákona č. 52/1998 Z. z. Rovnako nie je v kompetencii splnomocnenca posudzovať adekvátnosť zvolenej formy hodnotenia zamestnanca, pretože ide výlučne o vnútornú záležitosť zamestnávateľa.

Na základe posúdenia predložených skutočností splnomocnenec dospel k záveru, že zo strany zamestnávateľa nedošlo k porušeniu ustanovení zákona č. 52/1998 Z. z. Podpisom pracovnej zmluvy s prevádzkovateľom dotknutá osoba vyjadrila súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov. Nadriadení pracovníci, pracovníci odboru personálneho a organizačno-právneho, ako aj oddelenia mzdového a sociálnej politiky, sú oprávnenými osobami podľa § 3 písm. i) zákona č. 52/1998 Z. z.), oprávnenými nakladať s osobnou agendou, čo im okrem už uvedeného vyplýva aj z organizačného poriadku

prevádzkovateľa a sú viazaní mlčanlivosťou v súlade s § 73 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce a § 12 zákona č. 52/1998 Z. z.

Vydanie platobných výmerov za zber, prepravu a zneškodnenie komunálnych odpadov

Začiatkom septembra sme boli požiadaní Magistrátom hlavného mesta Bratislavy o usmernenie v súvislosti s uvádzaním osobných údajov na platobných výmeroch vydávaných hlavným mestom SR Bratislavou v súvislosti s vyrúbením miestnych poplatkov za zber, prepravu a zneškodňovanie komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov, ktoré vznikajú na území obce (zákon č. 544/1990 Zb. o miestnych poplatkoch v znení neskorších predpisov). Magistrát nás žiadal o podanie vysvetlenia vo veci v prípade, ak hlavné mesto vyrubí poplatok jedným platobným výmerom pre všetkých členov domácnosti (poplatníkov), či je možné v platobnom výmere uvádzať okrem mena, priezviska a adresy aj dátum narodenia príp. rodné číslo každého člena domácnosti.

Takýto postup platí iba v tom prípade, ak platový výmer smeruje výhradne do rúk niektorého z členov domácnosti alebo správcu, ktorého si vlastník bytu určil. Splnomocnenec v tomto prípade však neodporučil uvádzať na platobnom výmere rodné číslo, nakoľko v danom prípade na jednoznačnú identifikáciu postačuje dátum narodenia. To neplatí, ak by bol jeden platobný výmer vystavený pre viacero domácností súčasne, pretože o osobných údajoch členov jednej domácnosti by sa mohli dozvedieť členovia ostatných domácností uvedených vo výmere, čo by bolo v rozpore s ustanoveniami zákona č. 52/1998 Z. z.

Ďalšou položenou otázkou zo strany magistrátu bolo, či hlavné mesto ako správca poplatku môže žiadať uvedené údaje z evidencie, ktorú vedú platitelia poplatku (napr. spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov alebo správca poplatku podľa zákona NR SR č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov).

Ak je platiteľom poplatku iná fyzická osoba alebo právnická osoba ako fyzická osoba - vlastník (§ 10d ods. 2 zákona č. 544/1990 Zb.) napr. spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov alebo správca, títo nemôžu poskytnúť hlavnému mestu zo svojej evidencie osobné údaje dotknutých osôb bez ich súhlasu (§ 4 ods. 2 zákona č. 52/1998 Z. z.). Súhlas v zmysle § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 52/1998 Z. z. by nebol potrebný, ak by zákon č. 544/1990 Zb. ustanovoval povinnosť pre platiteľov poplatkov poskytnúť osobné údaje iným prevádzkovateľom IS (obce, mestá).

Ochrana osobnosti

Splnomocnencovi bola doručená žiadosť o pomoc v úsilí o rehabilitáciu, v ktorej dotknutá osoba žiadala o posúdenie jej žalobného návrhu podaného na Okresný súd a o pomoc pri prešetroaní ujmy na svojich právach. V žiadosti sa uvádzalo, že dotknutej osobe a jej rodine bolo zasiahnuté do práv tým, že sú poškodzovaní na cti a dobrom mene, ako aj sociálne a finančne, a následky tohto zásahu doteraz trvajú.

Ochrana cti, dobrého mena a súkromia patrí k osobnostným právam a je upravená Ústavou Slovenskej republiky v čl. 19, ako aj Občianskym zákonníkom v § 11 až v § 13. Právnym prostriedkom ochrany osobnosti je žalobný návrh o ochranu osobnosti, ktorý sa podáva na okresný súd miestne príslušný podľa miesta trvalého bydliska. V záujme ďalšieho pozitívneho riešenia veci bolo dotknutej osobe odporučené obrátiť sa na advokáta a spísať s ním nový žalobný návrh na ochranu osobnosti obsahujúci všetky náležitosti predpísané v § 42 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, na základe ktorého by bolo konanie v predmetnej veci obnovené.

S poľutovaním bolo dotknutej osobe oznámené, že riešenie jej veci nie je v kompetencii splnomocnenca. V prílohe bol dotknutej osobe zaslaný vzorový návrh na začatie konania o ochranu osobnosti.

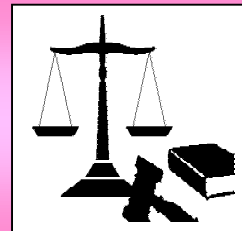
4.2.7. Registrácia informačných systémov obsahujúcich osobné údaje

Sociálna poisťovňa požiadala listom splnomocnenca o stanovisko, či IS Slovenskej poisťovne podlieha registrácii v zmysle zákona č. 52/1998 Z. z. Vyjadrenie samotnej Sociálnej poisťovne k tejto veci bol, že IS Sociálnej poisťovne registrácii nepodlieha a požadovala od splnomocnenca len potvrdenie tejto domnienky. Nakoľko tu boli protichodné názory na registráciu IS zo strany prevádzkovateľa a splnomocnenca bolo rozhodnuté, že pre objektívne posúdenie celej záležitosti je potrebné vykonať kontrolu IS v niektorej z pobočiek Sociálnej poisťovne. Bola vybratá tá časť IS, v ktorej sú spracúvané osobné údaje klientov žiadajúcich o kúpeľnú starostlivosť a kontrola sa orientovala hlavne na odstránenie pochybností o tom, či má alebo nemá byť IS Sociálnej poisťovne registrovaný na Štatistickom úrade SR.

Pri kontrole IS bolo zistené a preukázané, že v IS Sociálnej poisťovne sa spracúvajú aj anamnézy a diagnózy dotknutých osôb v súvislosti s poskytovaním kúpeľnej starostlivosti. Tieto osobné údaje patria medzi zdravotné údaje, ktoré sú zákonom č. 52/1998 Z. z. ponímané ako osobitné kategórie osobitných údajov. Na základe zistených skutočností sa na daný IS nevzťahuje žiadna z výnimiek uvedených v § 19 ods. 3 písm. a) až i), a teda ani výnimka uvedená v písm. c) cit. ustanovenia, pretože je potrebné vziať do úvahy podmienku subsumovanú do § 19 ods. 4 cit. zákona. Sociálnej poisťovni bola uložená povinnosť prihlásiť IS na registráciu podľa § 19 ods. 1 zákona č. 52/1998 Z. z.

Výsledkom kontroly bolo aj vydanie opatrenia, na základe ktorého Sociálna poisťovňa zabezpečí bezodkladné zlikvidovanie návrhov na kúpeľnú starostlivosť, ktorým do 1 roku od ich vystavenia lekárom, nebolo zo strany Sociálnej poisťovne vyhovené. Zároveň bolo odporučené Sociálnej poisťovni zapracovať do korešpondencie, určenej žiadateľom po prijatí návrhu na kúpeľnú starostlivosť oznam, ktorý by ich upozornil na to, že ak do 1 mesiaca odo dňa, keď tento návrh stratil platnosť, žiadateľ nepožiadá buď písomne alebo osobne o vrátenie návrhu na kúpeľnú starostlivosť, Sociálna poisťovňa tento návrh zlikviduje. Takto bolo potrebné rozhodnúť aj z toho dôvodu, že ani zákon č. 274/1994 Z. z.

o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov a ani iný osobitný zákon neumožňuje Sociálnej poisťovni spracúvať tieto osobné údaje (návrhy na kúpeľnú starostlivosť) po splnení účelu spracúvania.

4.3. Pripomienkovanie k návrhom a novelám zákonov

Neoddeliteľnou súčasťou práce splnomocnenca a útvaru inšpekcie bolo pripomienkovanie najmä tých zákonov, návrhov zákonov a noviel, ktoré sa vo svojich ustanoveniach odvolávali na zákon č. 52/1998 Z.z. alebo sa priamo dotýkali spracúvania osobných údajov v IS a ich ochrany. Spomenieme najmä :

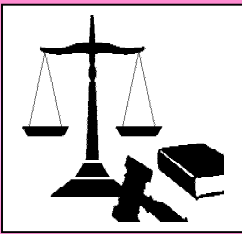
- návrh novely zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore,
- návrh zákona o ochrane utajovaných skutočností (zákon č. 241/2001 Z. z.),
- legislatívny zámer zákona o DNA.

4.4. Vyhodnotenie aktivít pri uplatňovaní zákona č. 52/1998 Z.z. v praxi

Činnosť útvaru inšpekcie v predmetnom období t.j. od októbra 2000 do októbra 2001, ako vyplýva z predchádzajúcich častí tejto kapitoly sa týkala troch oblastí :

- *osvety v oblasti ochrany osobných údajov.* Išlo najmä o poskytnutie konzultácií a odporúčaní prevádzkovateľom informačných systémov k otázkam spracúvania osobných údajov v súlade s ustanoveniami zákona a formách a spôsoboch aplikácie opatrení súvisiacich s bezpečnosťou spracúvania osobných údajov v IS.V sledovanom období bolo poskytnutých 118 stanovísk k aplikovaniu zákona č. 52/1998 Z.z.
- *riešenia podnetov k porušovaniu zákona zo strany prevádzkovateľov IS.* Najvýznamnejšie podnety s ktorými sa útvar inšpekcie zaoberal sa týkali sektorov

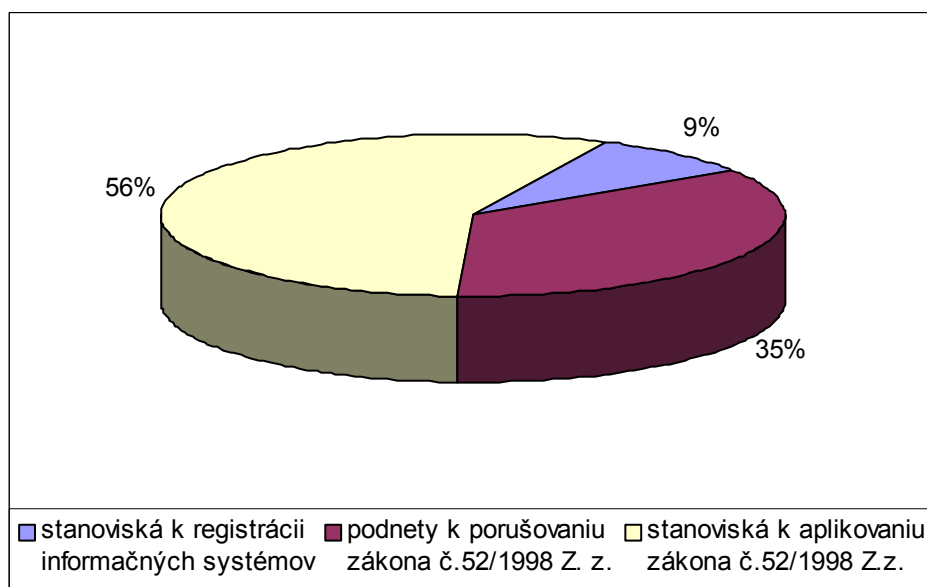

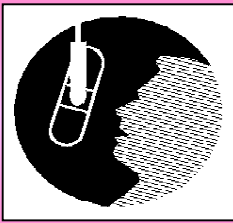

poisťovníctva a poskytovania bankových služieb, školstva, štatistiky, bytového hospodárstva a energetiky a priameho marketingu. Celkovo útvár inšpekcie riešil 118 podnetov.

- *registrácie informačných systémov obsahujúcich osobné údaje.* Zväčša šlo o konzultácie a stanoviská k chybnéj interpretácii ustanovení § 19 až 23 zákona č. 52/1998 Z.z. prevádzkovateľmi IS. Celkovo sa poskytlo 18 stanovísk k registrácii IS obsahujúcich osobné údaje.

Percentuálne rozloženie (štruktúru) vyššie uvedených oblastí ilustruje nasledovný graf.

Informovanie verejnosti o stave ochrany osobných údajov

5.1. Výsledky výskumu verejnej mienky o vybraných otázkach súvisiacich s ochranou osobných údajov

5.1.1. Úvod

Na základe požiadavky splnomocnenca na ochranu osobných údajov v informačných systémoch uskutočnil **Ústav pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade Slovenskej republiky** (ďalej ÚVVM pri ŠÚ SR) prieskum názorov dospelej populácie Slovenskej republiky na niektoré otázky z oblasti ochrany osobných údajov, a to :

či poznajú svoje práva na ochranu osobných údajov vyplývajúce zo zákona NR SR č.52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch

či meno, priezvisko, adresu bydliska, rodné číslo a číslo občianskeho preukazu považujú za osobný údaj

aký majú postoj k uvádzaniu svojej národnosti v rôznych úradných tlačivách

či poskytujú svoje osobné údaje v niektorých konkrétnych situáciách vo forme fotokópie

ako vnímajú zverejňovanie osobných údajov vo verejne prístupnom obchodnom, respektíve živnostenskom registri, alebo vo výpise listu vlastníctva z katastrálneho úradu

5.1.2. Metodika výskumu

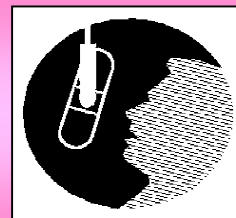
Terénna fáza výskumu bola realizovaná v dňoch od 28. apríla do 7. mája 2001 školenými externými spolupracovníkmi ÚVVM - anketármi technikou štandardizovaného rozhovoru. Základný súbor tvorilo 4 062 739 obyvateľov SR vo veku 18 a viac rokov, t.j. 75,25% z 5 398 657 všetkých obyvateľov SR /1 .

Výberový súbor bol utvorený voľným kvótovým výberom so znáhodnením v poslednom kroku. Kontrolovanými premennými boli: pohlavie, vek, národnosť, vzdelanie, veľkosť bydliska a kraj. Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na spracovanie odovzdaných 1025 dotazníkov, čo predstavuje 89,13%-nú návratnosť z plánovaného rozsahu výberovej vzorky $n=1150$. Jeden respondent "reprezentuje" 3964 obyvateľov SR zo sledovaného základného súboru populácie SR vo veku 18 a viac rokov.

Štatistickú presnosť výsledkov výskumu hodnotíme pomocou intervalov spoľahlivosti. Charakteristika reliability vzťahovaná na celý súbor pri rozsahu $n=1025$

¹ Vekové zloženie obyvateľstva Slovenskej republiky v roku 1999. Demografia a sociálna štatistika, ŠÚ SR Bratislava, júl 2000.

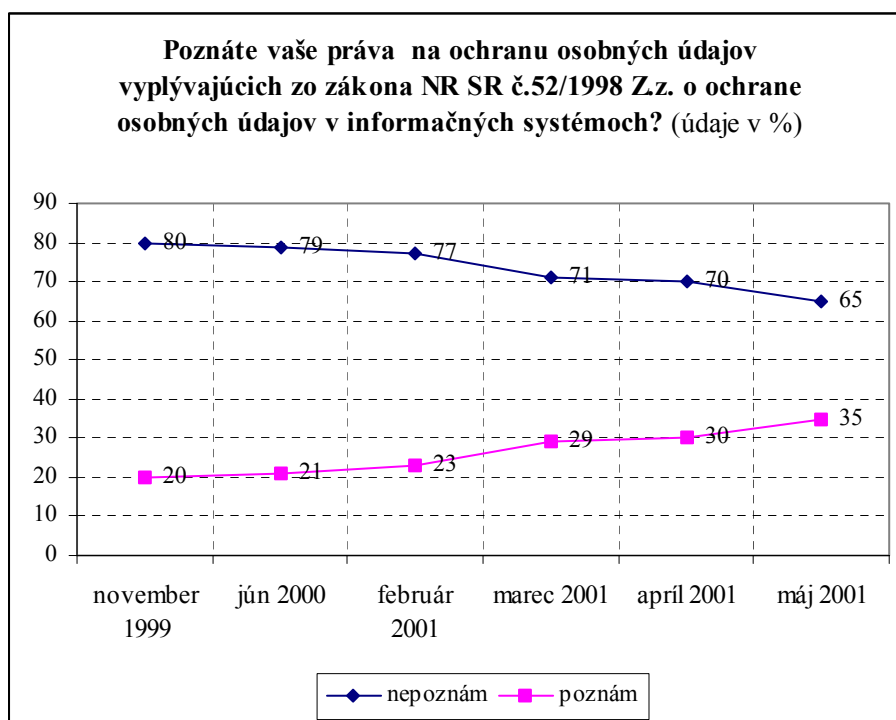

je +/- 3,06%. Na posúdenie štatistickej presnosti výsledkov výskumu je však potrebné skúmať simultánne intervaly spoľahlivosti príslušných meritórnych znakov.

5.1.3. Vedomosti občanov o svojich právach na ochranu osobných údajov v informačných systémoch

Každý má právo na ochranu osobných údajov vyplývajúcu zo zákona NR SR č.52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch. Problematikou ochrany osobných údajov sa ÚVVM zaoberal v prieskume už šiesty raz. Od novembra 1999 po máj 2001 sa **podiel občanov, ktorí poznajú tieto svoje práva postupne zväčšoval z pôvodných 20% na 35% v aktuálnom prieskume** a v porovnaní s aprílovým prieskumom to predstavuje nárast o 5 percentuálnych bodov.

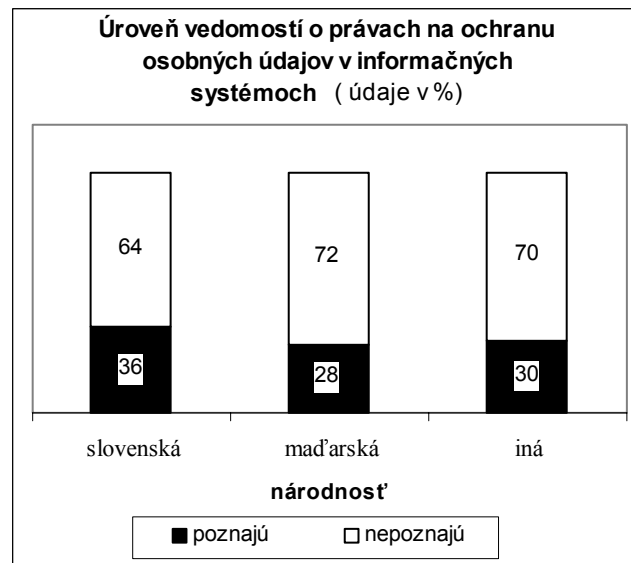
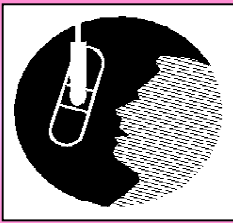
Graf č. 1

Svoje práva na ochranu osobných údajov nepoznajú v porovnaní s celoslovenským súborom dlhodobo respondenti 60 a viac roční (76%), a v aktuálnom zisťovaní aj obyvatelia Trenčianskeho (74%) a Trnavského (71%) kraja. Rozdielne poznatky o právach na ochranu osobných údajov zistil prieskum v štruktúre odpovedí triedených podľa národnosti, vzdelania a v socioprofesijnej kategórii respondentov.

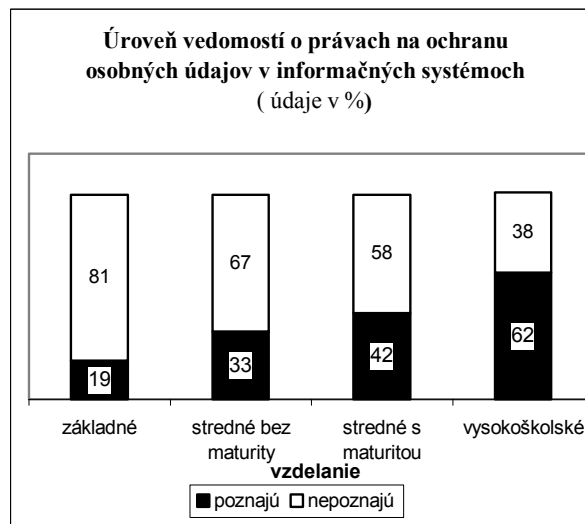
Graf č.2

Občania slovenskej národnosti, ktorí poznajú svoje práva v uvedenej súvislosti sú početnejšie zastúpení medzi respondentmi, než občania maďarskej národnosti. Z pohľadu vzdelania deklarovali vedomosť svojich právach na ochranu osobných údajov najčastejšie vysokoškolsky vzdelaní a s klesajúcim vzdelaním sa podiel respondentov, ktorí poznajú svoje práva v tejto súvislosti znižoval.

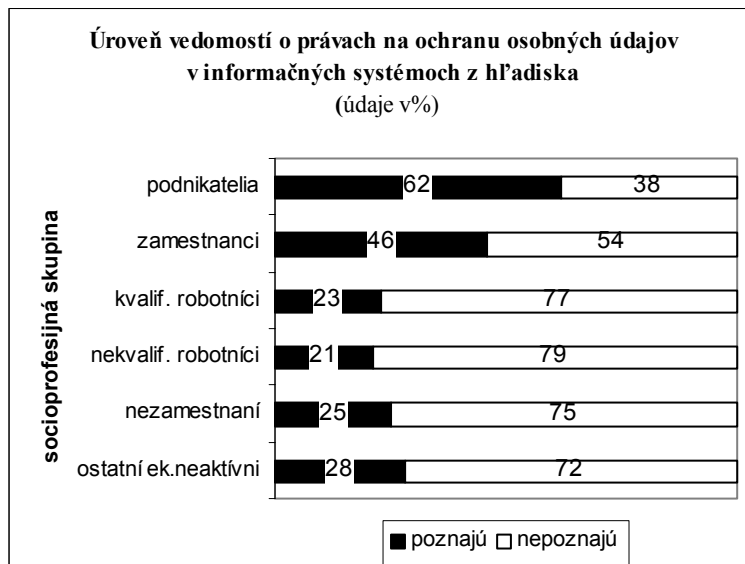
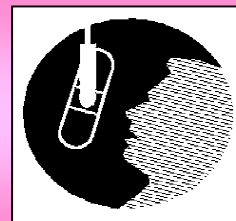
Graf č. 3

Z pohľadu socioprofesijnej kategórie (nasledujúci graf) bol najväčší podiel respondentov poznajúcich svoje práva na ochranu osobných údajov v informačných systémoch predovšetkým medzi podnikateľmi, naproti tomu najmenej ich bolo medzi nekvalifikovanými robotníkmi.

Graf č. 4

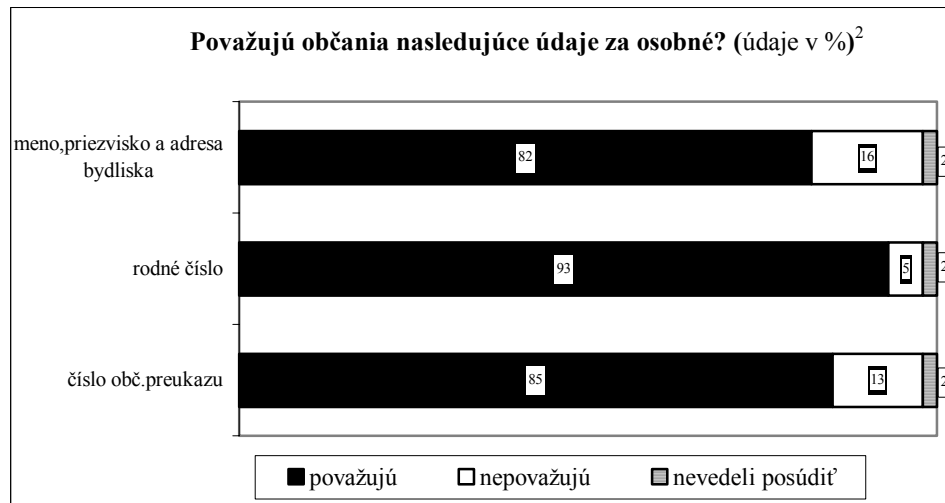
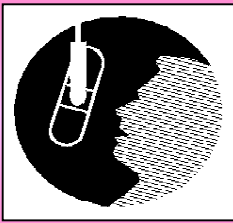

5.1.4. Chápanie pojmu osobný údaj vo verejnosti

Zákon č.52/ 1998 o ochrane osobných údajov v informačných systémoch vymedzuje pojem „osobný údaj“ ako všetky informácie, ktoré sa vzťahujú na nejakého identifikovaného alebo identifikovateľného jednotlivca (ďalej len „dotknutú osobu“). Medzi najviac diskutované ustanovenia zákona č.52 /1998 Z.z. patrí časť, ktorá sa týka súhlasu dotknutej osoby, aby boli spracúvané jej osobné údaje. V tejto súvislosti je zdrojom častých polemík, či je vhodné zaraďovať medzi osobné údaje meno, priezvisko a adresu dotknutej osoby. Na jednej strane sú niektorí prevádzkovatelia, najmä marketingové firmy, ktorí sa domnievajú, že tieto údaje by sa nemali považovať za osobné údaje a mali by byť voľne prístupné k spracúvaniu. Na druhej strane sú dotknuté osoby, ktoré sa domáhajú ochrany svojho mena, priezviska, adresy bydliska. Vzhľadom na častejší výskyt pojmu osobný údaj v médiách počas posledných mesiacov, najmä v súvislosti so sčítaním obyvateľov, domov a bytov a tiež pre zmapovanie právneho vedomia verejnosti v tomto smere zisťoval prieskum ako občania chápu obsah pojmu „osobný údaj“, teda či vnímajú meno, priezvisko, adresu bydliska, rodné číslo a číslo občianskeho preukazu ako osobné údaje.

Graf č. 5

Vo vedomí najmenej štyroch pätím dospelaj populácie figurujú uvedené pojmy ako osobné údaje, najmä však rodné číslo. Číslo občianskeho preukazu spolu s menom, priezviskom a adresou bydliska považujú za osobné údaje o niečo menšie, približne rovnaké podiely verejnosti. Detailnejšiu štruktúru odpovedí na uvedenú otázku obsahuje tabuľka.

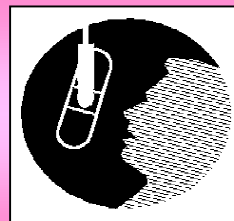
<i>Za osobný údaj:</i>	<i>považujú</i>	<i>viac považujú ako nepovažujú</i>	<i>viac nepovažujú ako považujú</i>	<i>nepovažujú</i>	<i>nevedeli posúdiť</i>
<i>meno, priezvisko a adresu bydliska</i>	62	20	7	9	2
<i>rodné číslo</i>	79	14	3	2	2
<i>číslo obč. preukazu</i>	68	17	7	6	2

² Kvôli prehľadnosti sú v odpovedi „považujú“ zlučené varianty „považujú“ a „viac považujú ako nepovažujú“ a v odpovedi „nepovažujú“ varianty „viac nepovažujú ako považujú“ a „nepovažujú“.

Vedomosť o tom, že meno, priezvisko a adresa bydliska je osobný údaj preukázali najmä respondenti s vysokoškolským vzdelaním (86%), oslovení z miest nad 100 tisíc obyvateľov (87%), z Prešovského (90%) a Banskobystrického (86%) kraja. Najčastejšie ho nepovažovali za osobný údaj oslovení z Trenčianskeho kraja (26%).

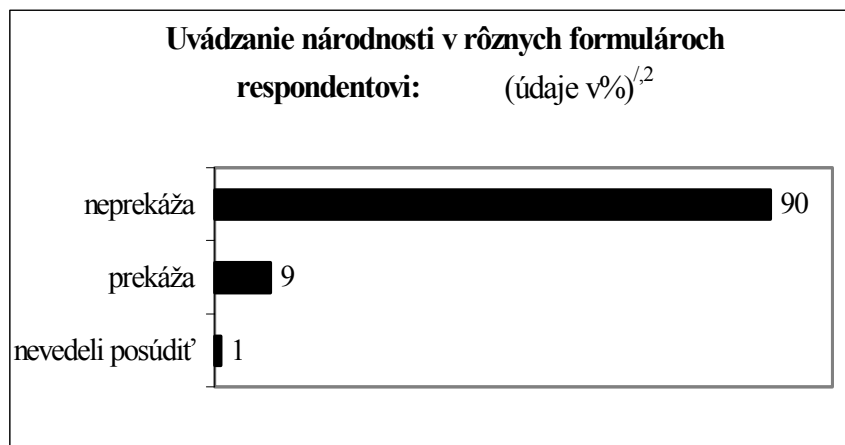
Rodné číslo je ako osobný údaj vnímané najširším podielom občanov - súhrnne 9 z 10 oslovených. Preukázali to predovšetkým podnikatelia (99%), zamestnanci (97%), oslovení z miest nad 100 tisíc obyvateľov (98%) a z Košického kraja (97%). Podiely respondentov, ktorí rodné číslo nepovažujú za osobný údaj sa v jednotlivých sociodemografických znakoch významne neodlišovali od celoslovenského priemeru.

Viac ako štyri pätiny oslovených považujú číslo občianskeho preukazu za osobný údaj, v tejto skupine boli vyšším podielom, ako vykazoval celoslovenský priemer, zastúpení častejšie 40 – 49 roční (90%) a respondenti z Trenčianskeho kraja (89%). Vyššia miera presvedčenia, že číslo občianskeho preukazu je osobným údajom každého občana sa prejavila najmä v skupine 60 a viacročných (18%), respondentov maďarskej národnosti (21%), robotníkov (18%) a obyvateľov Košického kraja (48%).

5.1.5. *Postoje občanov k uvádzaniu národnosti v rôznych úradných tlačivách*

Výskum ďalej sondoval do akej miery považujú občania údaj o národnosti za citlivý, teda či im prekáža, keď ho majú uvádzať pri vyplňovaní rôznych formulárov. Zistené údaje informujú o tom, že pre 90% oslovených sa uvádzanie ich národnosti v úradných formulároch nezdá byť problémové, neprekáža im.

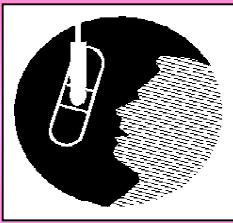
Graf č. 6

Určité odchýlky od tohoto zistenia v celoslovenskom priemere zaznamenal výskum pri analýze odpovedí v kategórii národnosti a krajovej príslušnosti (graf č. 7 a 8).

Graf č.7

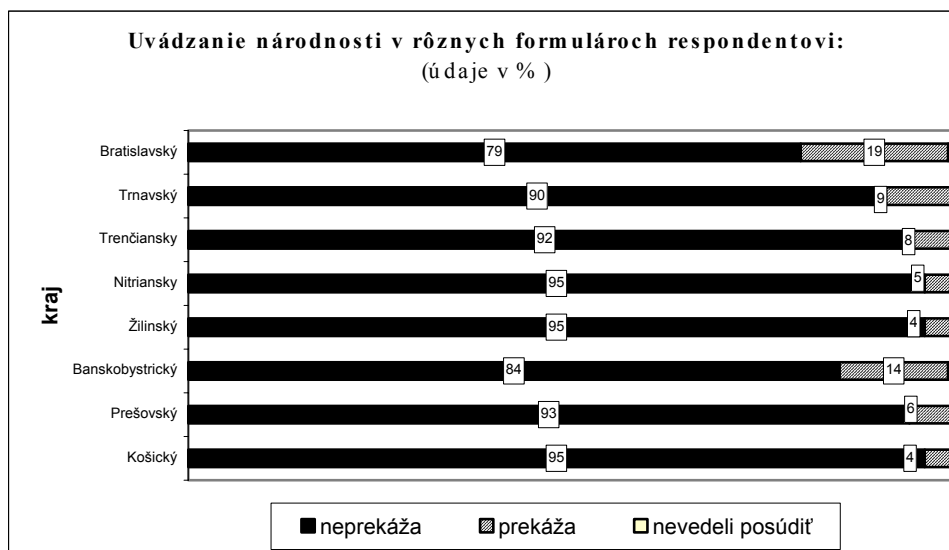
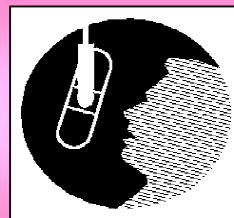

^{1,2/} V odpovedi „neprekáža“ sú zlúčené varianty „neprekáža“ a „viac neprekáža ako prekáža“, v odpovedi „prekáža“ sú zlúčené varianty „viac prekáža ako neprekáža“ a „prekáža“.

Relatívne častejšia sa prejavovala nechuť zapisovať svoju národnosť vo formulároch medzi oslovenými, ktorí vo výskume uvádzali inú národnosť ako slovenskú, respektíve maďarskú. Distribúciu názorov na skúmanú otázku v optike krajového členenia prezentuje nasledovný graf.

Graf č. 8

Frekvencovanejší výskyt odpovede „prekáža“ (uvádzanie národnosti v rôznych formulároch) je príznačné pre respondentov z Bratislavského a Banskobystrického kraja. V porovnaní s celoslovenským priemerom sa táto odpoveď častejšie vyskytovala i medzi nezamestnanými (15%) a v mestách nad 100 tisíc obyvateľov (16%).

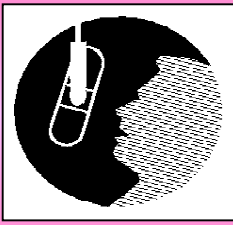
5.1.6. Názory na poskytovanie osobných údajov v konkrétnej situácii

Úroveň právneho vedomia občanov v súvislosti s uplatňovaním zákona o ochrane osobných údajov v praxi overovala otázka, zisťujúca, ako sa správajú respondenti v bežných situáciách, teda či poskytujú, alebo neposkytujú svoje osobné údaje .

Umožnili ste vyhotovenie fotokópie vášho občianskeho preukazu alebo cestovného pasu ako protizálohu za poskytnutie nejakej služby alebo pri kúpe nejakého tovaru? (údaje v %)	
áno, vždy, keď ma o to požiadali	8
áno, vo výnimočných prípadoch	9
áno, pod hrozbou odmietnutia služby	3
Nie	54
zatiaľ ma o to nikto nepožiadal	26

Záporná odpoveď na formulovaný jav bola relatívne najfrekvencovanejšia medzi obyvateľmi Prešovského (63%) a Žilinského (66%) kraja, ktorí oproti ostatným osloveným častejšie uvádzali, že **neumožnili vyhotovenie fotokópie svojho občianskeho preukazu, alebo pasu** ako protizálohu za poskytnutie nejakej služby alebo pri kúpe nejakého tovaru.

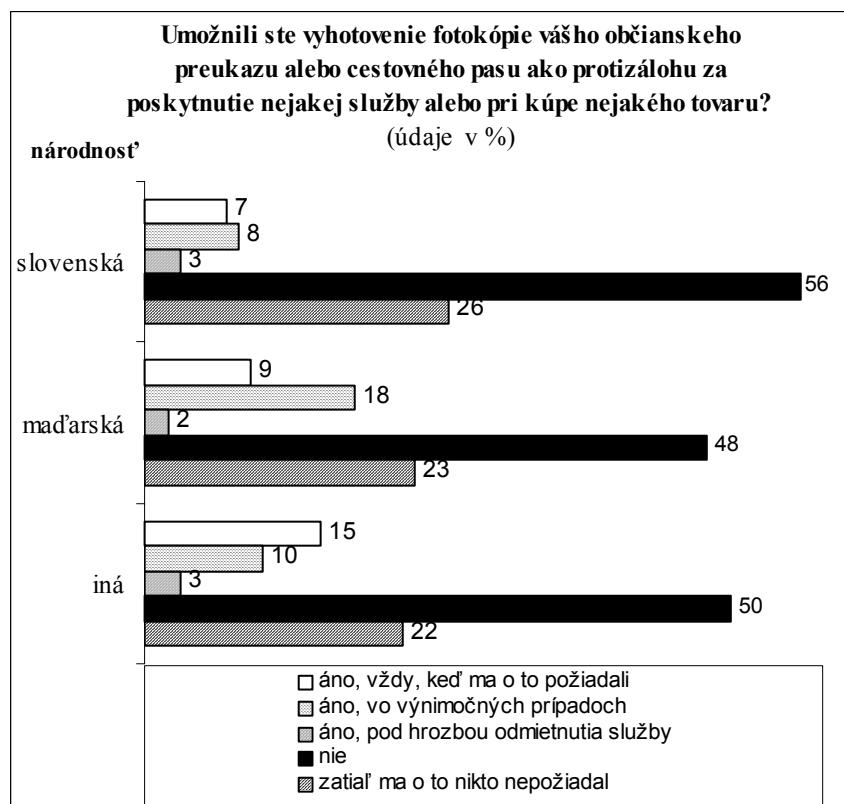

Ochotu **vždy** poskytnúť v tejto súvislosti svoje osobné údaje vyhotovením fotokópie, keď respondenta o to požiadali, deklarovali častejšie ako ostatní respondenti „inej“ národnosti (15%) a nezamestnaní (12%). Vo **výnimočných prípadoch** tak urobili predovšetkým oslovení maďarskej národnosti (18%), podnikatelia (15%), respondenti z miest nad 100 tisíc obyvateľov (14%). Pod **hrozbou odmietnutia služby** súhlasili častejšie ako ostatní, podnikatelia (9%). Štvrtina všetkých oslovených **sa neocitla v situácii**, kedy by sa mali rozhodovať o tom, či poskytnúť alebo neposkytnúť vyhotovenie fotokópie svojho občianskeho preukazu alebo pasu v uvedenej súvislosti.

Relevantný bol predovšetkým pohľad na rozloženie odpovedí v kategórii národnosti, ktorý potvrdzuje určitú diferencovanosť v mienke oslovených. Vypovedá o tom ďalší graf..

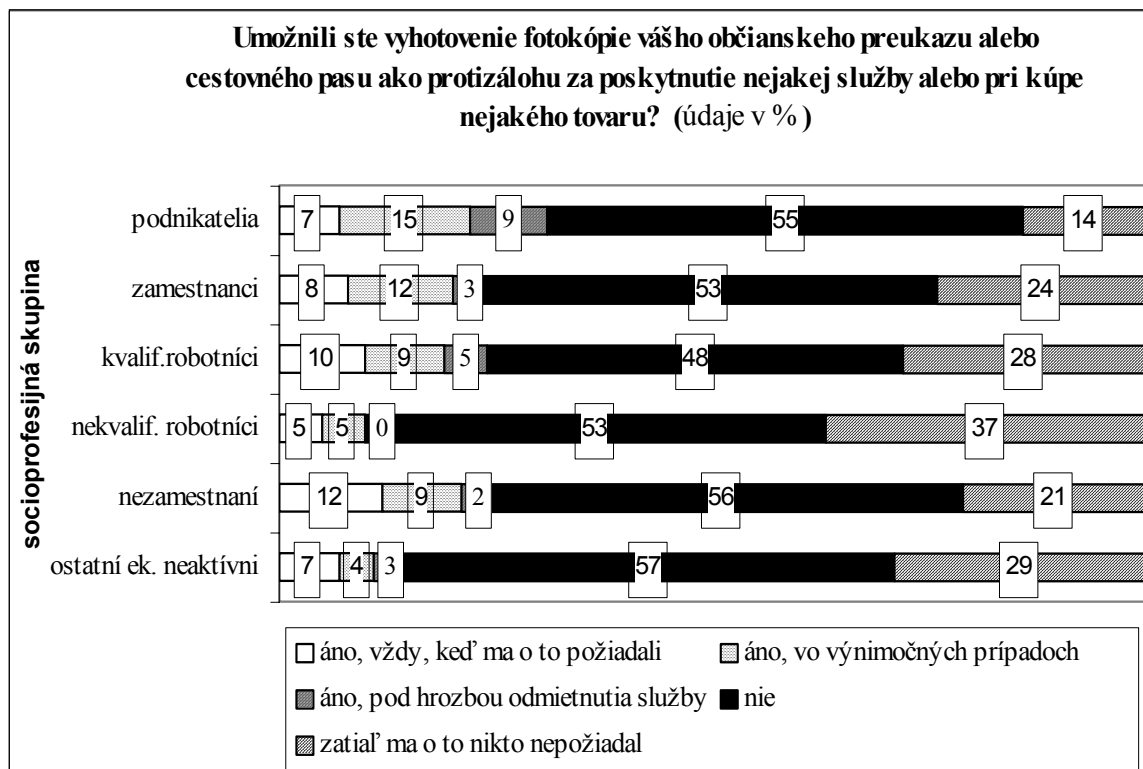
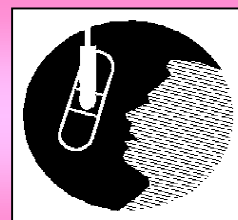
Graf č. 9

Aj v kategórii socioprofesijská skupina sa vyskytli rozdielne odpovede na uvedenú otázku. Odmietavá odpoveď v uvedenej situácii bola charakteristická približne v rovnakých podieloch tak pre ostatných neaktívnych ako i nezamestnaných, podnikateľov a zamestnancov (vypovedá o tom nasledujúci graf).

Graf č. 10

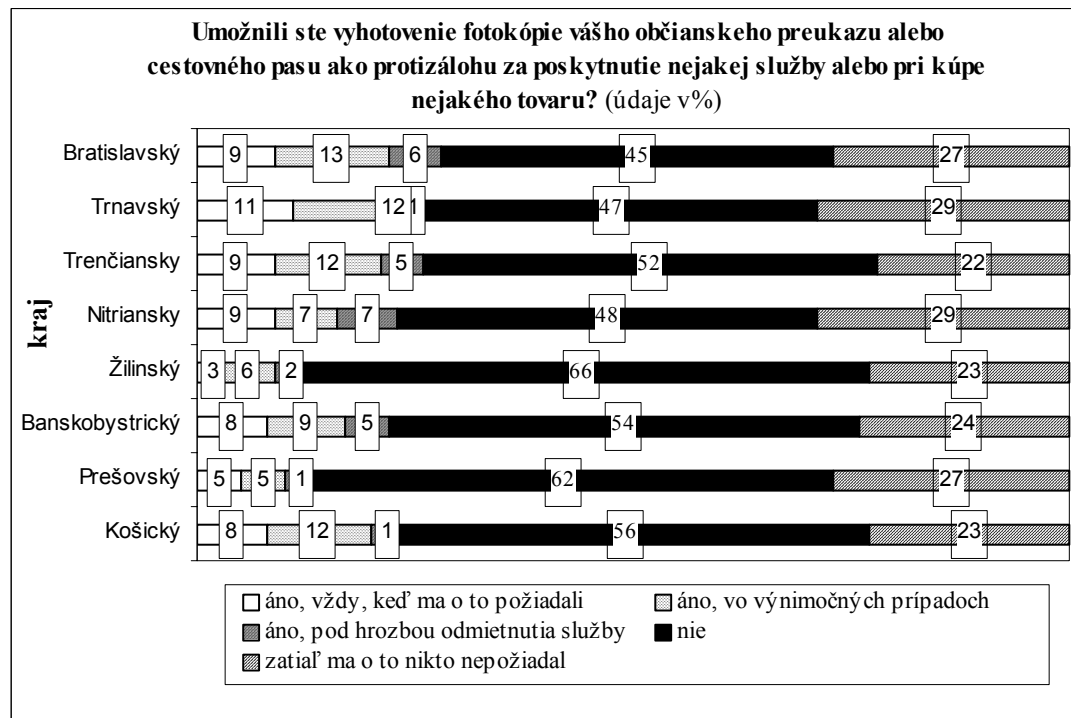
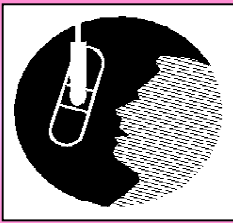

Graf na nasledujúcej strane prezentuje distribúciu názorov na poskytovanie osobných údajov formou fotokópie ako protizálohu za poskytnutie nejakej služby alebo pri kúpe nejakého tovaru z regionálneho hľadiska.

Graf č. 11

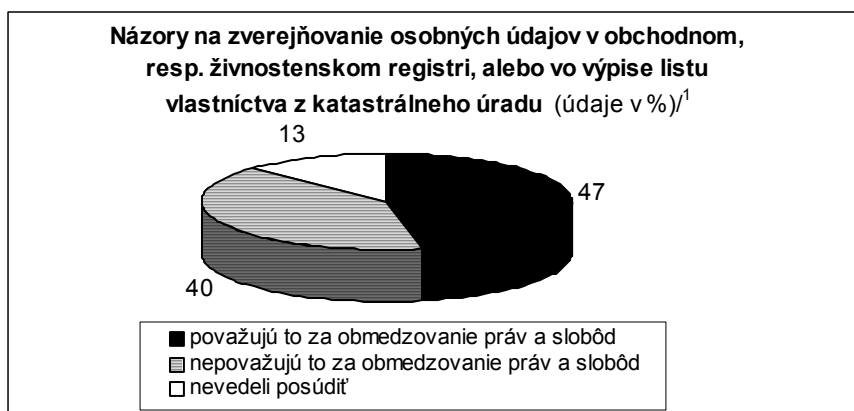
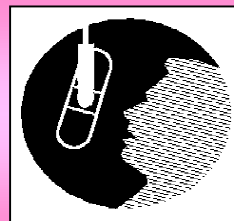
Odmietavý postoj k poskytovaniu uvedenej protizálohy za poskytnutie požadovanej služby, alebo pri kúpe tovaru bol významne najviac zastúpený najmä medzi občanmi Žilinského a Prešovského kraja.

5.1.7. Zverejňovanie osobných údajov vo verejne prístupnom obchodnom registri, živnostenskom registri alebo vo výpise listu vlastníctva z katastrálneho úradu v optike mienky občanov

Do skupiny otázok zameraných na otázku vedomostí občanov SR o ochrane osobných údajov patrila aj sondáž o tom, aký je postoj občanov k zverejňovaniu osobných údajov vo verejne prístupnom obchodnom registri, živnostenskom registri alebo vo výpise listu vlastníctva z katastrálneho úradu. **O tom, či to považujú alebo nepovažujú za obmedzenie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov** vypovedajú údaje v nasledujúcom grafe.

Graf č. 12

Súhrnne 47% oslovených proti 40% si myslí, že je to obmedzenie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov. Rozloženie názorov na uvedenú otázku z pohľadu vekových skupín prezentuje tabuľka.

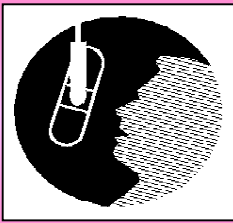
Považujú alebo nepovažujú respondenti za obmedzenie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov zverejnenie osobných údajov vo verejne prístupnom obchodnom, alebo živnostenskom registri, alebo vo výpise listu vlastníctva z katastrálneho úradu za obmedzenie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov? (údaje v %)

Vek	považujú	nepovažujú	nevedeli posúdiť
18 - 24	49	36	15
25 - 29	44	43	13
30 - 39	49	43	8
40 - 49	47	42	11
50 - 59	52	37	11
60 a viac	43	38	19

^{1,2/} Kvôli väčšej prehľadnosti sú v odpovedi „považujú“ zlúčené varianty „považujú“ a „viac považujú ako nepovažujú“ a v odpovedi „nepovažujú“ varianty „viac nepovažujú ako považujú“ a „nepovažujú“.

Za obmedzenie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov považovali uvedený príklad zverejňovania osobných údajov najmä 50 - 59 roční respondenti (52%), opačným

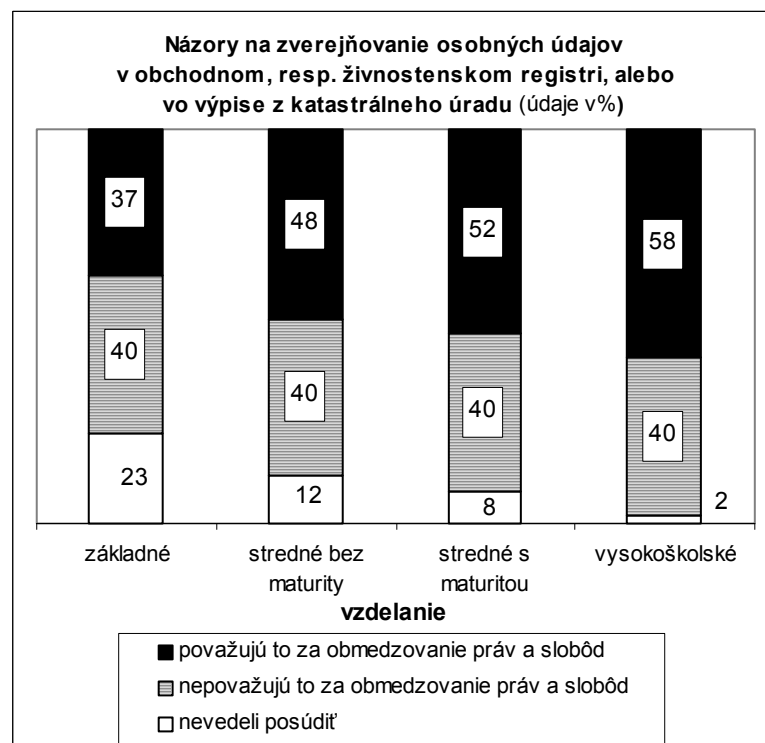

názorom sa vyznačovali viac ako ostatní vekové skupiny od 25 do 29 a 30 do 39 rokov (obe po 43%) .

Postoje k uvedenej otázke boli diferencované i z hľadiska vzdelania, veľkostnej skupiny obce a krajového členenia.

Graf č. 13

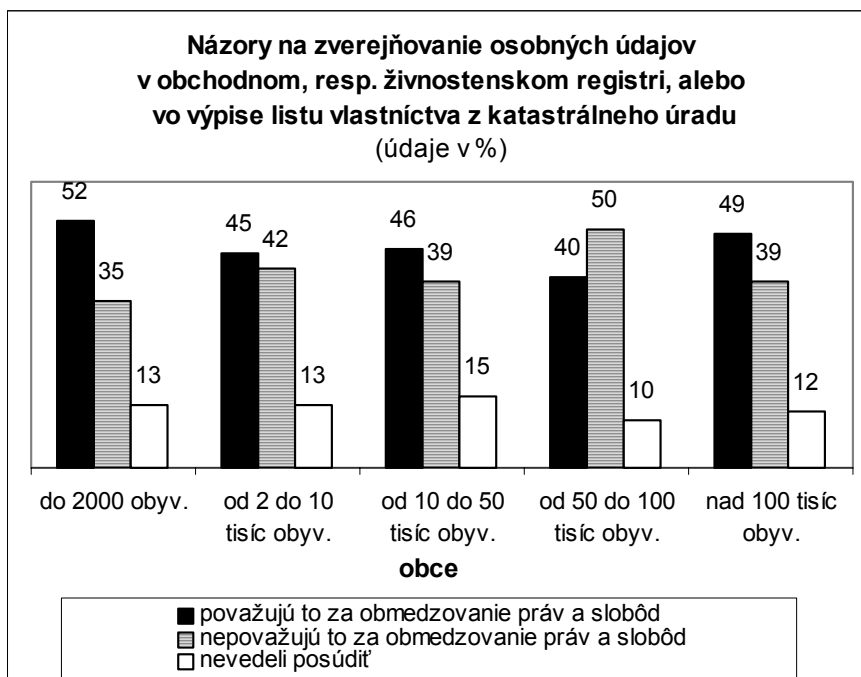
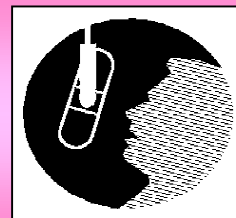

S vyšším vzdelaním badať nárast odpovedí vyjadrujúcich kvalifikované zverejňovanie osobných údajov v uvedenom kontexte za obmedzenie práv a slobôd pri ich ochrane.

Graf č. 14

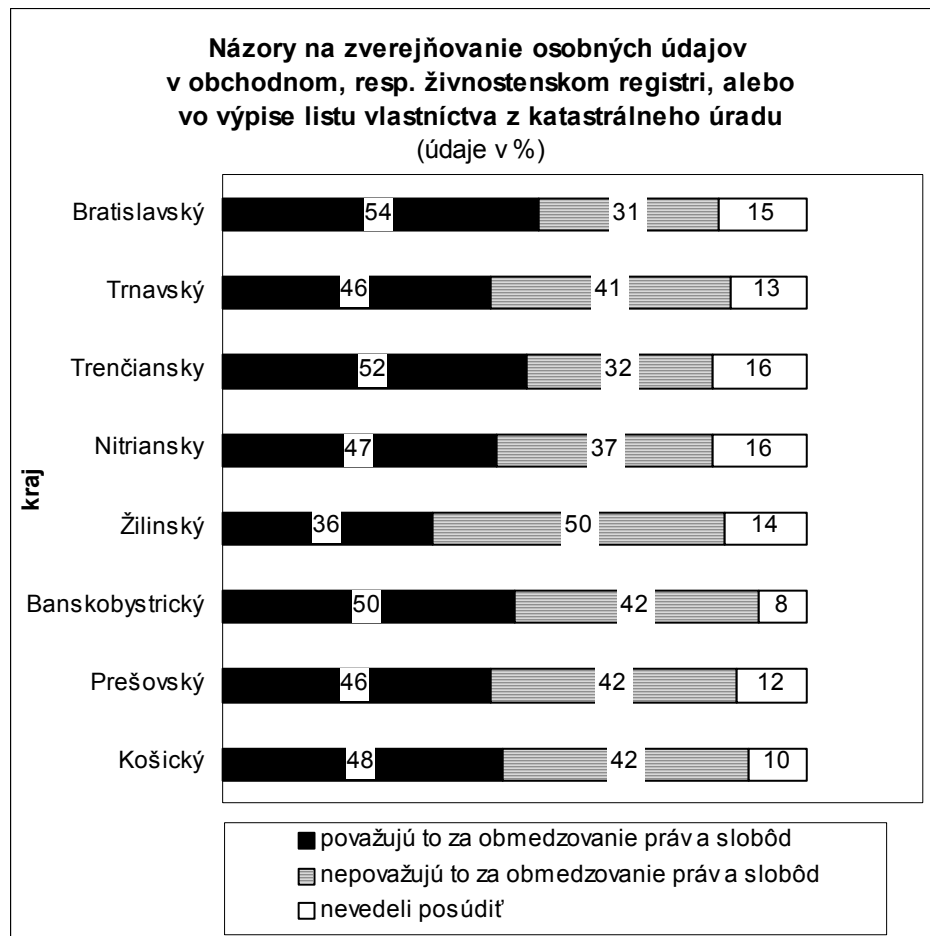
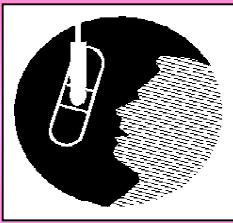

Nadpriemerné podiely respondentov, ktorí sa zhodli v názore, že uvedený spôsob „zviditeľňovania“ osobných údajov považujú za obmedzovanie práv a slobôd pri ich ochrane zaznamenal prieskum v najmenších obciach, do 2 tisíc obyvateľov, relatívne najviac tých, ktorí naopak nemali k tomuto spôsobu výhrady bolo z obcí od 50 do 100 tisíc obyvateľov. V nasledujúcom grafe sú zistenia o tomto jave z pohľadu jednotlivých krajov.

Graf č. 15

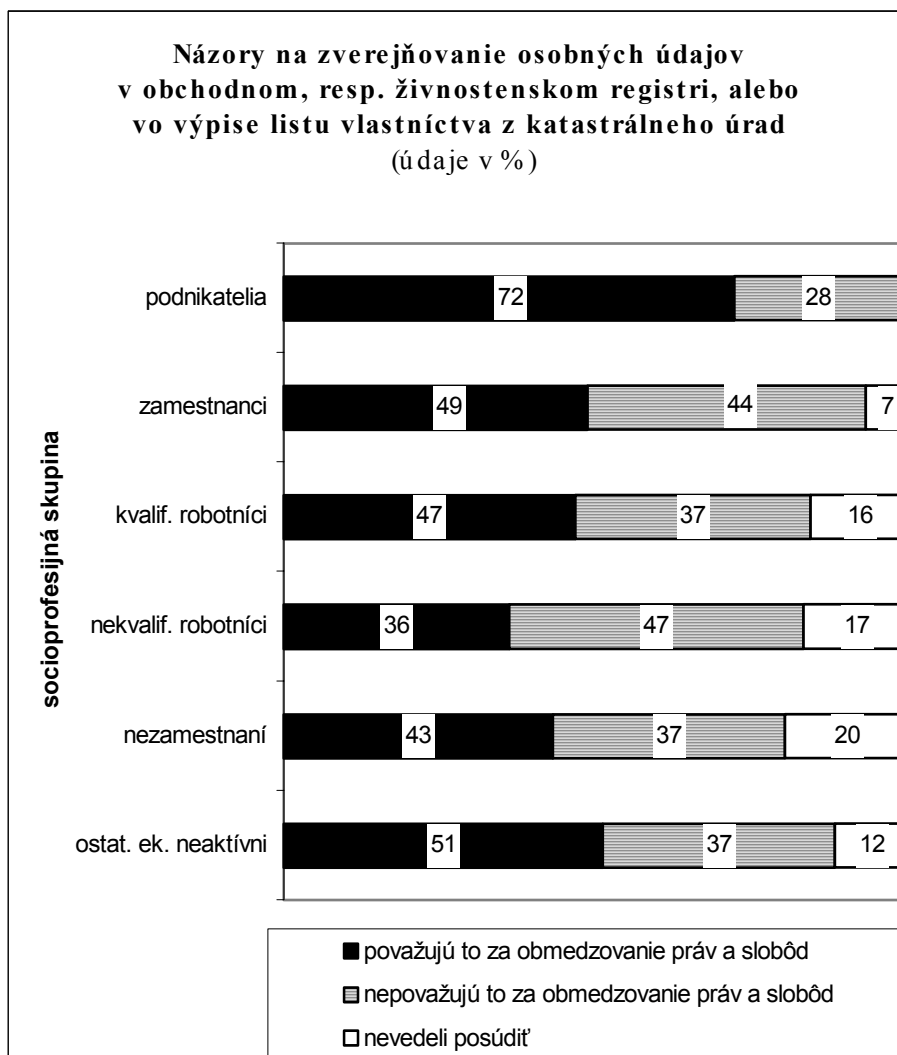
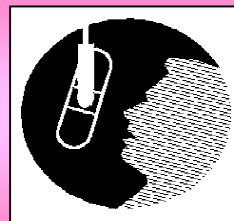

Za obmedzovanie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov považujú zverejnenie osobných údajov vo verejne prístupnom obchodnom, alebo živnostenskom registri, či vo výpise listu vlastníctva z katastrálneho úradu najmä obyvatelia Bratislavského a Trenčianskeho kraja, v opačnom názore na skúmaný jav sa zhodli predovšetkým respondenti zo Žilinského kraja.

Analýza skúmaného problému bola nesporne dôležitá v optike socioprofesioného zaradenia respondenta, pretože mohla transparentne ukázať reflexiu zaužívanej praxe v názoroch cieľovej skupiny občanov. Vypovedá o tom graf na nasledujúcej strane.

Graf č.16

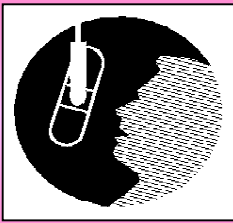

Prieskum zaznamenal významne najväčší podiel oslovených, ktorí považujú zverejňovanie osobných údajov v uvedenej forme za obmedzovanie práv a slobôd v skupine podnikateľov. Oproti nim stojí takmer polovičný podiel zo skupiny nekvalifikovaných robotníkov, ktorí sa zhodli v opačnom názore na skúmaný jav.

5.1.8. Zhrnutie

Od novembra 1999 po máj 2001 sa rozšírila skupina občanov, ktorí poznajú svoje práva na ochranu osobných údajov vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 52/ 1998 Z.z. o

ochrane osobných údajov v informačných systémoch o 15 percentuálnych bodov (z 20 % na 35%).

Za osobný údaj považuje najväčší podiel oslovených občanov SR rodné číslo (93%), a to v naprostej väčšine podnikatelia (99%), zamestnanci (97%), respondenti z Košického kraja (97%) a z miest nad 100 tisíc obyvateľov (98%). O niečo menej respondentov sa v tomto zmysle vyjadrilo o čísle občianskeho preukazu (85%), predovšetkým 40 – 49 roční (90%) a respondenti z Trenčianskeho kraja (89%). Meno, priezvisko a adresu bydliska vníma ako osobný údaj 82% oslovených, predovšetkým respondenti z Prešovského (90%) a Bratislavského kraja (86%), oslovení s vysokoškolským vzdelaním (86%) a z miest nad 100 tisíc obyvateľov (87%).

Deväť z desiatich respondentov (90%) sa vyjadrilo, že im neprekáža uvádzanie národnosti v rôznych formulároch, pričom sa nezistil významný rozdiel medzi odpoveďami respondentov slovenskej a maďarskej národnosti. O niečom nižším podielom (82%) sa tak vyjadrili respondenti „inej“ národnosti.

Viac ako polovica občanov (54%) deklarovala, že neumožnila vyhotoviť fotokópiu svojho občianskeho preukazu alebo pasu ako protizálohu za poskytnutie nejakej služby alebo pri kúpe nejakého tovaru, išlo najmä o obyvateľov Prešovského (63%) a Žilinského (66%) kraja. Na takúto požiadavku pristúpilo 20% oslovených.

Zverejnenie osobných údajov vo verejne prístupnom obchodnom registri, živnostenskom registri alebo vo výpise vlastníctva z katastrálneho úradu považuje za obmedzenie práv a slobôd pri ochrane osobných údajov takmer polovica oslovených občanov (47%), významne najviac podnikatelia (72%). Opačný názor deklarovalo 40% respondentov, najmä z obcí od 50 do 100 tisíc obyvateľov, zo Žilinského kraja (v oboch skupinách po 50%).

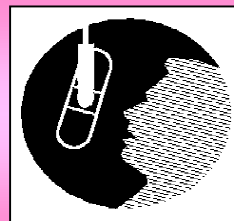
5.2. Práca s médiami (publikačná činnosť)

Dňa 25. januára 2001 sa konala tlačová konferencia splnomocnenca, kde prítomný zástupcovia elektronických médií, denníkov, periodík a tlačových agentúr boli informovaní o činnosti Štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov v informačných systémoch za predchádzajúce obdobie a o plánovanej činnosti v začínajúcom roku.

Priebežne splnomocnenec poskytoval rozhovory pre elektronické médiá a zúčastnil sa v reláciách zameraných na informovanie o stave ochrany osobných údajov a propagovanie ochrany osobných údajov v súvislosti s bežnou problematikou z praxe (napr. Slovenský rozhlas, rádio Twist, Slovenská televízia, televízia Markíza, televízia Luna)

V období po zverejnení poslednej správy o stave ochrany v informačných systémoch za obdobie október 1999 až október 2000, boli v priebehu nasledujúceho obdobia

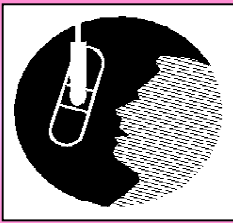

v rôznych denníkoch a periodikách publikované príspevky a stanoviská týkajúce sa problematiky ochrany osobných údajov. Z nich vyberáme niektoré, kde uvádzame zdroj uverejnenia, dátum a názov článku.

Zdroj	Dátum	Názov článku
Národná obroda	6. 10. 2000	Firma nemá právo žiadať vašu fotografiu
Pravda	19. 10. 2000	Zoznamy musia preč
SME	19. 10. 2000	Zoznamy voličov nesmú visieť
Národná obroda	19. 10. 2000	Vyvesenie zoznamov voličov je vraj protizákonné
Nový čas	19. 10. 2000	Voličské zoznamy nesmú vyvesovať
Slovenská republika	19. 10. 2000	Výzva na odstránenie zoznamov pre referendum
Práca	19. 10. 2000	Výzva splnomocnenca
Pravda	6. 12. 2000	Nepoznáme svoje práva Nedostatočná ochrana osobných údajov v informačných systémoch
SME	16. 12. 2000	Štát nám nakukne do hrncov
TREND	20. 12. 2000	Zákonnú povinnosť plní len malá časť prevádzkovateľov informačných systémov
Pravda	4. 1. 2001	Nedostatok právneho vedomia
Pravda	18. 1. 2001	Bez rodného čísla
SME	20. 1. 2001	Osobné údaje výhodný artikel
SME	22. 1. 2001	Plnoletí študenti majú väčšie práva, než si mylia
Národná obroda	26. 1. 2001	Rómsky dejepis nebudú predávať
SME	26. 1. 2001	Rómsky dejepis pravdepodobne stiahnu z predaja
Práca	26. 1. 2001	Občan môže dostať pokutu 100-tisíc
Nový deň	26. 1. 2001	Občania si nechránia súkromie
ZDROJ	DÁTUM	NÁZOV ČLÁNKU
Nový deň	27. 1. 2001	Štátne orgány nás nepovažujú z a partnerov
Pravda	27. 1. 2001	Ochrana osobných údajov
SME	30. 1. 2001	Rasizmus vlády
SME	1. 2. 2001	Boj o Rómsky dejepis jeho autor prehral Ochrana alebo cenzor
Hospodárske noviny	6. 2. 2001	Ochrana osobných údajov pri sčítaní ľudu
Národná obroda	7. 2. 2001	Sčítacie hárky budú bez osobných údajov
Pravda	7. 2. 2001	Spracovanie bez mien
Nový čas	8. 2. 2001	Máte možnosť využiť právo na ochranu vašich osobných údajov
Verejná správa	22. 2. 2001	Ako zabrániť zneužitiu identity
Markíza	február	Za nevyplnené tlačivo pri sčítaní pokuta

Národná obroda	2. 3. 2001	100 000 korún
Práca	10. 3. 2001	V budúcnosti bez rodných čísiel
Hospodársky denník	12. 3. 2001	Nad rámec zákona
Národná obroda	4. 5. 2001	Inde tajné, u nás vec verejná
Národná obroda	14. 5. 2001	Minister Pittner prekročil rámec zákona
SME	15. 5. 2001	Čierne diery v ochrane osobných údajov
Národná obroda	26. 6. 2001	Pavol Husár: Nie som právnik, ale sa ním cítim
Národná obroda	10. 7. 2001	Šimko zrušil Pittnerove policajné menovky
Národná obroda	19. 7. 2001	Majú sa platy úradníkov utajovať
SITA	23. 7. 2001	Platy štátnych úradníkov už nebudú verejným tajomstvom
Pravda	24. 7. 2001	V novele zákona na ochranu osobných údajov vyše 100 zmien
Práca	26. 7. 2001	Zmeny v ochrane osobných údajov na verejnú diskusiu
Práca	28. 7. 2001	Ochrana podľa európskych noriem
Hospodárske noviny	27. – 29. 7. 2001	Budeme vedieť, aké údaje o nás spracúvajú
Hospodárske noviny	6. 8. 2001	Informácie aj z telefónnych zoznamov
Čas	13. 8. 2001	S právnym vedomím pribúda sťažností
SME	6. 9. 2001	Informácia o platoch štátnych úradníkov je vecou ich morálky a zodpovednosti
SME	13. 10. 2001	Organizátori petícií by mali osobné údaje o signatároch ochrániť
		Práva, slobody a bezpečnosť občanov

Na internetovej stránke splnomocnenca www.dataprotection.gov.sk bol v období júl až september 2001 vystavený návrh novely zákona a tým prístupný na verejné pripomienkovanie.

Medzinárodné aktivity

Dôležitou súčasťou činnosti Štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov je rozvíjanie a podieľanie sa na spolupráci s medzinárodnými organizáciami a inštitúciami s podobným zameraním činnosti v zahraničí. K spolupráci s ostatnými orgánmi v iných krajinách a poskytovaní si potrebných informácií je štátny dozor zaviazaný aj článkom 13 Dohovoru č. 108 Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov, ku ktorému SR pristúpila v minulom roku. V procese globalizácie je totiž stále častejším javom, že operácie spracovania údajov sa neobmedzujú len na územie jedného štátu, ale sú spojené s legislatívou a orgánmi iných krajín. V takomto kontexte medzinárodná spolupráca zabezpečuje, že dotknuté osoby môžu uplatňovať svoje práva na štátnej ako aj medzinárodnej úrovni.

Okrem toho výsledkom kooperácie je aj prínos vo forme získaných informácií a podnetov pri riešení otázok v rámci pôsobnosti našej vnútroštátnej legislatívy, ktoré sú svojim charakterom u nás ešte pomerne nové, ale v zahraničí, kde princípy ochrany osobných údajov fungujú už niekoľko desiatok rokov a spoločnosť považuje ich aplikáciu v bežnom živote za samozrejmu, majú s ich riešením bohaté skúsenosti. To má za následok aj urýchlenie celého procesu rozširovania a zavádzania zásad ochrany údajov do praxe a pružné reagovanie na vývoj v tejto oblasti.

Ďalším aspektom je úsilie zapojiť sa do aktivít umožňujúcich prípravu medzinárodných dokumentov a na druhej strane aj úpravu našej legislatívy tak, aby zodpovedala štandardu určenom pre členské štáty Európskej únie a aby Slovenská republika bola považovaná za krajinu s vysokou úrovňou ochrany údajov na medzinárodnom poli.

6.1. Dodatkový protokol k Dohovoru 108

Spolupráca v rámci Rady Európy funguje už od vzniku orgánu štátneho dozoru. Štátny dozor tu má zastúpenie v Konzultatívnom výbore s právom hlasovať a zúčastňuje sa na zasadnutiach Projektovej skupiny na ochranu údajov. Jednou z najdôležitejších aktivít projektovej skupiny je príprava rôznych odporúčaní a smerníc. Na svojom 31. zasadnutí, ktoré sa konalo v dňoch 9. – 12. 10. 2001, sa experti projektovej skupiny zaoberali návrhom princípov týkajúcich sa používania sledovacích kamier a smart kariet (čipové karty)

V minulom roku pristúpilo SR k Dohovoru č. 108 Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov platným od roku 1981 a k dodatkom k tomuto dohovoru, ktorý je prvým právne zaväzujúcim dokumentom upravujúcim ochranu údajov pre krajiny, ktoré ho ratifikovali. Dohovor a spolu s ním aj nadväzujúce odporúčania bližšie upravujúce ochranu údajov v jednotlivých oblastiach činnosti nadobudli pre SR platnosť od 1. januára 2001. V tomto roku bol schválený Výborom ministrov Rady Európy na zasadnutí v máji Dodatkový protokol k Dohovoru č. 108 týkajúci sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov. Priamo nadväzuje na dohovor a jeho

účelom je zlepšenie aplikácie princípov obsiahnutých už v dohovore doplnením dvoch nových podstatných ustanovení, kde jedno sa týka zriadenia nezávislých dozorných orgánov s dostatočnými intervenčnými a vyšetrovacími právomocami a druhé o cezhraničných tokoch údajov do štátov a organizácií, ktoré nie sú zmluvnými stranami dohovoru. Keďže SR už pristúpila k dohovoru a zákon č. 52/1998 Z. z. je v súlade so spomínaným protokolom, hoci podľa novely Ústavy Slovenskej republiky majú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a slobodách prednosť pred zákonmi, neboli žiadne prekážky na predloženie návrhu na uzavretie dodatkového protokolu. Návrh predložil ako iniciatívny návrh na rokovanie vlády podpredseda vlády SR Pál Csáky a splnomocnenec na ochranu osobných údajov. Materiál vláda schválila 10. októbra 2001. Dodatkový protokol bude otvorený na podpis na slávnostnom zasadnutí Výboru ministrov 8. novembra 2001 a za SR je splnomocnený ho podpísať minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan.

6.2. Práca v pracovných skupinách

Existujúca právna úprava v oblasti ochrany osobných údajov a jej efektívne uplatňovanie v praxi je tiež jednou z podmienok pre vstup Slovenskej republiky do Európskej únie. Ochrana osobných údajov je obsiahnutá až v troch negociačných kapitolách, a to v kapitole č. 3 – Slobodné poskytovanie služieb, v kapitole č. 19 – Telekomunikácie a informačné technológie a napokon v kapitole č. 24 – Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. Kapitola č. 3 je zameraná na utváranie právneho rámca pre poskytovanie služieb v súlade s právom EÚ a ochrana osobných údajov sa tu chápe z hľadiska jej zabezpečenia v bežných činnostiach.

Rokovania s Európskou komisiou v tejto kapitole boli otvorené v novembri minulého roku. Na základe poskytnutej správy o stave ochrany osobných údajov v SR a činnosti štátneho dozoru od roku 1999 Európska komisia vyjadrila spokojnosť s dosiahnutým vývojom v tejto oblasti a odporučila uskutočniť novelizovanie platnej legislatívy s cieľom úplne harmonizovať zákon o ochrane osobných údajov v informačných systémoch so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EC o ochrane jednotlivcov pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov. Kapitola bola predbežne uzavretá v máji tohto roku. V tom istom termíne boli uzavreté aj rokovania v kapitole č. 19. V tejto kapitole je ochrana osobných údajov vyšpecifikovaná na oblasť komunikačných a informačných technológií a záväzným predpisom EÚ pre túto problematiku je Smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/66/ES o ochrane osobných údajov v telekomunikáciách, s ktorou je už naša legislatíva zosúladená. Implementáciu *acquis* je v pôsobnosti Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR.

Na rozdiel od dvoch predchádzajúcich kapitol je v kapitole č. 24 otázka ochrany osobných údajov zatiaľ stále otvorená. Ochrana osobných údajov sa tu spája s takou citlivou oblasťou akou je bezpečnosť štátu a prevencia a potláčanie trestnej činnosti a podmienkou je zabezpečenie ochrany osobných údajov aj informačných systémoch polície, SIS a vojenského spravodajstva. Podľa článku 117 Schengenskej vykonávacej dohody, ktorá je súčasťou *acquis* tejto kapitoly, sa má ochrana údajov pri automatizovanom spracovaní

realizovať v súlade so zásadami Dohovoru Rady Európy č. 108 a Odporúčaním R (87) 15 ministerského výboru Rady Európy o využití osobných údajov policajnými orgánmi. Z tohto vychádzajú aj dve zásadné požiadavky Európskej komisie, a to je zvýšenie nezávislosti splnomocnenca na ochranu osobných údajov, ktorá je dôležitým predpokladom objektívneho plnenia úloh, a rozšírenie kontrolných právomocí štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov aj na spomínané informačné systémy, aby bol dohľad nad všetkými informačnými systémami, ktoré obsahujú osobné údaje, vykonávaný samostatným orgánom. Splnenie týchto podmienok rieši novela zákona o ochrane osobných údajov a novela zákona o Policajnom zbore a tieto zmeny zároveň zabezpečia súlad s Konvenciou o Europole.

V dňoch 12. – 16. februára 2001 sa v Slovenskej republike uskutočnila v rámci programu PHARE návšteva expertov Druhej hodnotiacej misie v oblasti spravodlivosti a vnútra v orgánoch štátnej správy, ktoré sa podieľajú na plnení úloh vyplývajúcich z kapitoly č. 24. Úlohou misie bolo analyzovať situáciu v jednotlivých oblastiach a identifikovať slabé stránky, aby sa mohli v ďalšom procese zavádzania *acquis* včas odstrániť. Výsledkom tohto monitorovania je hodnotenie expertov EK, ktoré bolo zaslané splnomocnencovi na pripomienkovanie, keďže aj podľa vyjadrení expertov mohli byť niektoré skutočnosti hodnotené z ich strany subjektívne. V správe sa konštatuje, že legislatíva k ochrane osobných údajov je vo veľkej miere v súlade s *acquis*, ale experti zároveň spochybnili plné vykonávanie zákona o ochrane osobných údajov. Z hľadiska vytvorenia legislatívnych predpokladov ide znovu o odporúčanie, aby sa realizovali kroky smerujúce k presunu právomocí nad informačnými systémami SIS a vojenského spravodajstva, pretože podľa expertov sa v tejto oblasti nedosiahol žiaden pokrok. Pokiaľ ide o uplatňovanie zákona, mali experti výhrady k dodržiavaniu ustanovení týkajúcich sa systému registrácie, keďže väčšina informačných systémov podliehajúcich registrácii sa ešte nezaregistrovala. Na tento problém reaguje aj novela zákona č. 52/1998 Z. z., kde sú podmienky registrácie informačných systémov nanovo upravené a samotná registrácia je značne zjednodušená. Experti sústredili svoju pozornosť aj na ochranu práv dotknutých osôb a vyjadrili aj nespokojnosť s tým, že štátny dozor rieši najmä sťažnosti jednotlivcov namiesto uplatňovania strategického prístupu na celoštátnej úrovni. Toto tvrdenie zrejme vychádza aj zo skutočnosti, že výskum verejnej mienky k ochrane osobných údajov ukázal, že len 20 % obyvateľov SR má vedomosť o svojich právach spojených s ochranou osobných údajov, hoci to bol prvý výskum zrealizovaný k tejto otázke po ani nie ročnom pôsobení štátneho dozoru. K hodnoteniu nezávislosti štátneho dozoru Európska komisia uvádza, že je zabezpečená finančná samostatnosť štátneho dozoru od Úradu vlády, keďže jeho rozpočet môže meniť len parlament. Okrem už uvedeného sa v hodnotení vyskytuje aj dosť skreslených tvrdení, hoci expertom boli poskytnuté podkladové informácie a dokumenty. K hodnoteniu bolo zaslané stanovisko s uvedením spresňujúcich údajov a s konštatovaním, že štátny dozor vykonáva, samozrejme v rámci svojich personálnych a finančných možností, všetky úlohy, ktoré mu vyplývajú zo zákona, a zvyšovanie právneho vedomia obyvateľov ako potenciálnych dotknutých osôb poskytujúcich svoje osobné údaje do rôznych informačných systémov a aj ako prevádzkovateľov informačných systémov je prioritou, aby sa dosiahla vyššia kvalita ochrany osobných údajov.

V rámci pracovnej skupiny ku kapitole č. 24 bola zriadená aj pracovná skupina 24B pre implementáciu schengenských acquis. Spolupráca štátov v rámci Schengenskej dohody sa zameriava na zjednotenie azylovej a prístahovaleckej politiky a problematiky vonkajších hraníc. V rámci Schengenu bolo vybudovaných niekoľko informačných systémov umožňujúcich zostaviť a archivovať popri iných informáciách aj údaje o osobách, napr. tých, ktoré sú hľadané alebo nezvestné. Preto je len prirodzené, že v rámci tejto pracovnej skupiny pôsobí aj aplikačná skupina na ochranu osobných údajov. Jej činnosť je v gescii splnomocnenca na ochranu údajov a jej úlohou je dohliadať na spracúvanie osobných údajov v informačných systémoch polície a SIS.

6.3. Zahraničné pracovné cesty

Začiatkom roku 2001 bola zaslaná štátnemu dozoru pozvánka na zapojenie sa do činnosti on-line Virtuálneho úradu na ochranu súkromia. Úrad vznikol z iniciatívy Schleswitsko-Holsteinského nezávislého centra na ochranu súkromia v Nemecku. Členmi sú úrady zaoberajúce sa ochranou údajov a súkromia z Nemecka, Holandska a splnomocnenca na ochranu súkromia zo Švajčiarska a z Kanady. Technickým prostriedkom, ktorý sa využíva pri tejto spolupráci je predovšetkým komunikácia prostredníctvom Internetu, teda e-maily, najmä zasielanie rôznych druhov dotazníkov k aktuálnym problémom, a webfóra. Štátny dozor pozvanie stať sa kooperujúcim členom virtuálneho úradu prijal a 14. marca 2001 virtuálny úrad oznámil, že splnomocnenec na ochranu údajov SR sa stal projektovým členom úradu. Spolupráca vo väčšej miere sa síce ešte nerozbehla, pretože virtuálny úrad zatiaľ nedisponuje všetkými dokumentami v anglickom jazyku, ale s partnermi úradu si štátny dozor vymenil názory na využívanie biometrických údajov.

Pracovníci Štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov sa pravidelne zúčastňujú aj rôznych medzinárodných sympózií a konferencií, kde prebiehajú diskusie na témy ochrany údajov. Tak ako v predchádzajúcom roku aj v roku 2001 reprezentovali zamestnanci štátneho dozoru SR na konferencii v Berlíne, kde sa konalo stretnutie Pracovnej skupiny na ochranu údajov v telekomunikáciách. Činnosť tejto pracovnej skupiny je zameraná na problematiku ochrany údajov spojenou s využívaním najnovších technológií ako sú komunikácia prostredníctvom mobilných sietí, Internet, elektronické obchodovanie, elektronické hlasovanie a pod.

Ďalším aktivitou nemeckých partnerských úradov bolo zorganizovanie sympózia v Postupime určeného najmä pre členov z krajín strednej a východnej Európy, ktoré bolo orientované na špecifické aspekty ochrany údajov v kandidátskych krajinách pre vstup do EÚ.

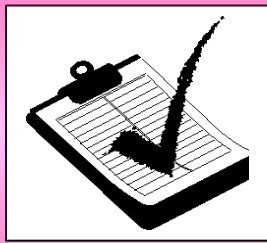
Na základe bilaterálnej Slovensko - bavorskej medzivládnej dohody sa uskutočnila aj pracovná cesta do Mníchova s cieľom získať odborné informácie a oboznámiť sa so skúsenosťami bavorského úradu na ochranu údajov s riešením úloh vyplývajúcich z kontrolných kompetencií nad informačnými systémami policajného zboru. Zamestnancov Štátneho dozoru prijal bavorský splnomocnenec na ochranu údajov a pripravil program,

v rámci ktorého sa zamestnanci zúčastnili na prezentáciach, ktoré sa týkali odoberania, registra a vyhodnocovania vzoriek DNA, vedenia registra osôb obvinených zo spáchania trestných činov a kamerových systémov sledujúcich cestnú premávku.

Záver

Druhá správa o stave ochrany osobných údajov v Slovenskej republike popisuje činnosť štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov. Za kľúčové činnosti vykonávané v ostatnom období považujeme nasledovné:

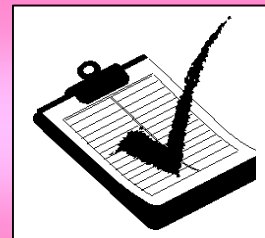
- a) zvýšenie právneho vedomia občanov o svojich právach pri spracúvaní osobných údajov o 15 percentuálnych bodov
- b) príprava návrhu novely zákona o ochrane osobných údajov v informačných systémoch
- c) naštartovanie procesu k uzatvoreniu Dodatočného protokolu k Dohovoru RE č.108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov týkajúceho sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov
- d) výkon dozoru nad ochranou osobných údajov pri sčítaní obyvateľov domov a bytov.
- e) bezkonfliktné zabezpečovanie výkonu úloh štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov aj napriek personálnym, finančným a materiálno-technickým obmedzeniam.

Ak sme podľa hodnotiacej správy EK v počiatočnom období od októbra 1999 do októbra 2000 neriešili strategické úlohy z oblasti ochrany osobných údajov, ale viac sa venovali riešeniu bežných podnetov občanov na porušenie ochrany osobných údajov, tak v období od októbra 2000 do októbra 2001 sme sa viac venovali strategickým úlohám. Medzi tieto bezo sporu patria body a), b) a c) predchádzajúceho výpočtu bez zanedbania riešenia podnetov občanov.

V najbližšom období nás čaká rozšírenie pôsobnosti pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov pri ich spracúvaní Policajným zborom Slovenskej republiky. Slovenská republika týmto vykoná ďalší krok k priblíženiu sa k "aquis Schengen". Pôjde o pomerne náročné úlohy, ktoré si budú vyžadovať rozšírenie personálnych kapacít a samozrejme aj celkovú stabilizáciu zamestnancov a zabezpečenie dostatočných materiálno-technických prostriedkov.

Ďalej by sme chceli zvýšiť množstvo našej práce s prevádzkovateľmi informačných systémov tak, aby sme na nich pôsobili preventívne. Teda ešte v čase pred započatím prevádzkovania informačných systémov. Tak by sme dosiahli zosúladenie plánovaného spracúvania osobných údajov s ustanoveniami zákona a tým sa vyvarovali neúmyselnému ale predsa len protiprávnemu konaniu prevádzkovateľov. Aj v oblasti vypracovania konkrétnych odporúčaní pri nasadzovaní efektívnych hardwarových a softwarových

nástrojov na ochranu osobných údajov prevádzkovateľmi , plánujeme zvýšiť podiel našej práce. Toto považujeme taktiež za strategickú úlohu v najbližšom období. V ostatnom období sa ukazuje, že naznačený smer bude prevažujúci, pretože stále častejšie nás vyhľadávajú potencionálni prevádzkovatelia informačných systémov a vyžadujú od nás konzultácie a usmernenia pred spustením prevádzky systému.

Predpokladáme, že aj medzinárodný boj proti terorizmu bude mať vplyv na našu činnosť. Ak sa má zvýšiť bezpečnosť občanov štátu bez neprimeraného obmedzenia ich práv a slobôd, potom aj úloha štátneho dozoru nad ochranou osobných údajov bude stále závažnejšia v tom, aby sa určité obmedzenia vykonali iba zákonným spôsobom.

Abecedný zoznam skratiek

Zoznam skratiek obsahuje skratky pri ktorých je potenciálne riziko ich rôznej interpretácie. Pre každú skratku je uvedená jej definícia resp. vysvetlenie v rozsahu potrieb tohto dokumentu

<i>Skratka</i>	<i>definícia / vysvetlenie</i>
<i>AIS</i>	- <i>Akademický informačný systém</i>
<i>APV</i>	- <i>aplikačné programové vybavenie</i>
<i>ARIS</i>	- <i>automatizovaný registračný informačný systém</i>
<i>ASPI</i>	- <i>automatizovaný systém právnych informácií</i>
<i>CJ-PD</i>	- <i>výbor Rady Európy na ochranu osobných údajov</i>
<i>CNIL</i>	- <i>Národná komisia informatiky a slobôd vykonávajúca dozor nad ochranou osobných údajov vo Francúzsku</i>
<i>Direktmarketing-</i>	<i>výraz prevzatý z anglického jazyka, označujúci prieskum trhu vykonávaný priamym oslovením potencionálnych zákazníkov</i>
<i>DNA</i>	- <i>kyselina deoxyribonueklová. Jedna z nukleových kyselín obsiahnutá v chromozómoch bunky. Je nositeľom kódovanej genetickej informácie umožňujúcej jednoznačné určenie každého ľudského jedinca Táto kategória biometrických údajov je zaradená medzi citlivé údaje.</i>
<i>DZP</i>	- <i>družstevná zdravotná poisťovňa</i>
<i>EK</i>	- <i>Európska komisia</i>
<i>EN</i>	- <i>evidovaný nezamestnaný</i>
<i>EP</i>	- <i>Európsky parlament</i>
<i>EÚ</i>	- <i>Európska Únia</i>
<i>EZ</i>	- <i>energetické závody</i>
<i>Skratka</i>	<i>definícia / vysvetlenie</i>
<i>GOVNET</i>	- <i>vládna počítačová sieť</i>

Abecedný zoznam skratiek

<i>HW</i>	-	<i>hardware</i>
<i>IČO</i>	-	<i>identifikačné číslo organizácie</i>
<i>Infostat</i>	-	<i>Inštitút informatiky a štatistiky</i>
<i>Internet</i>	-	<i>celosvetová počítačová sieť (označovaná slangovo tiež ako informačná diaľnica)</i>
<i>IS</i>	-	<i>informačný systém</i>
<i>IS PAM</i>	-	<i>informačný systém práce a mzdy</i>
<i>IS VŠZP-</i>		<i>informačný systém Všeobecnej zdravotnej poisťovne</i>
<i>IT</i>	-	<i>informačné a komunikačné technológie</i>
<i>LAN</i>	-	<i>miestna počítačová sieť (z anglického local area network)</i>
<i>MH SR</i>	-	<i>Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky</i>
<i>NR SR</i>	-	<i>Národná rada Slovenskej republiky</i>
<i>NÚP</i>	-	<i>Národný úrad práce</i>
<i>MV SR</i>	-	<i>Ministerstvo vnútra SR</i>
<i>OÚP</i>	-	<i>okresný úrad práce</i>
<i>OZ VaKÚ</i>	-	<i>odštepny závod Výpočtová a kontrolná ústredňa pôšt</i>
<i>Program</i>		
<i>PHARE</i>	-	<i>program finančnej a technickej pomoci Európskej komisie krajinám pripravujúcim sa na vstup do EU</i>
<i>RE</i>	-	<i>Rada Európy</i>
<i>RVS</i>	-	<i>regionálna veterinárna správa</i>
<i>SBD</i>	-	<i>stavebné bytové družstvo</i>
<i>SIPO-PAD</i>	-	<i>sústredené inkaso platieb obyvateľstva – poštový adresár domácností</i>
<i>SKT</i>	-	<i>Slovenská kábllová televízia</i>
<i>Slovenská pošta-</i>		<i>Slovenská pošta, š. p.</i>
<i>SR</i>	-	<i>Slovenská republika</i>

<i>Skratka</i>	<i>definícia / vysvetlenie</i>
----------------	--------------------------------

Abecedný zoznam skratiek

SRo	-	Slovenský rozhlas
SŠ	-	stredné školy
STV	-	Slovenská televízia
SW	-	software
SZ ÚV SR	-	Správa zariadení Úradu vlády Slovenskej republiky
SZZO	-	Slovenské združenie zásielkového obchodu
ŠPO	-	špecialista požiarnej ochrany
ŠÚ SR	-	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZ	-	školské zariadenia
UPC	-	názov firmy prevádzkujúcej káblovú televíziu
ÚV SR	-	Úrad vlády Slovenskej republiky
ÚVVM	-	Ústav pre výskum verejnej mienky
WAN	-	rozľahlá počítačová sieť (z anglického w ide a rea n etwork)
Zb.	-	označenie zbierky zákonov používané pre zákony schválené Federálnym zhromaždením do 31.12.1992
ZŠ	-	základné školy
Z. z.	-	Zbierka zákonov

